

DR KÚNOS IGNÁC

BOSZPORUSZI TÜNDÉRVILÁG

SZTAMBULI
TÖRÖK NÉPMESÉK

BUDAPEST
AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T.
KIADÁSA

11887. — Budapest, az Athenaeum r.-t. könyvnyomdája.

ELŐSZÓ.

Valamikor réges-régen, ifjú szívvel, ifjú fejjel, Napkeleten jártam-keltem, félhold nőtté-fogytát lestem; hegyen-völgyön, tengeren túl, hetedhét országon is túl, hold és csillag hazájában, tulipánok országában.

Mesék világába hipp-hopp odaértem, nóták zengő fáját andalogva lestem. Ezeregy nappalnak láttam tündérvárát, ezeregy éjjelnek búbajos csodáját; rózsák rikítását, fülemülék füttyét, világ-szép *szultán*-lány merengő nézését.

Sztambul tündérkertje megnyílt előttem, tétova lépéssel be is merészkedtem. Figyeltem a *bülbül* búbánatos szavát, álltam a *gül*-rózsák színes káprázatát; lestem lengő szárnyak tovasuhanását, szellem-szörnyetegek viaskodó harcát.

Azúr-kékes levegőben tündér-perik imbolyognak, kidőlt-bedőlt barlangokban dzsin-szellemek ólálkodnak; kincssel tetés termeikben, talizmános hegyeikben, dev-ördögök őrizgetik *huri*-lánykák hív szerelmét.

Mesék országútja hej megnépesedik, tündérek országa szivárvány színt játszik.

Vágtat a *sehzáde* táltos arany szőrén, rémes dev-asszonyok kunyhójába tévén; hármas út hátárán ott a pihenője, elvarázsolt lelkek dali meg-

mentője, ördög anyja lesi jöttét leventéknek, vérre áhítóznán negyven dev-legények; fegyverrel, furfanggal, váltig viaskodnak, ártok fajzatjai vésztőkbe rohannak.

Szellem száll ki kút mélyéből, föld öléből, tó vizéből, s amit szíved-szád megkíván, ott a varázsszótalkáján. Fellegekig nyúlik feje, *mindre* a lába keze, felső ajka fel az égig, a másika le a földig. *Oh*-ot ha szólsz megjelenik, másik *oh*-ra meg eltűnik.

Hét rétege van a földnek, hét rétege a mennyégnek, s hol lesülyed legmélyébe, hol felszáll a leghegyébe, *padisának* vándor fia, három fia legifjabbja. S — hányd be szemed, nyisd ki szemed — itt eltűnik, ott megéled.

Sárkány őrzi *sah* leányát, hét leánya legifjabbját; lángot lövell lehellete, hét fejének hét a lelke. Rossz szellem a szolgálója, boszorkány a szószólója; hegy megremeg, föld meghasad, amint toppan egy tapodtat.

Török mesekertnek krónikása lettem, szálló szavainak feljegyzője lettem.

Sztambul napos nappalain, ragyogó nap sugarain, Boszporusznak két partjánál, *Jedi-Kule* hét tornyánál, mesevirág nyiladozott, mesemadár csattogatott. *Sztambul* holdas éjjelein, estho uályos sejtelveim, *Aranyszarv* hús fodrainál, *mangál* (tűzhely) izzó paraszánál, *müezzinnek* szól a szava: *Lá-iláhi-ill-Allah*.

Boszporuszt tündérvölgyben, csengő nóták ligetjében, szól a szőlő, cseng az alma, barack mintha mosolyogna. *Boszporusznak* dalos kertje, dalos kertnek *peri-berke*; ha kivirul a rózsája,

fülemüle száll le rája. *Boszporusz* két partja mellett, mesék fája mesét termett; tündérmesét andalítót, szívet-lelket vidámítót.

Meseország páros bokra, *fülemüle* és a *rózsa*; fülemüle neve *bülbül*, rózsa neve tündérszép *gül*. Kéz a kézben nótáztatnak, tündérmesét mondogatnak; figyeljete a hangjára, *gül* és *bülbül* szép szavára:

— Hol volt, hol nem, tengeren túl, *Csinimácsin* országán túl; hold és csillag hazájában, tulipánok országában.

Budapest, 1923 január hava.

*Neményi Imrének
ajánlom e munkámat*

Kúnos Igná

I.

A teremtés mondája.

A világot Isten teremtette meg, a hetedik égen lakó nagy *Allah*. Mert hét rétege van az égnek és hét rétegzete a földnek. Az egek útjain laknak a jó szellemek, vagyis a peri-tündérek, a föld sötétjében pedig a rossz szellemek: a dér-ördögök.

És harcban áll az ég világossága a föld sötétiségével, a peri-tündér a der-ördöggel. A peri felrepül az egekig, a dev a föld sötétjébe száll alá. Hegyek állják útját a tündéreknek és csak a jó szellemek juthatnak el az érc-hegyekhez, az érc-hegyekről az ezüst-hegyekhez és az ezüst-hegyekről az arany-hegyekhez. A rossz szellemeknek a föld mélye a lakóhelyük és avatag kút a benyílójuk. Fekete juh viszi le őket a hét rétnyi mélységbe és fehér juh száll velük vissza a föld szintjére.

Szellemek avatkoznak az emberek ügyes-bajos dolgaiba. És a földi országok fejedelme a *padisa*, felesége a *szultán-asszony*, fia a *sehzáde*, leánya a *szultán-kisasszony*, hol a perikkel vannak segedelmet kérőben, hol pedig a derekkel viaskodóban. Közül az elvarázsoltak, emberek és állatok egyaránt. Perik országába való a *táltos-ló*, aki *sehzáde*kat meg szidídw-kisasszonyokat ültet a hátára és »húnyd be a szemed, nyisd ki a szemed«, nyíl módjára repül az ég és föld rétegei közt. *Peri* ere-

detű a *dervis* meg a *hodzsa*, akik álmukban jelennek meg a halandóknak, és *perik* ajándéka az a sok bűvös ige és talizmántárgy, mely szellemek hatalmát osztogatja és — mit kívánsz kis gazdám? — legott teljesedésbe megy minden.

De hogyan is teremtődött meg az ember?

Az első embert a földön helyezte el *Allah*. És midőn megjelentek *Allahnak* új teremtményei, jöttek a *perik* meg *dzsinn*ek és a többi jóságos szellemek, segíteni akarván az embereket mindenféle bujáikban és bajaikban. De megjelenik íme a gonoszság szelleme is és kaján irigység tölti be valóját. Bomlást volt hozandó a teremtő művére és kárhozatos nyálával mocskolta be az első embernek hó tisztaságú testjét.

Az ördög nyála ép a köldöke táján érte az embert. De siet az emberi faj megvédelmező je, a jóságos *Allah*, kiszakítja azt a húsdarabot, amelyre az ördögi nyál odatapadt volt és lecsapja a földre, így támadt az emberi testen a köldök. A földre dobott húsdarab pedig, melyen rajta ragadt az ördög nyála, a föld porában új életre támadt és majdnem egyidőben az emberrel, megteremtődött az állatok egyike, a kutya. Félig az ember testéből, felerészben pedig az ördög nyálából.

Innen van, hogy mohamedán ember nem bántja a kutyát, de nem engedi be a házába sem. Mert emberi húsból az eredete, megvédi; mert ördögi nyálból a mibenléte, megveti. Húsége a kutyának meg a ragaszkodása, emberi vonás; vak dühe meg a vadsága, a sátán öröksége. A moszlim pedig könyörületes.

II.

A tündérek fürdője.

Volt egyszer egy *padisának* egy fia. Egy *lala* (nevelő) volt a gondozója meg az őrizője és úgy vigyázott rá, úgy szerette a fiút, hogy el nem engedte maga mellől. Álmában egy lányt látott meg egyszer a *sehzáde* (a *padisa* fia), még ébren is mindig az eszében motoszkált. Tündér volt ez az álombéli lány, a negyven tündér közül való. Egyre ez a lány járt a *sehzáde* eszében, se éjjele, se nap-pala nem volt azóta. Egy éjjel ismét megjelenik a fiú álmában és így szól a *sehzáde*hoz:

— Ne epekedj *sehzádém*, hanem indulj a keresésemre. A negyven *peri* fürdőjében, ott rám találhatsz.

Felébred a *sehzáde* és siet a látójához, hogy hol a negyven tündér fürdője?

— Minek az neked? — kérdezi a *lala*. — Ki szólt neked arról a fürdőről!

Elmondja a *sehzáde* az álmát, és az álombéli tündér esetét.

— Sose aggódj, — feleli a *lala* — megtalálom én neked azt a tündérlányt. Valahogy el ne meséld másnak az álmodat, mert megölnék azok a *perik*.

Fogja magát egy este a *lala* és elindul a tündérek fürdőjéhez. Amint benyit a kapun, ütök

jobbról, ütik balról, ütik fejbe, ütik hátba, pedig sehol senki, sehol semmi a közelében. Betámolyog a szegény *lala* a fürdőbe és leül egy kőlapra, hogy kipihenje a sok verést. De íme, egyszerre csak ég zeng, föld reng, nagyot csillan, nagyot villan és amint szétnéz a *lala* nagy félelemben, az álombéli tündérre esik a pillantása. És mintha nem is látná a *lalát*, lehúzza a karperecét, a gyöngyeit, leteszi egy kőlapra és belép a fürdőbe, hogy megtisztalkodjék. Mialatt fürdik, veszi a *lala* a *peri* karperecét meg a gyöngyeit és eloson velük, ki a fürdőből. Amint kilép a kapun, megint ütik jobbról, verik balról és alig áll meg a lábán, amint kijut a fürdőből. ’

Siet a *lala* a palotába és mutatja a *sehzáde*-nak a karperecét meg a gyöngyöket. Oda van az ifjú a nagy boldogságtól és kéri a íaiáját, hogy vigye el őt is abba a fürdőbe.

— *Sehzádém*, — mondja a *lala* — te magad el nem juthatsz odáig, mert nem bírnád ki a sok bánalmat. Egy napon majd belopódkodunk, hogy megnézhesd azt a tündérlányt. De vigyáznod kell majd, hogy észre ne vegyenek, mert ha megpillantanak, a *perik* közé kerülsz és se apádat, se anyádat nem látod többé soha.

— Minden úgy lesz, ahogy te akarsz, — feleli a léány — csak azt a tündérlányt láthatnám meg.

Még csak egy-két nap és kisurrantak ketteskén a palotából. Addig mentek, addig mendegéltek, míg meg nem érkeztek egy nagy kertbe. Egy nagy fa mögé húzódtak és amint jobbra-balra nézgelődnek, íme negyven galamb repül el felettük. Leszállanak egy tó mellé, egyet-egyet illegetnek magú-

kon és lányokká változnak át a galambocskák. Legott ráismert a *sehzáde* az álombéli tündérére.

— *Lalacskám*, — kiáltja a legény — ehol az én tündérem.

— Csitt, — szól rá a *lala* — ha megsejtenek bennünket, elrepülnek, mi meg itt rekedünk mind-örökre.

A lányok ezalatt egy asztalt terítenek meg, leülnek és csemegézik a sok ételt-italt. Aztán megmulatoznak, ugrádoznak és szép egymásutánban a vízbe mennek, lubickolnak. Elölép a *lala* nagy óvatosan és annak az álombéli tündérnek elcseni a ruháját. Kijönnek aztán a lányok a vízből, felöltözöködnék és alighogy illegetnek egyet magukon, galambokká lesznek ismét és prrr... elrepülnek. Csak az az egy tündér nem repülhetett el, mert nem találta a ruháját és nem változhatott át galambbá.

— Ellenség van a közelemben, — sóhajtozza a tündér — most mitévő legyek?

Elölép a *sehzáde* a fa mellől és amint megpillantja a tündér, így szól a legényhez:

— *Sehzádém*, add vissza a ruhámat, add vissza az ékszereimet.

— Tündérszép lányka, — feleli a *sehzáde* — amióta megláttalak, oda a nyugalmam. Te mulatozol, vigadozol, én meg éjjel-nappal bánkódom és egyre csak te utánad epekedek. Ha jó szívvel vagy hozzám, visszaadom a ruháidat.

Megakad a lány tekintete a szép legényen és hajlik feléje a szívével. Szélvihar támad e pillanatban, elsötétedik a világ és amire magukhoz térnek,

kopár mező van a kert helyett, kóró a virágok helyén.

— Ó jaj, — siránkozik a lányka — elszakadtam a testvéreimtől; most már én a tied, te az enyém.

Nagy az öröme a *sehzádnak* és első dolga, hogy a *lalája* után nézzen. Kiáltja a nevét, keresi kutatja, de mintha nyoma veszett volna, csak a hült helyét találja.

—Tündérem, — mondja a lánynak —a *lalám* vette volt el a ruháidat, ő vezetett el hozzád, most meg nem találom sehol.

—Hiába keresed, — mondja a tündér — ráadták a ruháimat és én helyettem ő került a *perik* közé. Ha elégetted volna a ruháimat, akkor nem vesztetted volna el a *laládat*.

Nagy a bánatja a *sehzádnak* és kesereg a során, hogy az egyik szerencséjét megtalálta, a másikat meg elvesztette.

Megvigasztalja a tündére:

—Van nekem egy rabszolgám, aki bánkódni fog utánam és elindul a keresésemre. Annak majd elmondom a *laládat* és majd csak megtaláljuk a módját.

Aztán útra kelnek és indulnak hazafelé, a *sehzádnak* palotájába.

Üldögél egy nap a lányka és amint odanéz az ablakára, egy galambocska kopogtat rajta. Kinyílik az ablak és megszólal a galamb, a tündérlány rabszolgája:

—Szultánom, magamra hagytál, én pedig nem tudok nélküled meglenni. Szólj, van-e valami kívánságod!

— Csak azt szeretném, — mondja a leány — ha a *sehzádnak* meg tudnád találni a *laláját*.

Azt válaszolja a galamb-szolga:

— Ha észreveszik a *perik*, hogy ide hívom a *lalát*, ők is vele repülnek és végére járnak az élettemnek. Okkal-móddal majd csak meglessem és úgy hívom ide, hogy észre ne vegyék a többiek.

Elrepül a galamb és megy a *perik* közé, hogy megkeresse a *lalát*. Rátalált a többi közt és mondja neki, hogy bánkódik utána a *sehzáde* és nincs addig nyugta, míg vissza nem tér hozzá.

Azt feleli neki a *lala*:

— Egy éjjel majd kilopózkodunk innen és felkeressük a *sehzádet*. Elbeszélgetek vele, aztán gyorsan visszatérünk, mert ha észreveszik, hogy eltávoztam, felkutatnak és irgalom nélkül megölnék.

Felkerekednek egy este és repül a két galamb, be egyenesen a *sehzáde* palotájának a kertjébe. Odaszállnak a tó mellé és egyet illegetnek magukon, hát emberekké váltak. Észreveszi a lány őket és így szól a *sehzáde*hoz:

— Behívom őket a palotába és ruháikat a mi ruháinkkal cseréltetem fel. Mialatt én behívom őket és elbeszélgetek velük, te vedd a ruháikat és dobd be a tűzbe. Ha nem találják meg a holmijaikat, *perik* többé nem lehetnek és halandóknak maradnak meg közöttünk.

Azzal lesiet a lány a kertbe és hívja a vendégeit a palotába. Ruháikat levetteti, mást adat rájuk és mialatt bevezeti őket a szobájába, siet elő a *sehzáde* és be a tűzbe a peri-ruházatukkal.

— Óh jaj, égünk, — kiáltja a *lala* meg a szolga és eszméletlenül esnek össze.

Lassanként magukhoz térnek és megértik a volt tündér szándékát. Boldogan ölelgetik egymást és két egypár esküvőjére készülődnek. A *seh-záde* a tündérlányt jegyzi el, a *lala* meg a rabnőjét. Negyvennap negyvenéji lakodalom, holtigtartó dínom-dánom.

II.

Őzike királyfi.

Volt is, meg nem is volt, *Allahnak* szolgája sok volt, volt egyszer egy *padisa*, ennek egy fia meg egy lánya. Megvénül idővel a *padisa*, üt az utolsó órája és egy szép napon meghal. A fia, a *sehzáde* foglalja el a helyét és jócska időn át uralkodik, az összes vagyonát elemésztí.

Azt mondja egy nap a hűgának:

— Hűgocskám, nem vigyáztunk a vagyonunkra, az egészet elköltöttük. Ha majd meghallják, hogy pénz nélkül állunk, egy az, hogy elkergetnek bennünket, de meg senkinek se fogunk majd a szeme közé nézhetni. Legjobb, ha mindennek elejét vesszük és idejekorán odébb állunk.

Azzal szedik-veszik a cókókjukat és a két egytestvér éjnek idején ki a *szarájból* (palotából), mennek világgá.

Mennek mendegélnek, míg egy rengeteg nagy síkságra nem érnek. Annyit szenvednek a nagy melegtől meg szomjúságtól, hogy alig bírja a lábuk. Nem állja tovább a legény és amint megpillant egy kis összegyülemlett vizet, így szól a hűgához:

— Húgom, nem én innen egy tapodtat se, míg fel nem szürcsölöm ezt a kis vizet.

— Ugyan bátya, — feleli a leányka — ki tudja, hogy miféle szennyvíz. Ha már eddig kibírtuk, haladjunk még egy keveset. Hátha tisztábbra találunk.

— Nem én egy lépést se, — bizonykodik a legény — megiszom én, ha addig élek is.

Azzal neki annak a lének, szürcsöli szürcsöli és alighogy felhabzsolja, egy őzike lett belőle.

Sír-rí a lány nagy keservében, hogy mi lesz most már ővele. Lassacskán megcsillapodik és útra kél az állatkájával. Mennek megint, mendegélnek, hegyen-völgyön, nagy síkságon, míg egy forráshoz nem érnek el. A forrás mellett egy nagy fa, ott állanak meg pihenőre. Megszólal az őzike:

— Húgocskám, mássz fel erre a fára, én meg megyek, hátha valami ennivalóra tehetek szert.

Felmászik a lány a fára, az őzike meg a dolga után lát; hegyet bejár, völgyet bejár, nyulat-mit fogdos, elhozza, a testvérkéjével együtt elfogyasztják és úgy éldegélnek nap nap után, hét hét után.

A fa mellett a forrás, abból szokták volt a *padisa* lovait itatni. Hozzák egy este a lovakat és amint inni akarnának, belenéznek a vízbe, meglátják a lányt a tükrében és visszahökölnek tőle. Azt hiszik a kocsisok, hogy tán a víz nem tiszta. Kiürítik a vályút, friss vizet eresztenek bele, csak nem akarják meginni a lovak. Nem tudják, hogy mire véljék a dolgot, mennek vissza a *szerájba*. és elmondják a padisanak.

— Talán zavaros a víz — mondja a *padisa*.

— Kiürítettük a vályút, — felelik a kocsisok — friss vízzel töltöttük teli, mégse ittak belőle.

— No csak menjetek, — küldi őket az uruk — jól nézzetek szét, hátha van ott valami a közelben, amitől megijedhetnek.

A kocsisok visszamennek a vízhez és amint körülnéznek a forrás körül, szemügyre veszik azt a nagy fát is. Ott gubbaszkodik a lány a galyak közt. Ízibe mennek és hírt adnak róla a *padisá*-nak. Nem restelli a fáradságot, maga a *padisa* jön el a forráshoz. Felnéz a fára, hát meglátja a lányt a galyák közt. Olyan szép volt a lányka, mint a teli hold, hogy aki egyszer megnézte, azt mondja, hogy hadd nézzem meg még egyszer.

— Szellem vagy-e, tündér vagy-e? — szól fel hozzá a *padisa*.

— Se nem szellem, se nem tündéi', hanem ember szülte ember — feleli a lány.

Hiába kéri a *padisa*, hogy szálljon le arról a fáról, hiába rimánkodik neki; nincs annyi lelke, hogy leszállásá. Megharagszik a *padisa* és megparancsolja az embereinek, hogy vágják ketté azt a fát. Veszik az emberek a baltát és kezdik a nagy fát vagdosni. Vágják a fát vágják, még csak kicsi híja, hogy elkészüljenek vele. De mert rájuk esteledett és sötétedni is kezdett, abbahagyják a munkát, hogy a többijét majd másnap végzik el.

Alighogy elmentek az emberek, megjött az őzike az erdőből. Látja a megkezdett fát és kérdi a hűgától, hogy mi történt vele. Elmondja neki a lányka, meg azt is, hogy nem akart a fáról leszállani.

— Jól tetted, — mondja az őzike — ezután se szállj le, akárhogy parancsolják is.

Azzal odamegy a fához, meg-megnyalogatja a vágást, és íme még vastagabb lett a fa, mintha balta se érte volna.

Másnap megint dolga után lát az őzike és alighogy elmegy, már jönnek a *padisa* emberei a baltákkal. Csak elképednek, hogy ép egész a fa, de még vastagabb is. Meg-meg kezdik a fát vágni, vágják vágják, de csak ha a feléig jutottak el. Másnapra hagyják a többijét, úgyis rájuk esteledett már az idő.

Ismét megjött az őzike, megint megnyalogatja a fát, és még vastagabb lett tőle a törzse. Másnap, alighogy elment az őzike, ihol a *padisa* a favágókkal és mert a baltával nem boldogulnak, más módját keresi a dolognak.

Visszafordul, elmegy egy boszorkányhírű öregasszonyhoz, elmondja neki a forrás fáját, rajta a leánykát és hetet-havat ígér neki, ha le tudja arról a fáról csalni. Vállalja a kuruzsló asszony; elővesz egy háromlábú vasat, üstöt, meg miegymást és megy vele a forráshoz. A vasat leteszi a földre, a vasra megfordítva teszi rá az üstöt; a forrásból aztán vizet merít és iaz üst mellé önti, mintha nem látna a szemével.

Azt hiszi a lány, hogy csakugyan vak és lekiált hozzá a fáról:

— Néném asszony, fordítva tette kigyelmed az üstöt a vasra, a víz meg mind a földre ömlött.

— Ó, leánykám, — siránkozik az öregasszony — merre vagy, hogy nem látnak a szemeim! Szennyest hoztam magammal, jöjj ide le és

Allah nevében igazítsd helyére az üstöt, hadd mosom ki a holmimat.

Az őzike intelme jutott a lányka eszébe, nem szállott le a fáról.

Másnap megint ott a boszorkány a víz mellett. Oda botorkál a fa alá, tüzet rak, lisztet vesz elő, hogy megszitálja, de liszt helyett hamut rak a szitába.

— Szegény világtalan — szánakozik a lányka a fáról és lekiáltja neki, hogy hamut tett a szitába, nem lisztet.

— Jaj leányom, — sopánkodik az öreg — vak vagyok, nem látnak a szemeim. Szállj le arról a fáról, segíts meg a bajomban.

Erősen meghagyta volt neki az őzike, hogy ne szálljon le a fáról, hát ezúttal se szállott le.

Harmadnapra megint a fa alatt a boszorkány. Ezúttal egy juhot hozott magával és amint előveszi a kést, hogy megnyúzza vele, a tömpe oldalával kezdené el vágni. Ügy elbégetett a juhocska, hogy nem nézhette a lány a szegény állat kínlását és leszáll, hogy majd ő vágja a juhot. Ott rejtőzködött a *padisa* a közelben, neki a lánynak és viszi egyenesen a palotájába.

Úgy megtetszett a lány a *padisának*, hogy meg akart vele esküdni. Szabódik a lányka, hogy nem addig, míg a testvérkéjét, az őzikét is el nem hozzák neki, pillanatnyi nyugta sincs addig. Embereket küldenek ki az erdőbe, megfogják az őzikét és viszik a *szerájba* a testvérkéjéhez. El nem eresztené a lány az oldala mellől, együtt fekszenek le, együtt kelnek fel. Nagy lakzit csap a *padisa*, megesküszik a lánykával. Nem tágit mel-

lölük az őzike és esténként, ahogy felkeresi őket és két első lábával végigtapogatódzik rajtuk, megnyugszik a sorsában:

— Ez a sógor lába, ez a húgom lába — mondogatja.

Idő telik idő múlik, a mesebeli idő még gyorsabban, a szerelmeseké a leggyorsabban. Boldogul élnének mind a hárman, csak az a fekete rablány ne volna ott a palotában. Roppant rágt a irigység, hogy a *padisa* ezt az ágról szakadtat vette el, nem pedig őt. Lesett is az alkalomra, hogy eltehesse láb alól.

Szép egy nagy kert volt a palotában, nagy vízmedence a közepében, ott tanyáztatott a *szultán-asszony*. Két kezében arany csésze, lábacska-jáil ezüst saru, úgy ment le egy nap a medencéhez. Utána a rablány, és hirtelen hogy meg ne lássák, megragadja a *szultán-asszonyt* és zsupsz bele a vízbe. Egy nagy hal úszkált volt a medencében, neki a *szultán-asszonynak* és egy-kettőre lenyeli. A rablány meg, mintha semmi se történt volna, siet vissza a palotába, a *szultán-asszony* ruháját ölti magára és odaül a helyére. Csak az őzike tudott a dolgról.

Jön estére a *padisa* és kérdi az asszonytól, — azt hitte hogy a felesége — hogy mitől barnult úgy meg az arca?

— Sokat sétáltam a kertben, a nap sütötte meg az arcom, attól lettem ilyen — feleli a rablány.

Elhitte neki a *padisa* és leül mellé, hogy megvigasztalja. Ímhol az őzike is, és amint kezdi őket simogatni, egyszerre csak azt mondja:

— Ez a sógor lába; hol a húgom lába?

A rablánynak se kellett egyéb. Ez az állat előbb-utóbb még vesztére talál lenni. Tűnődik magában, hogy hogyan pusztíthatná el.

Egyet gondol másnap, betegnek tettei magát, orvosokat, *hodzsákat* (papokat) hívat és szép szóval lelkükre köti, hogy azt mondják a *padisának*, hogy nagybeteg a felesége. Egy a segítsége, ha megehetné az őzike szívét.

Megmondják az orvosok a *padisának* és az őzike szívét kéri tőle. Odamegy a *padisa* az aszszonyhoz és kérdi tőle, hogy nem sajnálja-e szegény testvérkéjét?

— Ha én meghalok, — sóhajtozik az álnok — úgyse lesz jó dolga szegénykének. Jobb lesz, ha levágatjuk, én se halok meg a jóvoltából, ő se marad meg állatkának.

Kiadja a *padisa* a rendeletet, élesítetteti a kést, téteti tűzre a nagy üst vizeket. Megneszeli a szegény őzike a nagy sürgést-forgást, lelépeget a kertbe a nagy medencéhez és háromszor kiált le a testvérkéjéhez.

— Élesítik a késeket, forralják a kazán vizet, siess én húgocskám, siess.

Háromszor jön a felelet a hal gyomrából:

— Itt vagyok a hal gyomrában, arany csésze a kezemben, ezüst saru a lábamon, kis *padisa* az ölemben.

Mert változóban volt az állapotja, amikor elnyelte volt a hal. Ott született meg a kis fia, a hal gyomrában táplálgatta.

Ép meg akarták fogni az őzikét, amikor a medence mellett sétált el a *padisa*. Meghallotta az

őzikét meg a felesége szavát. Kimerítetteti a vizet a medencéből, kihúzatja belőle a nagy halat, a gyomrát felvágatja, és íme, felesége a hal gyomrában, arany csésze a kezében, ezüst saru a két lábán, kicsiny fia az ölében.

Hol a feleségét ölelgeti, hol a magzatját csókolgatja; viszi őket a palotába, nyugodalmas arany ágyba.

Az őzike eközben egyet talált nyalni a hal véréből és egyszerre csak emberré változott át ismét. Felszalad a kis hűgához, összeölelkeznek és el-elsírnak nagy boldogságukban.

A *padisa* előveszi a fekete rablányt és kérdi tőle, hogy mit szeretne jobban, negyven kardot-e avagy negyven lovat t

Azt feleli a rablány:

— Kard az ellenségem torkába szálljon, inkább a negyven lovat add, hadd mehessek sétára.

Rákötik a lányt a negyven lónak a farkára és úgy eresztik sétálóútjára. Dirib-darabokra szakadt a fekete, minden porcikája más-más helyen maradt.

A *padisa* meg a felesége még egyszer megülik a lakzit és őzike-királyfinak is akad a palotában párja. Negyven napig, negyven éjig csak a lakodalmazás járja. Ettek-ittak, céljukhoz jutottak; ti is egyetek-igyatok, célotokhoz jussatok.

IV.

A májacska.

Májacskára éhezett volt az egyszeri öreg asszony. Odaad a lányának egy-két garast, hogy vegyen rajta májat, mossa tisztára a tóban és úgy hozza haza.

Megy a lány a *csársiba* (vásárra), megveszi a májat és viszi a tóhoz, hogy megöblögeti benne. Amint javában áztatja, egyszerre csak leszáll egy gólya, kikapja a májat a lány kezéből és elrepül vele. Rimánkodik a lányka:

— Add vissza a májat gólyácska, hadd viszem haza az anyámnak, hogy anyám engem meg ne verjen.

— Ha árpát hozol helyette, visszaadom a májat — mondja a gólya.

Megyen a lány a tarlóhoz:

— Tarló, nekem árpát adj, árpát adom gólyának, gólya nekem májat ad, májat viszem anyámnak.

— Ha *Allahhoz* esőért imádkozol, kapsz egy kis árpát — feleli a tarló.

Imádkozik a lány *Allahhoz*:

— Adj esőcskét jó *Allah*, esőt adom tarlónak,

tarló nekem árpát ad, árpát adom gólyának, gólya májám visszaadja, májat viszem anyámnak.

Jön egy ember és azt mondja, hogy füstölő nélkül semmit se ér az imádsága, menjen elébb a boltoshoz füstölőért.

Odamegy a lány a boltoshoz:

— Boltos nekem füstölőt adj, *Allah*nak hadd égetem meg, *Allah* esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májám visszaadja, májám viszem anyámnak.

— Adok, — mondja a boltos — ha csizmát hozol érte a csizmadiától.

Odamegy a lány a csizmadiához és azt mondja neki:

— Csizmadia adnál csizmát, csizmát adom boltosnak, boltos füstölőt ad érte, *Allah*nak elégetem, *Allah* esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májám visszaadja, májat viszem anyámnak.

Azt mondja a csizmadia, hogy bőrért ad neki csizmát.

Odamegy a lány a vargához és azt mondja neki:

— Varga hamar bőrt adj nekem, hadd adom a csizmásnak, a csizmás csizmát ad érte, azt meg adom boltosnak, boltos füstölőt ad érte, azt *Allah*nak égetem, *Allah* esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májám visszaadja, hazaviszem anyámnak.

— Ha nyersbőrt hozol az ökörtől, csizmának való bőrt kapsz érte — mondja a varga.

Odamegy a lány az ökörhöz és azt mondja neki:

— Ökör, nekem nyersbőr kéne, hadd adom a vargának, varga nekem csizmabőrt ad, adom a csizmadiának, a csizmástól csizmát kapok, azt meg adom boltosnak, boltos füstölőt ad érte, *Allahnak* elégetem, *Allah* esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya, májam visszaadja, hazaviszem anyámnak.

Azt mondja az ökör, hogy ha szalmát hoz, kaphat érte nyersbőrt.

Odamegy a lány a gazdához és így szól hozzá:

— Gazda nekem szalmát adj, hadd vigyem az ökörnek, ökör nyersbőrt ad majd érte, azt meg viszem vargának, varga nekem csizmabőrt ad, elviszem a csizmához, csizmadia csizmát ad majd, azt meg viszem boltosnak, boltos füstölőt ad érte, *Allahnak* elégetem, *Allah* esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májam visszaadja, hazaviszem anyámnak.

Azt mondja a lánynak a gazda, hogyha csókot kap, szalmát ad érte.

Meggondolja a lány, hogy ő bizony megcsókolja, megszabadul legalább a bajától. Odamegy a gazdához és megcsókolja, a csókjáért szalmát kap, szalmát viszi az ökörnek, ökör érte nyersbőrt ad, nyersbőr megyen a vargához, vargától kap csizmabőrt, siet vele a csizmához, az meg csizmát ad érte, csizmát viszen a boltosnak, boltostól füstölőt kap, a füstölőt elégeti.

— Adj esőt, óh én *Allahm*, esőt adom tarló-
nak, tarló nekem árpát adjon, árpát adom gólyá-
nak, gólya visszaadja májam, viszem haza
anyámnak.

Allah neki esőt ad, esőt viszi a tarlóhoz, tarló
neki árpát ad, árpát adja a gólyának, gólya máját
visszaadja, májat viszen anyjának. Odahaza meg-
főzik és megeszik.

V.

A varjútündér.

Volt is, nem is volt, volt egyszer egy ember, ennek meg egy fia. Egész nap az erdőn járt a fiú, madarakat fogott és eladta, ha volt kinek. Meghalt egy szép napon az apja és magára maradt a fiú. Nem tudta, hogy mi volt az apja mestersége és amint keressé a motoszkál a padláson, egy madárfogó törre bukkan.

Veszi a tört, kimegy vele az erdőre, és ráhelyezi egy fára. Egyszerre csak egy varjú repül a fára és fogva marad a törben. Utánamászik a fiú és amint meg akarja fogni, rimánkodik a madár, hogy eressze szabadon, ad ő maga helyett szebbet is, drágábbat is. Addig könyörög a varjú, míg szabadon eresztette.

Ismét felteszi a tört a fára, és ahogy elüldögél a fánál, megint előrepül egy madár és az is egyenesen a törbe. Leszedi a fiú a fáról és csak elámul a szépségén. Soha olyan szép madarat, amióta az erdőt járja.

Nézi nézdegéli, füttyölget neki, simogatja. Egyszerre csak előrepül a varjú és így szól a fiúhoz:

— Vidd ezt a madarat a *padisá*hoz, megveszi az tőled.

Veszi a fiú a madarat, a kalickába teszi és viszi a palotába. Roppant megörült a *padisa* a csodaszép madárnak, adott is a fiúnak annyi pénzt érte, hogy azt se tudta, mit csináljon vele. Aranykalickába teszik a madarat és éjjel-nappal a madár a legfőbb öröme a *padisának*.

Volt a *szerájn*nak egy lalája, aki roppantul megirigyelte a madarászfiú szerencséjét és egyre azon törte a fejét, hogy hogyan tehetné el láb alól. Odamegy egy nap a *padisá* hoz és azt mondja neki:

— Be kár, hogy nem elefántcsont palotában lakhatik ez a madárka!

— Ugyan *lala*, — mondja a *padisa* — honnan vehetnék és annyi elefántcsontot elő *i*

— Aki a madarat hozta, — feleli a *lala* — az elefántcsontot is elő tudná keríteni.

Hivatja a *jpadisa* a kis madarászt és megparancsolja neki, hogy nem bánja akárhonnán is, de egy kis palotának való elefántcsontot teremtsen elő neki.

— *Padisa* uram, — könyörög a fiú — honnan vegyek én elefántcsontot?

— Az a te dolgod; — feleli a *padisa* — ha negyven napra itt nem leszel, a fejeddel fizetsz meg érte.

Megy nagy búsan a legény ke és amint tépelődik az úton, íme eléje repül a varjú és kérdezi tőle, hogy min aggódik olyan nagyon. Elmondja a fiú, hogy milyen nagy bajt hozott az a kis madár a fejére.

— Sose búsulj rajta, — feleli a varjú — hanem menj a *szérájba* és vagy negyven szekérré való bort kérj a *padisátói*.

Elmegy a legényke a borért és amint halad hazafelé a szekerekkel, odarepül hozzá a varjú és azt mondja neki:

— Negyven itató van az erdő szélén, odamenj a boros szekerekkel. Ahány elefántja csak van ennek a ' környéknek, mind odamegy vizet inni. Víz helyett borral töltsd meg az itatókat és ha összerogynak az italtól az állatok, kiütheted a fogukat és viheted a *padisának*.

Úgy tesz a fiú, ahogy a varjú meghagyta volt és bor helyett elefántcsonttal megrakodva, úgy állít be szekereivel a palotába. Megörül a *padisa* a sok elefántcsontnak, felépítteti a kis palotát, a kis madarászt pedig megajándékozza és úgy küldi haza.

Ott a csillogó madár a kis palotájában, de csak nem kezd az énekléshez.

— Ha a gazdája is itt lenne, — mondja ismét a *lála* — bezzeg megjönne a szava.

— Ki tudja, hogy ki miféle a gazdája és hogy merre volna meglelhető? — mondja búsan a *padisa*.

— Aki az elefántcsontot elhozta, megleli az a gazdáját is — feleli a *lala*.

Hivatják megint a madarászt és ráparancsolnak, hogy törik-szakad, de teremtsen elő a madár gazdáját.

— Honnan vegyem én elő a gazdáját! — szabadkozik a legény. — Hisz az erdőben fogtam a madárkát.

— Az a te dolgod, — felelik neki — ha meg nem találsz, csak a te fejed fogja megbánni.

Megyén a legényke hazafelé, és amint bújában megerednek a könnyei, ehol ismét a varjú és kérdi tőle, hogy mi baj már megint, miért sír-rí olyan keservesen!

— Hogyne sírnék — mondja a szegény fiú, és kezdi a baját elbeszélni.

— Ezért a kicsiségért ugyan kár sírni. Menj csak a *szarájba* és egy hajót kérj a *padisától*. Olyan nagy legyen az a hajó, meg olyan szép, hogy negyven lánycesléd is elférjen benne, aztán szép kertje is legyen, meg fürdője is.

Elmegy a fiú a palotába és elmondja, hogy mi minden kell neki az útra. Elkészül a hajó, úgy ahogy kívánta és éppen gondolkozik, hogy jobbra induljon-e el vele vagy balra, amikor előrepül a varjú és azt mondja neki:

— Jobbfelé indulj el a hajóddal és addig meg se állj vele, amíg egy nagy hegyhez nem értek el. A hegy tövénél lakik a negyven *peri*, és ha megpillantanak benneteket, mind meg akarja majd nézni a hajót. De te csak a királynéjukat engedd fel. ő annak a kis madárnak a gazdája és miközben megmutogatod neki, indulj el a hajóval és meg se állj hazáig.

Elindul a hajó és meg se állanak, amíg el nem jutnak ahoz a nagy hegyhez. Ép a parton járkált a negyven *peri* és amint megpillantják a nagy hajót, mind meg szeretné nézni. Hivatja a legényt a királyné, hogy nem láttak még ilyen hajót, mutassa meg nekik belülről is. Előbb csak a

királynénak akarja megmutatni, beleülteti egy csónakba és viszi a hajóhoz.

Nézi nagy kíváncsian a hajót, a sok szolgálólányt, a szép kertet, meg azután a fürdőt. Azt mondja a lányoknak:

— Ha már idáig jöttem, meg is szeretnék fürödni.

Azzal bemegy a fürdőbe és mialatt megfürdik, elindul vele a hajó. Jó messzire jártak már a tengeren, amikor elkészültek a fürdőzéssel. Siet a tündér, hogy későre ne maradjon, és ahogy körül néz a fedélzeten, akkor látja csak, hogy útban van már a hajó. Majd hogy el nem pityeredik, hogy mi lesz vele és hogy' merrefelé cipelik el. Vigasztalja a legény, hogy *szerájba* vezet az útjuk, jó emberek közé.

Megérkeznek nemsokára a városba és jó előre hírt adnak a *padisának*, hogy közeledőben a hajó. Viszik a *perit* a *szerájba* és amint elhaladnak a madár házikója előtt, hát olyan szépen kezd szólni meg énekelni, hogy aki meghallotta, mind oda volt tőle. A tündér is megvigasztalódott egy kissé. Megnyugtatta a madár, de még jobban a *padisa*, aki úgy belehabarodott a szép tündérlányba, hogy egy percig se maradhatott nélküle. Meg is volt a lakodalom nemsokára és hol a szépen szóló madár, hol a szépséges tündérlány, nem volt boldogabb ember a *padisánál*. Csak a *lalát* emésztette egyre a méreg.

Egyszer csak baja támad a tündérnek, összeroskad és ágynak esik. A tündéreknek is megvolt a betegségük, az orvossága meg ott volt a tündérpalotában; csak az segíthetett rajta. Megint csak

a *lala* áll elő a tanáccsal, hogy a madarász hozza el az orvosságot.

Hajóra száll a legény és ép indulóban vannak, amint előrepül a varjú és kérdi a legénytől, hogy merre szándékozik. Mondja a fiú, hogy nagybeteg a *szultán*-asszony és hogy a tündérpalotába indul, mert ott az orvossága.

— No csak menj, — mondja a varjú — ott a palota a megett a hegy megett. Két oroszlán vigyáz a kapujánál, és ha hozzájuk érsz evvel a tollal, ujjal se nyúlnak majd hozzád.

Átad a legénynek egy tollat, avval indul el a tengeren. Megérkeznek a hegy elé, kiszáll a legény a hajóból és megy egyenesen a tündérpalota felé. Odaér a kapujához, hát ott a két oroszlán előtte. Előveszi a tollat, egyet legyint vele az álatokon, amire félrehúzódnak és beengedik a palotába. Látja a sok tündér a legényt, megsejtették hogy baj van, hogy beteg a királynéjuk. Előszedik az orvosságot és odaadják a legénynek, hogy siesen vele vissza. Fordul egyet a hajó és sietnek visszafelé a *padisáék* palotájába. Kellő időre megérkeznek és amint kezében az orvosság, belép a *peri* szobájába, rászáll a varjú a vállára és úgy mennek a betegágyhoz.

Már-már halódóban volt a *szultán*-asszony. Odanyújtják neki az orvosságot és alig nyel egyet-kettőt belőle, mintha frissen szállt volna belé az élet. Kinyitja a szemeit, ránéz a kis madarászra, aztán meg a vállán guggoló varjúra.

— Óh te rusnya, — szól a varjúhoz — nem sajnáltad ezt a szegény fiút, hogy annyit megfáradtattad?

Elmondja aztán az urának a padisanak, hogy ez a varjú az ő szolgája volt, de mert valami rossz fát tett a tűzre, büntetésből varjúvá változtatta át.

— Megbocsátok neki, — folytatja tovább — mert látom, hogy jó szándékkal volt hozzám.

Egyet rázkódik erre a varjú és olyan egy lányka pattan a kis madarász elé, hogy a tündérkirályné se sokkal különb. Lett is belőlük olyan egy szép pár, hogy a csodájukra jártak, mikor lakodalmazni kezdtek. A rosszlelkű *lalat* elkergette a *padisa* és a madarászfíú lett helyette a *lala*. Úgy éltek, a *padisa* is meg a *lalaja* is, akárcsak tündérországban laktak volna.

VI.

A negyven sehzáde.

Volt egyszer egy *padisa*, ennek a *padisának* meg negyven fia. Egész nap az erdőt bújták, vadásztak madarásztak és mert a legkisebbik je is megvolt már vagy tizennégy éves, meg akarja őket az apjuk házasítani.

Maga elé hívatja őket és megmondja nekik az akaratját.

— Megházasodunk, — mondja a negyven testvér — de csak akkor, ha egy apától egy anyától lesznek a nekünk való lányok.

Kerestet a *padisa* ilyen negyven leánytestvért; az egész országot bejárták érte, de hiába, harminckilencre még ráakadnak, negyven testvérré nem.

— Hadd vegyen egy másikat a negyvenedik — tanácsolja nekik a *padisa*.

Nem egyezik bele a negyven testvér és arra kéri az apjukat, hadd menjenek világgá, megtalálják ők azt a negyven lányt, ha itthon nem, hát idegen országban. Mit csináljon a *padisa*? Lebeszélni nem tudja őket, megadja nekik az engedelmet. Mielőtt elindulnának, így szól a fiaihoz:

— Három szavam van hozzátok, jól az eszettekbe véssétek. Ha elindultok és egy nagy forráshoz értek el, valahogy meg ne pihenjetek a közelében. A forrás után egy fogadóra találtok, abban se háljatok meg. Azontúl egy nagy nagy síkság, ott se üsetek tanyát.

Megígéri a negyven testvér és adsza kezed út apó, lóra ülnek, úgy indulnak világgá.

Mennek mendegélnek, csibukoznak feketéznek és még jóformán rájuk sem esteledett, már előttük a nagy forrás.

— Mi bizony — mondják a nagyobbak — egy tapodtat se megyünk innen tovább. Fáradtak vagyunk, az éjszaka is a nyakunkon, de meg kitől is ijednének meg mi negyvenen.

Azzal leszállanak lovaikról, megvacsorálnak és pihenőre dőlnek. Csak a legkisebbik, a tizenégy esztendős maradt ébren.

Éjfél tájt lehetett, dübörgés hallatszik a távolból. Veszi lassan a fegyverét és amint halad előre az úton, egyszerre csak egy hétfejű sárkány áll meg előtte. Nekirontanak egymásnak, háromszor támad a sárkány, nem tett kárt a legényben.

— Na, most én rajtam a sor — mondja a legényke, és olyat csap le a sárkányra, hogy hat feje egyszerre repült le róla.

— Csapj ide még egyszer — nyöszörgi a sárkány.

— Nem én, — mondja a legény — én is csak egyszer jöttem a világra.

Összerogyan a sárkány és amint elterül a földön, gurulni kezd az egyik feje. Gurul gurul, míg meg nem áll egy kútnál.

— Aki a lelkemet elvette, vegye el a kincsemet is — hörgi a fej és bezuhan a kútba.

Egy kötelet vesz elő a kis *sehzáde*, az egyik végét odaköti egy sziklához, a másik végét pedig megragadja és leereszkedik rajta a kútba. Egy vasajtó van a kút fenekén. Felnyitja, belép rajta, hát olyan egy palota áll előtte, hogy az apjái se különb. Bemegy a palotába, a palotának negyven szobájába, mindegyikébe egy-egy lány ül. Előtűk hímzőasztalka, mögöttük meg a temérdek kincs.

— Ember vagy-e, szellem vagy-e? — kérdik a megszeppent lányok.

— Emberfia, ember vagyok, — feleli a legény — egy hétfejű sárkányt öltem meg az imént, annak a guruló feje után jöttem ide le.

Hogy megörült a negyven lány erre a beszédre! Ráborulnak térdre hullnak, hogy ne hagyja őket, egy apának egy anyának a negyven lányát. Az a hétfejű sárkány rabolta volt el őket, apjukat anyjukat meggyilkolta, senkijük a nagy⁷ világon.

— Mink is negyvenen vagyunk fiútestvérek, — mond a legény — ép negyven leánytestvért, azért járunk, azt keressük.

Megnyugtatja aztán őket, hogy felmegy a kútból a testvéreihez, és várják meg, míg visszajön értük. Felszáll a kötél a kútból és lefekszik a forrás mellé, a többi testvéréhez.

Reggelre felébrednek és nevetgetik apjukat, hogy csak rájuk akart azzal a forrással ijeszteni. Nem szól a kisebbik egy szót sem. Megint útra kel-

nek és addig mennek mendegélnek, míg megint rájuk nem esteledett. Ép egy fogadó elé érkeztek meg.

— Innen ugyan egy lépést se tovább — mondják az idősebbek.

Hiába inti őket a legkisebbik, hogy mégis csak az apjuk szavát kellene megfogadni. Rá se hederítenek az öccsükre, esznek isznak, imádkoznak és aztán pihenőre térnek. Csak a legkisebbik maradt ébren.

Éjfél tájt megint az a minapi riadalom.

Veszi a kis *sehzáde* a fegyverét és alig lép egy-kettőt, hát megint egy hétfejű sárkányba botlik; még sokkalta nagyobbá, mint a minapi. Előbb a sárkány támad rá, sehogy se bír a legénykével. Aztán a legényke megy neki és egy csapásra le a sárkány hat fejével. Még egy csapást akarna a sárkány, de nem teszi meg neki a legény. Elterül erre a sárkány és gurul egyik feje ennek is a kútba. Utána a fiú a fejnek és amint leér a kútba, hát még egy nagyobb palotába téved, még több a sok kincs meg a drágaság benne. Megjegyzi magának a kútat, aztán visszamegy a testvéreihez és úgy elalszik a nagy fáradtságtól, hogy a testvérei verik fel másnap.

Elindulnak, lóra ülnek, fel a hegynek, le a völgynek, a nap éppen leszállóban, hát előttük a nagy síkság. Evéshez látnak, iváshoz fognak és már éppen le akarnak pihenni, amikor egyszerre csak olyan üvöltözés, olyan rémületes dördülés támad, hogy a hegyek is kiszökkentek a helyükről. Bezzeg megijedt most a harminckilenc. Hát még, amint megpillantják az óriási hétfejű sár-

kányt! Csakúgy hányja a tüzet veszett nagy haragjában és rémesen üvölti, hogy:

— Ki ölte meg a két testvéremet? Ide a közelembe vele, hadd mérkőzzék meg énvelem is.

Látja a legif jabbik, hogy odáig vannak a testvérei a nagy félelemtől. Átadja nekik a két kút kulcsát, az egyik kincsel tele, a másikban negyven szép lány, vigyék haza a kincset is, a lányokat is. ő azt a sárkányt öli meg előbb, aztán utánuk indul. Lóra pattan a harminckilenc, az egyik kútból a kincset, a másiktól a negyven lányt, úgy térnek vissza az apjukhoz. Mi csak maradjunk a kis *sehzádnék* mellett.

Neki a legény a sárkánynak, neki a sárkány a legénynek, egyik se gyűri le a másikat. Másodszor is egymásnak csapnak, harmadszorra is, egyik se enged a magáéból. Látja a sárkány, hogy hiábavaló a vesződése és így szól hozzá:

— Ha elmész *Csinimácsin* országába és elhozod onnan a *padisa* lányát, nem oltom ki belőled az életet.

Szívesen rááll a *sehzáde*, úgyse bírta már a küzdelmet tovább.

Csampalak — így hitták a sárkányt — egy zabolát ad a *sehzádnék* és azt mondja neki:

— Egy táltosló jár ide a rétre. Ha eljön, megfogod megzabolázod és azt mondod neki, hogy *Csinimácsin* országába akarsz eljutni.

Veszi a legény a zabolát és várja a táltoslovat. Egy aranyszőrű paripa száll alá a levegőből, és mihelyt rajta a zabola meg a *sehzáde*, megszólal hogy: — Parancsolj, kis *szultánom*.

Csak éppen hogy behúnyta a szemét meg ismét

kinyitotta, már ott is volt *Csinimácsin* országában. Leszáll a lováról, a zabolát elteszi és bemegy a városba. Egy öreg asszony állt egy kunyhó előtt, betér hozzá és arra kéri, hogy fogadja vendégének.

— Szívesen, — feleli az öreg asszony, helyet kínálja meg és miközben szürcsölik a kávé, kérdez egyetmást az öreg asszonytól.

— Egy hétfejű sárkány — beszél az öreg asszony — épp a *szultán*-kisasszonyunkba talált belehabarodni. Évek óta folyik a háborúság és úgy a nyakunkon az a szörnyeteg, hogy még madár se repülhet be az országunkba.

— Hát a *szultán*-kisasszony? — kérdezi a legény.

— A *padisa* kertjében a palotája, — feleli az asszony — ki se mer belőle moccanni.

Megy a *sehzáde* a *padisa* kertjébe és kéri a kertészt, hogy fogadja meg inasának. Addig könnyörög érte, míg megesik rajta a szíve és inasának fogadja fel.

— Egyéb dolgod se lesz, — mondja neki a kertész — csak a virágokat fogod öntözgetni.

Megpillantja egy nap a *szultán*-lány, odahívja az ablakához és kérdi tőle, hogyan tudott idáig eljutni. Elmondja neki a legény, hogy neki is *padisa* az apja, hogy Csampalakkal kellett megviaskodnia és hogy oda kellett neki a szwiíátt-kisasszonyt ígérnie.

— Meg ne ijedj azért, — mondja a legény — mert nagyobb az én szerelmem, mint azé a sárkányé, és ha eljössz velem, elpusztítom én azt a szörnyeteget.

Kedve tellett a lánynak a *sehzáde*ban, de meg

a fogságából is szeretett volna szabadulni. Fogja, rábízta magát a legényre és kiszöknek egy éjszaka a palotából, egyenesen arrafelé, ahol *Csampalának* volt a tanyája. Meghánnyák-vetik útközben, hogy kitudja a lány annak a sárkánynak a talizmánját és ha másképp nem, ilyen, módon pusztítják el.

Nagy volt a sárkány öröme, ahogy megpillantja a *szultán*-kisasszonyt.

— Üdvösség a jövedeled, boldogság az érkezésed! — köszönti a sárkány, de bárhogy is kedveskedik neki, egyre búslakodik a lányka.

Napok múlnak, hetek múlnak, csak nem szűnik a lány szomorúsága.

— Mondanád meg legalább a talizmánodat, — szól egy nap a sárkányhoz — hátha jobban telnének a napjaim.

— Jaj, üdvösségem, — feleli a sárkány — olyan helyen őrzik azt, hogy a szél se juthat el odáig. A szomszéd országban van és egy nagy palotában őrzik. Nem jön az többé vissza, aki elméréskednék érte.

A *sehzádnak* se kellett egyéb, csakhogy ennyit is megtudhatott. Veszi a zabolát és amint a tengerbe veti, már előtte az aranyszőrű paripa.

— Mit parancsolsz, kis *szultánom*? — kérdi a legénytől.

A szomszéd országba kívánczik a *sehzáde*, a talizmán palotájába.

Húnyd be a szemed, — aztán — nyisd ki a szemed — és már előtte a nagy hegy, a hegy tetején a nagy palota.

Azt mondja neki a táltosló:

—Ha majd odaérünk a palotához, veszed a zabolát és a kapu vasához kötözöl meg. Egyet nyereitek, a két vasat egymáshoz verem és egy kapu nyílik meg előtted. Ez a kinyíló kapu egy oroszlának a torka és ha ketté tudod vágni, megmenekülsz; ha nem, vége az életednek.

Azzal felmennek a hegyre a palota elé, a táltost odaköti a kapu vasához és amint egyet nyerít a ló, egy nagy kapu nyílik meg előttük. Egy oroszlának tátongott elő a torka, egy csapás és kettészelte a *sehzáde* kardja. Az oroszlán gyomrát aztán felhasítja, hát egy aranykalicka van benne. A kalickában három kis galamb, és amint fogja az egyiket és simogatja cirógatja, egyszerre csak prrr ... kirepül a kezéből. Gyorsan utána a táltos és ha sebtiben meg nem fogja és ki nem csavarja a nyakát, még meggyült volna a *sehzáde* baja.

Megint rajta a táltoson és — Hunyd be a szemed, nyisd ki a szemed — *Csampalak* palotája előtt vannak. A kapunál még a második galambot is megölik és amint benyit a legény a sárkányhoz, hát ott fekszik a szörnyeteg, jártányi erő sincs már benne. Meglátja a *sehzáde* kezében a galambot és rimánkodik a halódó szörnyeteg, hogy hadd simogathassa meg azt a kis állatkát, hátha könnyebb lesz a kimúlása.

Megesik rajta a legény szíve és már nyújtja feléje a galambot. Szalad erre a *szultán*-kisaszszony, kikapja a *sehzáde* kezéből a galambot és egy-kettőre kitekeri a nyakát. Nagyot hördült a sárkány, kiadta a fekete lelkét.

— Szerencséd, — mondja a táltos — hogy nem

adhattad oda azt a galambot. Új élet szállt volna belé, ha megfoghatta volna.

Azzal eltűnik a zabola is meg a táltos is.

Összeszedik aztán a sárkány kincseit és mennek vele *Csinimácsin* országába. Egész betegje volt már a *padisa* a lányának, ország-világszerte kerestette és azt hitte már, hogy nincs másképp, a sárkány körme közé került. Egyszerre csak ott a lánya a *sehzádéval*. Olyan nagy lakodalmat csaplak, hogy vége-hossza se akart lenni.

A házasság után megint útrakelnek és nagy kíséret mögöttük, úgy jutnak el a *sehzádéék* birodalmába. Ott már holtnak hitték a legénykét és még el se hiszik neki, ha el nem beszéli a három hétfejű sárkányt, meg a negyven lányt, meg azt a rengeteg sok kincset.

Csak a negyvenedik lány várt rá hűségesen. Mutatja a *sehzáde* a feleségének, hogy íme, itt a másik jegyese is.

— Te mentetted meg az életemet, — mondja a felesége — én meg neked ajándékoztam. Azt tehetsz vele, amit akarsz.

Megülik a lakodalmat a második feleségével is, és hol az apja birodalmában, hol meg *Csinimácsinban* töltik idejüket. Elérték a céljukat, holtig tartó boldogságukat.

VII.

A szélördög.

Mese mese meskete, egyet ugrott két kecske, varangybéka szárnyra kelt, bolha néne megugrott, a sok szúnyog utána. A kakas még *imám* (pap) volt, a tehénből borbély lett s a sok liba imádkozott. Réges-régi időben, sírt az anyám bölcsőben, amint apám ringattam, mindez pedig akkor volt, egy *pad is a* öreg volt.

Volt ennek az öreg *padisának* három fia meg három lánya. Megbetegszik egy nap az öreg és ahány *hodzsa* meg orvos, mind hozzá siet, mégse segíthetnek rajta.

— Ütött az utolsó órák — gondolja magában és így szól a fiaihoz:

— Ha majd meghaltam, az legyen közületek a *padisa*, aki három éjszakán át vigyázni fog a síromnál. Lányaimat meg annak adjátok oda, aki előszörre kéri őket.

Aztán meghal és illendő módon eltemetik.

Hogy *padisa* nélkül ne maradjon az ország, kimegy a nagyobbik az apja sírjához, leteríti a szőnyegét és imádkozik rajta, úgy akarja a reggelt bevárni. Egyszerre csak riadalom támad, a legény megijed, kapja a papucsát és hazáig meg

sem áll. A második éjszakára a középső fiú megy ki a sírhoz, ő is megijed a nagy riadalomtól és haza inai a papucsával. Harmadiknak a legkisebbre kerül a sor.

Veszi a handzsárját, az övébe dugja és elindul a temetőbe. Amint üldögél a szőnyegén, egyszerre csak olyat csattan a földön, hogy az ég is megremegett belé. Fogja a legény és ép arrafelé siet, ahol a csattanás szólott. Hát egy nagy sárkány éktelenkedik előtte. Fogja a handzsárját és úgy beledöfi az állatba, hogy alig volt annyi ereje, hogy kinyöghesse:

— Ha ember vagy a talpadon, döfj belém még egyszer.

— Nem én, — mondja a *sehzáde* — anyám is csak egyszer hozott engem a világra.

Ott kilehelte a lelkét a sárkány. Le akarja vágni a Allét meg az orrát, de nem lát a nagy sötétségben és amint ide-oda tapogatódik, egy kis világosság dereng elő a messziből. Egyenesen oda igyekszik, hát egy öregember kuksol a fényesség-nél. Két gombolyagot tart a kezében, az egyik fehér-, a másik meg feketeszínű. A fekete gombolyagot felcsavarja, a fehérét meg világgá eresztí.

— Mit csinálsz öreg apó? — kérdi tőle a *sehzáde*.

— Jaj fiam, — feleli az öreg, — ez az én ügyem-bajom. Az éjszakát összecsavarom, a nappalt meg kieresztem.

Azt mondja erre a legény:

— Apó, nehezebb az én dolgom, mint a tiéd.

Azzal megkötözi az öreg karjait, hogy ne ereszhessen még ki a nappalt és elindul, hogy el-

végezze a dolgát. Jártában-keltében egy vár aljához jut el, negyven ember tanakodik alatta.

— Mi járatban vagytok? — kérdi tőlük a *sehzáde*.

— A várba szeretnénk bejutni, — felelik — hogy leraboljuk a kincsét; de sehogy se találjuk meg a módját

— Besegítlek én benneteket — mondja a *sehzáde*, — ha adtok egy kis világosságot.

Készséggel ígérik meg neki a rablók.

Elővesz aztán egy csomó szeget, beleütögeti a várfalba, egész a legtetejéig. Aztán felmászik rajta és lekiáltja az embereknek:

— No most jöjjetek fel egyenként, úgy ahogy én jöttem.

Belekapaszkodnak a szegekbe, úgy mászik fel egymás után a negyven rabló. A *sehzáde* se rest, hanem veszi a handzsárját és egymás után, úgy ahogy előmásznak, lenyisszantja a fejüket, a testüket meg a vár udvarába dobálgatja.

Leereszkedik aztán a várfalon, hát ott az udvarban egy szép nagy palota. Kinyitja az ajtaját és amint belép rajta, egy kígyó oszon be mellette és fel az oszlopra a lépcsők mentén. Veszi a legény a handzsárját, beledöfi a kígyóba, de a handzsárja a kőben maradt, elfelejtette kihúzni. Felmegy aztán a lépcsőn, benyit egy szobába, hát ott alszik benne egy szép lány. Szép lassacskán megint behúzza az ajtót, felmegy egy másik emeletre, ott is benyit egy szobába, azonmód egy szép lány, csakhogy még szebb mint az iménti. Ezt az ajtót is behúzza, felmegy a legfelső emeletre és amint benyit, hát csupa ércel van a szoba ki-

rakva és olyan szépséges egy szép lány alszik benne, hogy ezer lélekkel szeretett bele a *sehzáde*.

Ezt az ajtót is behúzza, aztán felmegy a vár-falra, kiszedegeti a szegeket és leszáll rajtuk a földre. Megy egyenesen az öreg apóhoz, akinek összekötözte volt a karjait.

— Jaj fiam, — kiáltja már messziről — be soká oda maradtál. Mindenkinek belefájdult már az oldala a sok fekvéstől.

— Feloldozza a *sehzáde* a karjait, az öreg meg kifejti a fehér gombolyagot. Világosság támadt a földön, a *sehzáde* is odatalált a sárkányhoz; orrát fülét levágja és beleteszi a tarisznyájába. Megy aztán vissza a saját palotájába, ahol eközben a legidősebbik testvérét tették meg *padis*dnak. Nem szól semmit, hadd legyen meg *Allah* akaratja.

Nem telik bele sok idő és egy oroszlán állít be a palotába.

— Mit akarsz? — kérdi tőle a *padisa*.

— A legidősebb leánytestvéredet akarom elvenni — feleli az oroszlán.

— Állatnak nem adom oda — feleli a *padisa* és már-már kergetnék a *szerajból* kifelé, mikor előáll a kis *sehzáde* és azt mondja:

— Meghagyta volt az apánk, hogy annak adjuk oda, aki előszörre kéri.

Azzal veszi a lányt és odaadja az oroszlán-nak. Az meg fogja és viszi magával elfelé.

Másnap egy tigris jelenik meg, az meg a közepső lányt kéri a *padisától*. A két nagyobbik megint nem akarja odaadni, de ismét előáll a ki-

sebbik *sehzáde*, hogy apjuk parancsa szerint kell eljárániok. Veszi és odaadja a lányt a tigrisnek.

Harmadnapra egy madár száll le a *szerájba*, annak meg a legkisebbik *szultán*-lány kellene. A *padisa* meg az öccse megint csak ellenzik a dolgot. Addig bizonykodik azonban a kis *sehzáde*, míg a madár elviszi a lányt. A *perik padisája* volt ez a madár, a smaragd *Anka*.

Abban a másik várban, ahová a rablók akartak betörni, szintén egy *padisa* lakott volt. Azé volt a palota, meg a három lány is. Egy reggel, amint kilép a szobájából, látja, hogy járt valaki a *szerájban*. Lemegy az udvarra, megpillantja a kettévágott kígyót és a handzsár pengéjét. Körüljárja a várat, hát ott az alján a negyven rabló teteme.

— Nemcsak ellenség, hanem jóbarát is járt nálam, — gondolja — az mentett meg a rablótól meg a kígyótól. A handzsár a jóbaráté, de hol a gazdája? — kérdi a *vezérétől*.

— Azt úgy tudhatjuk meg, — feleli a *vezér* — hogy egy fürdőt építettünk és mindenkit meghívunk belé, hogy szabad a fürdés. Minden egyes embert megvigyázunk és akinél a handzsár tokja, az lesz ami megmentünk.

Felépíttetik a fürdőt és ország-világ jár bele megfürödni. Azt mondja egy nap a *vezér*:

— Mindenki megfordult már a fürdőkben, csak a szomszédbeli három *sehzáde* került el bennünket.

Hírt adnak a *sehzáde*knak és jönnek ők is a fürdőbe. Szemügyre veszik a ruhájukat, hát az

egyiknél a kandzsár tokja. Hivatja a kis *sehzádet* a *padisa* és így szól hozzá:

— Jót tettél velem meg az országgommal. Add elő a kívánságod, hadd teljesítem.

— Nem kívánok én egyebet, — feleli a legény — mint a legkisebbik lányodat.

— Jaj fiam, — sóhajt egyet a *padisa* — csak azt az egyet ne kérted volna. Inkább a fele országotat kérjed, csak azt a lányt ne.

— A lányodat akarom, — feleli a *sehzáde* — egyebed nem kell.

— Fiam, — rimánkodik a *padisa* — odaadom a legnagyobbik lányomat, odaadom a középsőt, odaadom akár mind a kettőt is. Ellensége van a legifjabbik lányomnak, a szél-dev, és azért őrzöm egy érces szobában, hogy közelébe se férközhessen az az ördög fajzatja. Olyan szörnyeteg az a szél-det;, hogy se nyíl nem járja, se szem nem láthatja. Szél módjára repül és szél a megjelenése.

Nem használ a beszéd, csak az a lány kell a *sehzádenak*. Addig kéri az apjától, addig rimánkodik neki, míg megúnja a sok beszédet és odaígéri a lányát. Rövidesen az esküvőjük is megvan és övék a mennybéli boldogság. A másik két lányt a másik két *sehzáde* veszi el és úgy térnek vissza az országukba. A kis *sehzáde* ott marad, őrzí a feleségét a *dev* elől.

Idő telik idő múlik, éldegél az egypár, mintha *dev* se volna a világon. Azt mondja egy nap a *sehzáde* a feleségének:

— *Szultánom*, eddig még el se mozdultam melőled, pedig vadászhatnékem volna egy kissé, ha csak egy-két órára is.

— Jaj, *sehzádem*, — ijedez a felesége — ha elmész mellőlem, tudom Istenem, hogy nem látsz többé.

Ígéri a *sehzáde*, hogy rövidesen visszajön, meg se tudják, hogy eltávozott. Azzal veszi iját-nyilat és megy az erdőre vadászni.

Csak erre lesett a szél-ördög. Félt a híres *sehzádetől* és nem merte mellőle elragadni. Alig hogy kitette a lábát, ehol jön akár a szélvész és ragadja magával hetedhét országon is túlra.

Mikorára visszatér a *sehzáde*, se a felesége sehol, se a boldogsága. Szalad a *padisához*, onnan meg vissza; de biz azt csak a szél-*dev* vihette el, mondják. Sír-rí nagy keservében, üti-veri magát a földhöz, aztán felugrik, lóra kap és vagy a felesége, vagy a halál, nyargal a nagy világba.

Napokon át jár, heteken át jár, még csak pihe-nőre sincs ideje, úgy kergeti a bánatja. Egy nagy *szerej* tűnik egyszerre a szeme elé, de mintha csak káprázat lenne, jóformán még szemügyre se tudja venni. Pedig a legidősebbik lánytestvérének volt a palotája. Ép az ablakon nézdegélt ki a húga és még elcsodálkozik rajta, hogy ide is elvetődhetik valaki, ahol se madár nem repül el, se karaván nem vonul át. Hát még amint felismerte benne a testvérkéjét! Olyan nagy volt az örömük, hogy öleléstől, csókolástól beszédhez sem jutottak.

Estefelé azt mondja a húga a *sehzáde*nek:

— Itt lesz nemsokára az oroszlán uram. Akármilyen jó hozzám, mégis csak állat, hátha kárt tesz benned.

Veszi a testvérét és elrejtí az ura elől.

Megjön estére az oroszlán és amint üldögélnek tanyáztatnak, kérdi az asszony, hogy mit csinálna, ha valamelyik testvére ide találna vevődni?

— Ha a nagyobbik jönne, — mondja az oroszlán — egy ütésre agyonverném; ha a középső testvéred jönne, azt is agyonütném. De ha a legkisebbik jönne, két kezemen altatnám el.

— Ép az jött meg — mondja a felesége.

— Hol van, hol van? Hozd csak hamar, hadd látom — örvendez az oroszlán és amint előjön a *sehzáde*, azt se tudja örömeiben, hogy mit csináljon vele. Becézgeti, kedveskedik neki és kérdi tőle, hogy van-e valami szándéka? Elmondja neki a legény, hogy mi esett meg vele és hogy a szél-ördögöt meg felkeresni.

— Én csak a híreről ismerem, — mondja az oroszlán — de jobb avval ki nem kötni, mert úgyse mész vele semmire.

Nincs azonban a *sehzáde*nek nyugta. Éjszákára ott marad, másnap ismét lóra száll. Az oroszlán elkíséri, megmutatja neki az utat és elbúcsúzkodnak egymástól.

Mentében-mendegéltében egy másik palotát pillant meg, az meg a középső testvéréé volt. Észreveszi a húga, hogy egy ember ballag az úton és ahogy felismeri benne a testvérét, szalad elé és vezet a palotájába, örömmel, beszélgetéssel telik el az idejük és estefelé azt mondja az asszony a bátyjának:

— Nemsokára itt lesz a tigris-uram, elrejtelek előle, hogy valami bajod ne essék.

Megjön estére a tigris és beszélgetés közben kérdi tőle a felesége, hogy mit csinálna, ha valamelyik testvére be találna hozzájuk toppanni?

— A két nagyobbikat — mondja a tigris — menten agyonütném, de ha a kisebbik jönne, a ténemen n'tatnám el.

Előszólítja az asszony a *sehzádet*, hogy íme itt a legkisebbik. Megörül neki a tigris, fogadja akár a testvérét és kérdi tőle, hogy tán valami baj hozta errefelé? Ennek is elmondja a dolgát és kérdi tőle, hogy nem ismeri-e a szél-ördögöt?

— Csak hírből — mondja a tigris.

Ő is le akarja beszélni a legényt, hogy ne rohanjon a veszedelmébe, de alighogy' rájuk virrad a hajnal, útra kész a *sehzáde*. Megmutatja a tigris az utat és az egyik vissza, a másik meg előre.

Úton halad rengetegen és ez az enyém, az a tiéd, meseidő hamar telik, egyszerre csak felfeketéllik valami előtte. Ugyan mi lehet az? — gondolja magában s amint közelebb ér, hát az is egy palota. A legkisebb testvérenek volt a *szórajá*. Ép kinézett az asszonyka az ablakon és — jaj, testvérkém — olyat kiált nagy örömeben, hogy majd kiborult az ablakból. Felveri a két testvér öröme a házat. Vígan volt a *sehzáde* is, hogy ép egészséges a három lánytestvére, de a felesége miatt csak nem volt meg a nyugta.

Ne sokat szaporázzuk, úgyis egy a vége. Mielőtt még rájuk esteledett volna, azt mondja az asszony a testvérenek:

— Mingyárt itt lesz a madár-uram, elrejtelek előle; hadd látom előbb, hogy milyen szívvel fogadna.

Jön nagy szárnya-csattogatva az *Anka* és alighogy egyet pihen, kérdi a felesége, hogy mit csinálna, ha meglátogatnák a testvérei?

— A két nagyobbikat — feleli a madár — a számba kapnám, évig repülnék velük és úgy dobánám le őket. De ha a legkisebbik látogatna meg, azt a szárnyaimra ültetném és azon altatnám el.

Előszólítja a testvérét az asszonyka:

— Jaj, fiacskám, — kiáltja a madár — hogy tudtál idáig eljönni, nem történt-e bajod az úton?

Neki is elmond mindent a *sehzáde* és kéri az *Ankét*, hogy mutassa meg neki a szél-ördög útját.

— Nem olyan könnyű ám arra rátalálni, — feleli a madár — de ha oda is férközhetsz hozzá, akkor se mész vele sokra. Jobb, ha abbahagyod és itt maradsz közöttünk.

— Nem én, — mondja elszántan a *sehzáde* — vagy kiszabadítom a feleségem, vagy én is utána pusztulok.

Látja az *Anka*, hogy nem másíthatja meg a szándékát és kezdi neki magyarázni annak a *dev*-nek a palotáját.

— Most ép alszik a *dev*, — mondja az *Anka* — elhozhatnád tőle a feleségedet. De ha majd felébred és megtudja a dolgot, úgy ízzé-porrá fog törni, hogy ha száz életed lenne, mind elveszíténéd. De meg szemügyre se veheted azt a *devet*, mert szem nem látja, tűz nem fogja. Úgy vigyázz magadra.

Úton van másnap a *sehzáde* és addig megy, addig mendegél, míg egy rengeteg nagy palotához nem ér el. Se vége se hossza, se ajtaja se kéménye.

Ez volt a szél-ördög szerája. Ép az ablaknál ült a *sehzáde* felesége és amint megpillantja az urát, — jaj, *szultánom* — leugrik hozzá az ablakából. Megkapja a *sehzáde* a feleségét; határa nincs annak a nagy boldogságnak, annak a sok sírás-rívásnak. Alighogy eszébe jut az asszonykának az a szörnyű *dev*.

— Még csak három napja, hogy elaludt, — eszmél fel az asszony — siessünk, míg le nem telik a negyven napja. Addig fel nem ébred az álmából.

Nagy sietve lóra kapnak és elvágatnak. Még feleújtjukig sem értek el, amikor letelőben a negyvenedik nap és ébredezőben a *dev*. Oda megy a lány ajtajához, kéri, hogy nyissa ki egy kissé, egy percre legalább hadd láthassa az arcát. Nem kap rá feleletet. Még egyszer rimámkodik a lányhoz, arra se jön válasz. Rosszat sejt az ördög, betöri az ajtót, hát hült helye a lánynak.

— No lám csak *sehzáde*, egész idáig elmerészkedtél hát és elraboltad tőlem a *szultán-lányt*, úgy-e? No csak menjetek vágatassatok, majd utolérlek én benneteket.

Ajszal szép nyugodtan leül, megissza a kávéját, kiszívja a csibukját, aztán felkel és utánuk ered a szökevényeknek.

Vágatnak eközben a *sehzádeék*, amikor egyszerre csak mintha a *dev* szelét érezné az asszony.

— Jaj *sehzádem*, — kiált fel kétségbeesetten — itt a szél-ördög!

Akár csak a zivataros fergeteg, úgy oap le rájuk a láthatatlan *dev*. Megragadja a *sehzádet*, kezét lábát összetöri, feje csontját szétmorzsolja, egy porcikája se maradt épségben.

Könyörgőre veszi az asszony a dolgot:

— Ha már megölted az uramat, engedd meg legalább, hogy a csontjait összeszedhessem és be-
rakhassam a tarisznyámba. Hátha akad egy jótét-
lélek és eltemeti a csontjait.

Bánja is a *dev*, akármit csinál a *sehzádjével*.

Összeszedegeti az asszony a csontokat, bele-
rakja a tarisznyájába, szemén csókolja a lovát, a
hátára teszi a tarisznyát és odasúgja a fülébe:

— Fogjad lovam a csontocskákat és vidd el a
kellő helyére.

Aztán visszatérnek a *devék* palotájába. Oly
nagy volt az asszony szépségének a hatalma, hogy
szinte fogta vele az ördögöt; a közelébe se engedte
a szörnyeteget, csak a szobája ajtajánál, ha egy
egy percre mutatkozott előtte.

Vágtat a ló a *sehzáde* csontjaival és ott áll
meg vele a legkisebbik húga palotája előtt. Akko-
rát nyerít az állat, hogy legott meghallotta az
asszony. Kisiet a lóhoz és amint megpillantja a
hátán a tarisznyát, a tarisznyában a testvére
csontjait, olyan keserveseket sír, úgy üti-veri ma-
gát a földhöz, mintha csak az ő testét törték volna
szét. Alig győzi haza várni az urát, a smaragd
Ankét.

Jön nagy szárnya-csattogatva az *Anka*, a ma-
darak *padisája* és amint megpillantja a síró asz-
szonyt meg az összetördelt csontdarabokat, előren-
deli az alattvalóit, a világ összes madarait.

— Ki járt közületek a paradicsom kertjében?
— kérdezi a madaraktól.

— Egy vén bagolyt ismerünk csak, aki ott
megfordult egyszer — mondják a madarak. Az is

úgy megöregedett már, hogy jártányi ereje se maradt.

Elküld az *Anka* egy madarat, hogy hozza elő azt a baglyot a hátán, ha másképp nem lehet. Elrepül a madár és nemsokára vissza is tér, ott az agg bagoly a hátán.

— Bagoly apó, — szól a madarak *padisája* — jártál-e valaha a paradicsom kertjében?

— Jaj *sáhom*, — köhécsel a bagoly — régen volt az, tizenkétéves is alig voltam még akkor. Azóta se jártam arrafelé.

— Ha már egyszer jártál arra, — mondja az *Anka*. — menj el még egyszer és hozz onnan egy kis üveggel életvizét.

Váltig mondogatja a bagoly, hogy nem bír ő már ki egy ilyen nagy utat, hogy öregek az ő csontjai. Rá se hederít a madarak *sáhja*, hanem ráülteti egy fiatalabb madárnak a hátára, úgy repülnek a paradicsom kertjébe. Az életvizét elhozzák és visszatér az öreg bagoly az odvába.

Veszi az *Anka* a *sehzáde* csontjait és összerakosgatja őket. Karját lábát, fejét derekát, mindegyiket a maga helyére és megkeni azzal a vízzel. Egyet ásít a legény és mintha csak aludt volna, úgy ébred az új életre. Szétnéz a *sehzáde* és kérdi az *Anitától*, hogy hol is járt voltaképpen és hol a felesége?

— Nem megmondtam, — feleli az *Anka* — hogy kézrekerít a szél-ördög. Csontjaid darabokra törve, úgy találtunk rád a tarisznyában. De most már hagyd abba a dolgot, mert ha még, egyszer a keze közé kerülsz, tudom hogy még a tarisznyáig sem fogsz eljutni.

Nem hagyja annyiban a *sehzáde*, elmegy ő a felesége után, másodsorra is.

— Ha már mindenáron megteszed, — tanácsolja az *Anita* — akkor menj elébb a feleségedhez és mondd neki, hogy tudja ki a dérből, mi a talizmánja. Ha azt kézrekeríted, akkor kezekben a szél-*dev*.

Lóra ül a *sehzáde* és meg se áll a *dev* palotájáig. Ép álmát aludta a szörnyeteg, zavartalan volt a boldogságuk.

— *Selizádém* — kiált egyet az asszony és ölelgeti, ápolgatja életre kelt hitestársát. Megbeszélik nagy óvatosan, hogy túljárnak a *dev* eszén és hogy kiravaszkodják belőle a talizmánját. Ha másképp nem, hát szép szóval meg hízelkedő beszédekkel. A *sehzáde* a szomszéd hegyen fog elrejtőzködni, ott várja be a jó hírt.

A negyven napja leteltével megint feltápaszkodik a *dev* és egyenesen a *szultán-lány* ajtajához lépked.

— Pusztulj a szemem előtt; — kiált egyet az asszony — negyven napig csak alszol, én meg únom addig az életemet.

Arinak is megörült a *dev*, hogy szóba állott vele az asszony és kérdi nagy boldogan, hogy mit adjon hát neki, aminek örülni tudna.

— Ugyan mit adhatnál nekem, — feleli az asszony — mikor csupa szél a mivoltod és vihar a lehelleted. Tán bizony még talizmánod sincs, hogy azzal mulathatnék el legalább.

— Jaj *szultánom*, — feleli a *dev* — messze földön van az én talizmánom, egyhamar el se jut-

hatni odáig. Ha még egy olyan bátor ember volna, mint amilyen a te *sehzádéd* volt, az talán még elbátorkodott volna érte.

Kíváncsi az asszony a talizmánra és addig kéri, addig hitegeti a *devet*, míg rábízza a titkát. Csak azt kéri érte a *szultán*-lánytól, hogy közelebb ülhessen hozzá. Hagyja az asszony a *dev* boldogságát, közelebb húzódik hozzá és úgy hallgatja a szél-ördög talizmánját.

— A hetedik réteg tengerén, — kezdi el a *dev* — ott úszkál egy nagy sziget. A szigeten egy ökör legelész, az ökörnek a gyomrában egy arany kalicka, a kalickában egy fehér galamb. Ez a kis galamb az én talizmánom.

— Hogy juthatni arra a szigetre! — kérdi az asszony.

— Annak meg ez a módja — feleli a *dev*.

— Szemben az *Anka* palotájával egy hegy meredez az égnek. Egy forrás van a hegy tetején, oda jár fel reggelenként a negyven táltosló. Ha akad olyan bátor ember, hogy ivás közben megvasalja, felnyergeli az egyikét, aztán megfékezi és rá is pattan, akkor oda viszi a táltosa, ahová akarja. — Mit parancsolsz, édes gazdám! csak annyit kérdez meg tőle.

— Mit érek én azzal a talizmánnal, — mondja a *szultán-lány* — ha még a közelébe se juthatni el.

Azzal kikergeti a *devet* a szobájából és mihelyt megjött a negyvennap alvása, siet a hírrel az urához. Lóra kap a *sehzáde* és siet a kisebbik húga palotájába, hogy elmondja a dolgot az *Ankának*. Tűnődik a madár, hogy mikép segíthetne a *sehzádén*.

Előhívat másnap vagy öt madarat és azt mondja nekik:

— Fogjátok a *sehzádét*, vigyétek fel arra a hegyre és várjátok meg, míg előjönnek a tengeri táltosok. Negyvenen jelennek majd meg a víznél és mialatt isznak, fogjátok meg egyet, vasaljátok meg, nyergeij étek meg, féket is tegyetek rá, úgy ültessétek rá a *sehzádét*.

Fogják a madarak a legényt és repülnek vele a hegyre, a forrás közelébe. Ahogy megérkeznek a táltosok, előrepülnek a madarak, megfognak egy lovat s elvégzik vele a parancsukat. Rápattan a *sehzáde* és — Mit parancsolsz édes gazdám! — az a táltos legelső szava.

— A hetedik rét tengerén egy sziget, oda szeretnék eljutni — mondja a legény.

— Húnyd be a szemed — repül a *sehzáde*, és — nyisd ki a szemed — már ott is van a szigeten.

Leszáll a *sehzáde* a lóról, leszedi róla a féket, zsebre teszi és elindul a szigeten, hogy megkeresse az ökröt. Amint jár-kél a szigeten, egy ember bukkan eléje és kérdi a legényt, hogy merről vettödött ide.

— Hajótörést szenvedtem, — feleli az ifjú — összetört a hajóm, odavesztett mindenem. Csak nagynehezen hogy idáig eltudtam úszni.

— Én meg — mondja az ember — a szél-*dev* szolgálatában állok. Egy ökre legelész a szigeten, éjjel-nappal csak azt őrzöm. Nem csapnál fel szolgálomnak? Egyéb dolgod se lesz, csak ezt a vályút kell mindennap megtöltened.

Kap a *sehzáde* a jó alkalmon és alig várja, hogy elláthassa azt az ökröt Itatáskor odavezeti

az ember az ökröt és hogy magára marad vele a legény, felvágja a gyomrát, kiveszi belőle az arany kalickát és siet vele a parthoz. Gyorsan a zsebéből a féket és ahogy a tengerbe csapja, már előtte a táltosa.

— Mit parancsolsz, édes gazdám? — kérdi a legénytől.

A szél-ördög palotája elé kívánczik a *sehzáde*.

— Húnyd be a szemed, nyisd ki a szemed — ott vannak a *dev* palotája előtt. Kapja a feleségét, odaülteti maga mellé és — Mit parancsolsz, édes gazdám? — egyenesen a smaragd *Ankához* sietnek.

Repül velük a táltos, szinte az ég közeiéig érnek és már-már ott vannak a palota közelében, amikor letelőben a *dev* álma. Felriad és beszél a *szultán-lányhoz*. Biz annak már csak a hült helyét találja. Kapja magát és utánuk iramodik, hogy idejében elérje őket.

Megérzi az asszony a *devet* és amint feketéink az ég alja, kiáltja a táltos, hogy tekerjék ki annak a galambnak a nyakát. Éppen csak annyi idejük maradt, hogy felrántják a kalicka ajtaját és végeznek a madárral. Elült a nagy szél, elpusztult a szél-ördög.

Nagy volt az öröm az *Ankáék* palotájában. A táltost útnak eresztik, ők meg ott maradnak, hogy pihenjenek egyet. Másnap útra kelnek a másik testvérükhöz, harmadnap a harmadikhoz és csak akkor tudja meg a *sehzáde*, hogy oroszlán-sógora az oroszlánok *padisája*, tigris-sógora meg a tigriseké.

Eljutnak aztán a saját hazájukba, a lány ék birodalmába. Újra nagy lakzit csapnak, negyven napig, negyven éjig mulatoznak, aztán megint tovább a *sehzádéék* országába. Mutatja a sárkány nyelvét meg orrát, ő teljesítette az apja kívánságát, őt választják meg *padisának*.

Holtuk napjáig öröm az életük, boldogság a kimúlásuk.

VIII.

Az egyszeri favágó.

Volt egyszer egy favágó, egyebe se volt, mint a felesége. Az volt a favágó dolga, hogy nappal az erdőre ment és fát vágott, estére meg eladogatta. Enni- meg innivalót vásárolt a pénzen, hazahozta és a feleségével együtt elköltötte. Aztán hozzáálltak a mulatozáshoz, hol énekeltek, hol muzsikáltak és vidáman töltötték el idejüket. Másnap megint csak az erdőre megy, vágja az egy napra valóját, estére eladja és esznek isznak, mulatoznak. Így morzsolgatták az életüket.

Kiadja egy nap a *padisa* a rendeletet, hogy nem szabad éjtszaka gyertyát égetni. Senki házában se volt ezután világosság, de azért a favágóék továbbra is mulatoztak. Szétnéz egy éjtszaka a *padisa* és amint jár-kél az uccákon, a favágóék házikójához jut el. Hallja a nagy nótázást meg hejehujázást és úgy megtetszik neki a favágóék mulatozása, hogy megjegyzi magának a házat.

Másnap egy lovat meg egy rend ruhát küld a *padisa* a favágónak és hívhatja a palotájába. Jönnek az emberek a lóval meg a ruhával és bekopogtatnak a favágóéknál. Mondja a felesége, hogy az erdőben van az ura, favágni ment el oda. Utána mennek az emberek az erdőbe, ráadják a ruhát, ráültetik a lóra és viszik a *szérájba*, a *padisa* színe

elé. Amint mennek az úton, sort áll a sok szegény és jobbról is, balról is köszöntik, alamizsnát kérnek tőle. Lóháton a favágó és amint belenyúl a zsebébe, látja, hogy egy *para* sincs benne. Odaint a szegényeknek és azzal biztatja őket, hogy majd visszatérőben a palotából.

Megérkezik a *szerájba*, viszik a *padisa* elé.

— Mi a foglalkozásod? — kérdi tőle a *padisa*.

Elmondja a favágó, hogy egész nap az erdőben van és ami fát vág, azt eladja; a pénzen ennivalót vásárol, otthon elfogyasztják és azután megmulatoznak.

Kapusának teszi meg a *padisa* a favágót és egy szép karddal ajándékozza meg. Aztán ráül ismét a lovára és amint mendegél hazafelé, megint pénzt kérnek tőle a szegények. Belenyúl a zsebébe, nincs abban egy árva *para* se. Megint csak odaint a szegényeknek és azt mondja nekik: nektek sincs, nekem sincs, nektek sincs, nekem sincs. Lóháton érkezik meg haza.

Nem vághatott aznap fát, nem volt meg az aznapi keresete. Korogni kezd el a gyomruk, de egy betévő falat sincs a házban. Azt mondja a favágó a feleségének:

— Hát most mitévők legyünk? Egy *para* nem sok, de annyi sincs a házunkban.

Azt feleli a felesége:

— Vidd azt a kardot a boltba, hátha kapunk valami ennivalót érte.

Veszi a favágó a pengét és megy vele a boltba. Kap érte ennivalót jócskán, hazaviszi, a feleségével együtt elköltik és utána megint a mulatozáshoz látnak.

A favágót egy szolga kísérte volt haza a palotából. Meglátta, hogy mit csinált a favágó a karddal és amint visszaérkezett a palotába, elmondja a *padisanak*, hogy mi történt a karddal. Időközben egy fapengét faragott a favágó, azt dugta be a kard hüvelyébe.

Az volt akkortájt a divat, hogy ha méltóságot kapott valaki a *szerájban*, levágatták vele valamely bűnösnek a fejét, összehivatja a *padisa* az embe-reit és izentet a favágónak, hogy várják a szerdában.

Felöltözködik a favágó, lóra ül és igyekszik a palota felé. Közben előkerítenek egy embert és mondja a *padisa* a favágónak, hogy íme vágja le ennek az embernek a fejét. Mit csináljon most a fakardjával? Egyet gondolkozik, kezébe kapja a kardot és így sóhajt fel:

— Teremtő *Allah*, ha bűnös ez az ember, hadd kapja meg a büntetését. Ha pedig ártatlan, akkor inkább fává váljék a kardom.

Ezzel kirántja a hüvelyéből a kardot, biz az fa volt.

Megszólal a *padisa*:

— Íme *efendik* (urak), látjátok, hogy ártatlan ez az ember.

Tudta a *padisa* a favágó dolgát, de megtetszett neki az agyafúrtsága. Palotát ajándékoz a favágónak, pénzt, amennyi csak kell és oda-állítja a palotájába első kapusának. Hazamegy aztán a feleségéért és ezentúl már csak palotában élnek, esznek, isznak, mulatoznak.

IX.

A haltündér.

Élt egyszer egy *Mehemed* nevű halász. Abból tengődött, hogy halászatott és eladogatta a halait. Betegágnak esett egy nap és mert érezte a halálát, azt mondja a feleségének, hogy el ne árulja a fia előtt a mesterségét. Még két napig élt, aztán meghalt. Keres magának a fia egy mesterséget, de sehogy se tud vele boldogulni. Időközben meghalt az anyja is, egymagára maradt szegény feje.

Búsan jár-kél a kunyhójában, se pénz, se étel-ital a házban. Keresgél a fészerben, kutatgat a padláson, hátha rábukkanna valami eladni valóra. Addig-addig, hogy rátalál az apja hálójára.

— Halász lehetett az apám — gondolja a le-gény, és hálóval a kezében odamegy a tenger-partra, egy-két halat kihalász; még kenyérre meg tüzelőre is tellett belőle. Megszerette a mestersé-gét és mindennap hozott vagy egy-két halat haza.

Olyan egy szép hal került egyszer a hálójába, hogy se megenni nem akarta, sem pedig eladni. Egy nagy gödröt ás az udvarában, megtölti vízzel és abba dobja bele a halat. Aznap este nem is evett semmit, és éhgyomorral ment el másnap hazulról. Estére megérkezik és amint belép a kunyhójába,

hát úgy ki van seperve tisztogatva, hogy alig ismert rá a magáéra. Tán a szomszédék sajnálták meg és azok hozták rendbe a házát, gondolja a halászlegény.

Másnap nézegeti elébb a halacszkáját és csak azután indul el a hálójával. Estére megjön, hát még az udvara is csupa tisztaság. Megint nézegeti a halacszkáját, el-eljátszadozik vele, úgy tér rendes pihenőjére. Eltűnődik másnap, hogy vájjon ki tartja rendben a házát, ki seperget meg tisztogat benne. Kérdezik a pajtásai, hogy min tud úgy elgondolkozni. Elmondja a halász a háza tája dolgát. Tudakolják a szomszédjai, hogy beszokta-e zárni az ajtót és hogy van-e valaki a házban. Feleli a halász, hogy a kulcs nála és hogy egy halacszkán kívül nincs más élő a házban. Azt tanácsolják neki a pajtásai, hogy maradjon egy nap odahaza és lesse meg azt a halat, hogy miféle.

Úgy tesz másnap a halász. Mintha kimenne az ajtón, kinyitja, aztán megint beteszi és elrejtőzködik egy zugban. Egyszerre csak azt látja, hogy egyet rázkódik a halacska a vízben és egy szép lány alakjában száll ki a vízből. Odasiet a halász, tűzbe dobja a hal formáját és kézen fogva vezeti be a lánykát. Jegyet váltanak egymással és lakzira készülődnek. Csak elámulnak az emberek a lányka nagy szépségén és híre terjed a dolognak, hogy nem egy halásznak, de padisanak való az a lányka.

Megtudja a dolgot a *padisa* és a *szeráj*ba viteti a lánykát. Keresi az ürügyet, hogy hogyan vehetné el a halásztól és azt mondja neki egy nap:

— Ha negyven nap alatt olyan egy palotát

készíthetsz a tengeren, hogy arannyal meg gyémánttal legyen kirakva, akkor tied a lányka; ha nem tudod elkészíteni, akkor az enyém.

Addigra is vissza viteti a lányt a halászhoz. Nagy búsan kullog haza a halász, könnyei folynak nagy keservében. Kérdezi a lány a bánatját, a halász megmondja neki.

— Sose búsulj, — mondja neki a lányka — tudok én a bajodon segíteni. Oda menj, ahol kifogtál engem a vízből és egy követ dobj a helyére. Egy arab ugrik erre elő és kérdi majd tőled, hogy mit parancsolsz? Te azt feleled rá, hogy a leány asszony a fürdő-batyujáért izentet. Elhozza az arab a batyut, átveszed tőle és beledobod a tengerbe, ahová a *padisa* akarja a *szerájt*.

Odamegy a legény a tengerhez, beledob egy követ, előjön az arab és átadja az izenetet. Megkapja a batyut, beledobja a tengerbe, hát olyan egy palota támad a helyén, hogy különbet már kívánni se lehetett volna. Hivatják a *padisát* és mutatják neki a *szerájt*.

— Ez még nem elég, — mondja a *padisa* — egy kristályhíd is kell oda, hogy a *szerájig* lehesen rajta menni.

Kérdi a lány a halászt, hogy min búsul megint. A *padisa* kívánságát panaszolja a legény.

— Megint csak azt az arabot hívjad, — mondja a lányka — hogy a leány-asszony a párnájáért izentet. Ha elhozza, dobd be a tengerbe a *szeráj* elé.

Ott a legény a tengernél, követ dob belé és mondja az arabnak a leány-asszony izenetét. Hozza az arab a párnát, és amint odadobja a halász a *szeráj* elé, hát olyan egy kristály-híd fénylik

eléje, hogy szinte rá se mert nézni. Szaladnak a hírrel a parisához, hogy meg van a híd.

— Most meg azt szeretném, — szól a *padisa* — ha annyi ennivalót teremtenél elő, hogy az egész világ jóllakhassék belőle, de még maradjon is.

Kérdi a lány, hogy mi baj már megint, talán ismét kért valamit a *padisa*. Előadja a legény, hogy mi az újabb kívánsága.

— Menj csak ahhoz az arabhoz — mondja a lányka — és a kávéőrlőt kérjed tőle. Meg ne forgasd ám útközben a kerekét.

Megkapja az arabtól a majmocskát és amint siet vele hazafelé, véletlenül megtalálta forgatni a kerekét. Hát annyi, de annyi tál étel hull ki belőle, hogy alig győzi a szedegetéssel. Valahogy mégis csak összeszedi és megy vele a kunyhójába. Mondják másnap a *padisának* és hirdetik világgá, hogy a halász kunyhójában a sok étel, mindenki jóllakhatik belőle. Nem is marad akkor éhen senki a nagy világon.

Újabb kívánsága a *padisának*, hogy csikó keljen ki tojásból. Megint csak az arabhoz fordulnak és három tojást kérnek tőle.

— Jól vigyázz, — mondja a lány a halásznak — hogy fel ne törd valahogy őket.

Hozza a legény a három tojást és amint nézegeti őket, biz ő feltöri az egyiket, mondja. Amint lecsapja a földre, íme egy nagy csikó ugrik ki belőle, egyet nyargalász, egyet vihorász, aztán bele a tengerbe. Megszeppen a legény és siet a másik kettővel hazafelé.

— Hol a harmadik? — kérdezi a lányka.

Bevallja a legény, hogy megtörte az úton.

— No nem baj — mondja a lány és küldi a két tojással a *padisá*hoz.

Benyit a legény a *sáh* szobájába és mert a lányka meghagyta volt neki, felhúzódik egy polcra, úgy töri fel a két tojást.

Egy-egy csikó ugrik ki a két tojásból és ha a halász nincs ott a polcon, még kárt tettek volna a *padisaban*. Rúg-kapálózik a két állat és addig száguldoznak, míg a tengerbe nem vetik magukat.

Még mindig nem volt elég a *padisának*. Most meg olyan egy újszülött gyermeket kíván, hogy járni is tudjon meg beszélni is. Megint csak a lányhoz fordul a legény.

— Szólj az arabnak, — mondja a lányka — hogy tiszteltet! a lány-asszony és ha megszületett a hűgának a gyermeke, küldje hozzá, hogy megnézhesse.

Odamegy a legény a tengerhez és átadja az arabnak a lány üzenetét.

— Még nem lett meg a gyerek, — feleli az arab — de várj egy kissé, mingyárt meglesz.

Alig egy-két pillanat és hozza az arab az újszülöttet. Ahogy megpillantja a magzat a halász-legényt, megszólal és azt mondja:

— Bátyácskám, úgy-e a nénémhez fogunk menni?

Fogja a halász a gyermeket és vezeti a lánykához. Amint megpillantja a gyermek, odaszalad a lányhoz és — nénécském, nénécskéin — átöleli, megcsókolja.

Azután mennek a gyermekkel a *padisá* hoz. Odalép a gyermek a *padisá* elé és se szó, se beszéd,

úgy nyakon teremti, hogy mindannyian behüledznek.

— Lehet-e negyven nap alatt gyémántos palota? Lehet-e kristályból hidat építeni? Lehet-e a világot egyben jóllakatni? Lehet-e tojásból csikót kiköltetni?

Úgy üti-veri eközben a *padisát*, hogy szinte szédül bele. Könyörög a *padisa*, hogy nem akar ő már semmit, csak mentsék meg ettől a gyermektől. Az a lány is csak hadd legyen a halászlegényé, nem kell neki feleségnek sem.

A gyermek eltűnik, a halász meg eljegyzi a lánykát, a haltündért és nagy lakodalmat csapnak nagy örömben. Három alma hull az égből, az egyik az enyém, a mesemondóé, a másik *Hüsznié*, a mesélőé.

Melyik az enyém?

A harmadik a tiéd.

X.

A félelem.

Egyszer volt, egyszer nem volt, volt egyszer egy asszony, ennek meg egy fia. Amint üldögélnek egy este a kunyhójukban, azt mondja az asszony a fiának:

— Jól zárd be az ajtót, mert félek.

— Mi az a félelem? — kérdi a legény az anyjától.

— Az, hogy félünk — feleli az asszony.

— Milyen az a félelem? — kérdezi ismét. — Meg kell, hogy keressenem.

Hiába beszél a lelkére az anyja, nem tágít a szándékától. Útra kél másnap reggel és amint megy mendegél, hegyek közé téved az útja. Felmegy az egyikre, hát negyven rablót pillant meg, ép tüzet raktak a hegyen. Odamegy hozzájuk a legény és — adjon Isten — helyet foglal köztük.

— Hogy mertél idejönni, — kérdik a rablók — mikor se madár nem mer errefelé repülni, se karaván nem mer erre elhaladni!

— A félelmet keressenem, azt mutassátok meg nekem — mondja nekik a legény.

— Itt meg nem talátlad nálunk! — kérdik a rablók.

— Hol van? — kérdi megint a fiú.

Azt mondja neki a negyven rabló:

— Itt egy kazán, liszt, vaj meg cukor; vidd odaát abba a temetőbe, és ott készíts belőle *helvát* (édes tésztát). Majd megtalálod a félelmet.

— Jól van — mondja a legény, veszi a *helvák*nak valókat és viszi át a temetőbe.

Tüzet rak a sírok közt és kezdi csinálni a *helvát*.

Egyszerre csak egy kéz nyúlik ki a sírból és kér egy darabka *helvát*.

Rákoppint a legény a kanálával és azt mondja neki:

— Előbb az élők esznek és csak azután a halottak.

Elkészíti aztán a *helvát* és visszatér vele a rablókhoz.

— No, hát megtaláltad a félelmet? — kérdezik tőle.

— Nem én, — feleli a legény — mindössze az történt, hogy egy kéz nyúlt ki a sírból és *helvát* kért tőlem. Én meg egy jót koppintottam rá a kanállal.

Elcsodálkoztak a rablók, hogy ennyi bátorság legyen egy legényben.

— Egy fürdő van itt a közelünkben — mondják aztán neki — ott rátalálsz a félelemre.

Meg se áll a legény a fürdőig. Bemegy, hát egy bölcső lóg fent a falon, egy síró gyermek van benne; egy asszony meg egyre futkos körülötte. Odamegy az asszony a legényhez és azt mondja neki:

— Hadd lépek a válladra, hogy megszoptassam azt a gyereket.

Nem bánja a legény és amint fellép a vállára és szoptatja a gyermeket, úgy ránehezedik a lábával, mintha agyon akarná nyomni. Egyet ránt a legény az asszonyon és úgy odacsapja a köhöz, hogy kiszállt belőle a lélek. Közben pedig lehull a félkezéről egy karperec. Elteszi a legény a karperecét és amint indul kifelé, egy *arab* állja el az útját, hogy az övé az a karperec. A legény nem adja, az *arab* meg követeli.

— Menjünk a bíróhoz, — mondja a legény — ha neked ítélik oda, a tiéd lesz; ha pedig nekem, akkor az enyém.

Azt mondja neki a bíró, hogy azé a karperec, aki bizonyítani tudja az igazát. Egyik se tudja bizonyítani. Azt ítéli erre a bíró:

— A karperec nálam marad és annak adom majd vissza, aki a párját is elhozza.

Eltávoznak erre a felek.

Elindul a legény és amint megy mendégél, egy tenger mellett halad el az útja. Egy hajót pillant meg a tengeren, úgy inog-recseg, mintha rázogatóna valaki, belőle meg emberek kiabálnak ki. Odakiált a legény, hogy talán a félelmet találták meg!

— Attól félünk, hogy a tengerbe vesszünk — kiáltják a hajóról.

Leveti a legény a ruháját, beleugrik a tengerbe és odaúszik ahhoz a hajóhoz.

— Mi a bajotok? — kérdi a hajón levőktől.

— Rázogatja valaki a hajót, — felelik neki — félünk hogy felborul velünk.

Kötelet köt a legény a derekára és leereszkedik rajta a tengerbe, hát látja, hogy a vízilány rázza a hajót. Úgy elveri a tenger lányát, hogy elmenekül előle. Felhúzódik aztán a legény és kérdi az emberektől, hogy ez volt tán a félelem? Megint visszaúszik a partra, felöltözködik és amint ismét útnak indul, egy szép nagy kerthez jut el, a kertben egy medencéhez. Leül egy kissé, hogy megpihenjen és mialatt üldögél, egyszerre csak három galamb repül a medencéhez. Mind a hárman vízbe buknak, aztán kiszállnak és amint egyet rázkódnak, három lánnyá lesz a három galamb. Bort hoznak egy kancsóban és amint hörpíteni akar az egyik, azt kérdi a másik kettő:

— Kinek az egészségére akarsz inni?

— *Helvát* készített volt egy legény, — feleli a leányka — kinyújtottam a kezem és kértem egy darabkát belőle. Nem ijedt meg, hanem a kezemre koppintott egyet. Annak az egészségére iszom.

Aztán a másik lány kezébe kerül a kancsó.

— Hát te kinek az egészségére iszol? — kérdik tőle.

— Egy legény jött a minap a fürdőbe és én a vállára léptem, hogy agyonnyomjam. Úgy lecsapott a válláról, hogy elszédültem bele. Ennek iszom az egészségére.

A harmadik lány kezében a kancsó.

— Te meg kinek az egészségére iszol? — kérdezik ettől is.

— Egy hajót rázogattam a tengeren, el akartam sülyeszteni. Nekem támad egyszerre egy legény és úgy elvert, hogy alig bírtam magammal. Az ő egészségére akarok egyet inni.

— Én vagyok az a legény! — kiáltja el magát emberünk és odaugrik közéjük.

Egyszerre öleli át a három lány, egyszerre szeretgetik a legényt.

— Egy karperecem van a bírónál, — szól a legény az egyikhez — a te karodról esett volt le. Egy *arab* kérte el tőlem, de nem adtam oda neki. A párjára volna most szükségem.

Egy barlangba vezetik el a lányok és annyi termet nyitnak ki előtte, hogy egyik ámulatból a másikba esik a legény. Az egyikben arany, a másikban gyémánt, a harmadikban drágakő; a karperecnek is ott volt a párja. Átadják a legénynek, elmegy vele a bíróhoz és megkapja vele a másikat, úgy tér vissza a barlangba. Azt mondják neki, hogy ne hagyja el őket többé.

— Jól van, — mondja a legény — de nincs addig maradásom, míg meg nem találok a félelmet, ha majd rátalálok, visszajövök hozzátok.

Amint ismét útra kél és megy-mendegél, egy nagy sokadalomra bukkan egy nap.

— Mi van itt? — kérdezi az emberektől.

— *Padisát* akarunk választani — felelik neki. — Galambot repítünk el, és akinek rászáll a fejére, az lesz a *sáh*.

Odaáll a legény az emberek közé és amint repül a galamb, az ő fejére száll le.

— Te lettél a *padisánk!* — kiáltják az emberek.

Sehogy se vállalja a legény. Másodszorra repítik el a galambot, másodszorra is a legénynek száll rá a fejére. Azonmódon harmadszorra is.

— Te vagy a *padisánk* — mondják ismét neki.

— Nem vállalom, — feleli a legény — nekem a félelmet kell megtalálnom.

Kérdezteti a *szultán*-asszony, hogy miért vonakodik a legény. Mondják neki, hogy a félelmet keresi, azért nem vállalja. Izenteti neki a *szultán*-asszony, hogy vállalja el mára, holnapra megtalálja neki a félelmet. Belenyugszik ebbe a legény. Az volt abban az országban, hogy csak egy napig tartott a *sah* dicsősége, másnapra a holtteste volt a helyén. Lefekszik a *sáh*-legény és amint körülnéz, hát egy koporsó van mellette és mintha emelkednék a fedele. Kapja magát a legény, rálép a koporsóra, az övével összeköti, aztán nekitámasztja a falnak és elégeti. Aztán visszamegy az ágyába és lefekszik.

Jönnek másnap az emberek, hogy elvigyék a *sah* holttestét. Olyan élet-elevenen találták, hogy örömükben sírnak is meg nevetnek is. Legelsőnek a *szultán*-asszonnyal tudatják a jó hírt. Alig várja, hogy láthassa és amint belép hozzája a legény, megint csak azzal kezdi, hogy keresse meg neki a félelmet.

— Estére megtalálom neked, — feleli a *szultán*-asszony.

— Ha meg nem találod, akkor itt hagylak országostul — mondja neki a legény.

Esküdjözik a *szultán*-asszony, hogy meglesz estére.

Estefelé hivatja az asszony a szakácsát és azt mondja neki:

— Mikor betálad az estebédet, egy fecskét tégy a leveses tálba.

— Meglesz, — feleli a szakács.

Itt az ebed ideje és asztalhoz ül a legény meg a *szultán*-asszony.

A leveses tál az asztal közepébe kerül. Mondja az asszony a legénynek:

— Vedd le a tálról a fedelet.

— Te vedd le — feleli az asszonynak.

— Téged illet meg, nem engem — mondja az asszony.

— Eh, — szól a legény — akár én veszem le, akár te.

Leveszi a tálról a fedelet és prrrr... kirepül belőle a madár.

Ijedtében majdhogy kilencet nem fiadzott a legény.

— Látod, — kiált fel az asszony — úgy-e, megijedtél?

— Hát ez volt a félelem? — kérdi a legény.

— Persze hogy az — feleli a boldog szultán-asszony és úgy összeszeretkeztek, hogy egy pár lett belőlük. Az új *padisa* az anyját is elhozatta és ezután csak egytől fél, hogy el ne veszítse a boldogságát.

XI.

A szótlan szultán-kisasszony.

Volt is, nem is volt, volt egyszer egy *padisa*, ennek meg egy fia. Egy arany golyóbisa volt a *sehzádnak* és az volt a mulatsága, hogy dobálodzott vele. Üldögél egy nap a *köskjében* és kezében a golyóbis, látja, hogy egy öregasszony vízért jön a forráshoz. Kedve szottyant a *sehzádnak*, nekidobja a golyóbisát és eltöri vele az öregasszony korsóját. Nem mert az asszony szólni, hanem megy egy másik korsóért és jön vele vissza a forráshoz. A *sehzáde* megint nekidobja a golyóbisát és a másik korsót is eltöri vele. Haragszik az öreg az edényéért, de nem mer a *padisa* fiával kikezdeni. Pénze nem volt, hát kölcsön kér egy korsót és harmadszorra is eljön a forráshoz. Amint kezdi vele a merítést, megint repül a golyóbis és betörik a korsó. Kifogy az öregasszony a türelméből és így fortyan fel:

— Nem mondok én semmit, csak azt kívánom neked ,hogy a szótlan *szultána*-kisasszony legyen a szerelmed.

Szeget üt ez a szó a *sehzáde* fejébe és egyre az öregasszony mondásán tűnődözik. Szinte bele-

betegszik az átokféle szóba és meghalaványodik az arca. Se az étele nem ízlik, se az itala és úgy fekszik az ágyában, mint a hathónapos beteg. Orvosokat, *hodzsákát* hivatnak hozzá, senki se segíthet a baján.

Kérdi a fiától a *padisa*, hogy mitől kaphatta a baját.

— Óh, *sáh* apám, — mondja a legény — egy öregasszony jött volt a forrásunkhoz és háromszor törtem el a korsóját. Azt kívánta nekem nagy haragjában, hogy a szótlan szwZMw-kisasszony legyen a szerelmem. Ebbe a kívánságába betegedtem bele és napról-napra csak rosszabbá lesz az állapotom. Nem segít énrajtam se orvos, se *hodzsa*, csak ha útrakelek és rátalálok arra a sewZtán-kisasszonyra.

Egyetlen fia volt az apjának, sehogy se akar tőle megválni. Vigasztalja, hogy így meg amúgy, majd elmúlik valahogy a baja.

— Apácskám, — feleli a fia — belehalok a bánatomba, nincs énrajtam más segítség.

Kénytelen-kelletlen belenyugszik a *padisn* és útnak engedi a fiát. Ellátják útravalóval és mellette a *laid* ja, úgy indulnak útra.

Mennek mendegélnek, hat hónapig még csak meg se állanak. Se emberi ábrázatuk többé, se éjjeli nyugodalmuk, se nappali pihenőjük. Se evés nem jut eszükbe, se ivás, és amint hegyen-kövön botorkálnak és egy hegy tetejére érnek, látják, hogy kő meg föld úgy fénylik körülöttük, akár csak a nap. Jobbra-balra nézgelődnek és ahogy tanakodnak a nagy csodán, egy öregember közeledik hozzájuk. Odamennek és kérdik tőle a nagy fényességet.

— A szótlan *szultána*-kisasszony hegyei ezek, — mondja az ember — az ő fénye világosítja be a környéket. Pedig hétszeres fátyol takarja be az arcát.

Kérdik az embertől, hogy merre van annak a szultán-lánynak a palotája.

— Hat hónapig kell még mennetek, míg elértek a *szeráját* — feleli az öreg. — Sok legény pusztult már el érte, és mégse tudták megszólaltatni.

Ismét folytatják útjukat és hónapokon át bal-lagnak hegyről le, hegynek fel. Egy nap megint felérnek egy hegy tetejére, hát vérvörös körülöt-tük minden. Egy falut pillantanak meg a közelben és amint feléje igyekeznek, azt mondja a *sehzáde*:

— *Lala*, nem bírom a fáradságot, pihenjünk meg ebben a faluban. Hátha egyet-mást meg-tudunk benne.

Betérnek a faluba és megpihennek egy kávé-házban. Köszöntik a két idegent és szóbeszéd köz-ben tudakolják a nagy vérvörösséget.

— Negyedfél hónapnyira van innen egy *szera-raj*, — mondják az emberek — abban lakik a szótlan *szultán-kisasszony*. Az ő arcától meg az ő aj-kától ragyog a világ, pedig hétszeres fátyol ta- karja és szóra se nyílik a szája. Hányan pusztul- tak már el miatta, és mégse tudták megszólaltatni. Nekem is egy fiam maradt oda, ehol a szomszé- domnak egy testvére, hogy se szeri, se száma.

Fogytán a *sehzáde* türelme, mehetnékje van megint. Útrakel a *lalájával* és hegyek között téve- lyegnek. Addig mennek, míg egy nagy vár elé nem érnek.

— Itt lesz a *szultán-lány* — gondolja a legény és ahogy közelebb érnek a várhoz, hát emberi koponyákból van összerakva. Száz öl a magassága és se vége, se hossza.

— Óh, *lalám*, — sóhajt fel a *sehzáde* — a *szultán-lányt* akarta ez a sok koponya megszólaltatni. Vagy idekerülünk mi is, vagy elérjük a célunkat.

Egy város volt a vár mellett, abba tértek meg pihenőre. Aj, az a sok sírás meg kesergés a városban. Az egyik a testvérét siratja, a másik a fiát, a harmadik emezt, a negyedik amazt, mintha az egész város gyászolta volna valakijét. Kérdezik a nagy szomorúság okát.

— Úgy látom, legény, — szólal meg az egyik — hogy te is itt akarsz elpusztulni. A *szultán-kisasszony* apjáié, a *padisáié* ez a város és mind őhöz fordul, aki a lányát akarja megszólaltatni.

Azt mondja a *sehzáde* a totójának:

— Eljutottunk a kellő helyünkre, totó. Egy két napig pihenjünk, aztán énrám is sor kerül majd.

Megpihennek egy fogadóban és hol nyugosznak, hol meg sétálgatnak. Elmennek másnap a *csársiba* (piacra) és amint járnak-kelnek, látja a *sehzáde*, hogy egy fülemület árul egy ember. Kalickájában volt a madár és olyan szépen szólott, úgy megnyerte a *sehzáde* szívét, hogy megvásárolta a gazdájától. Viszi haza a szobájába és felakasztja egy szegre.

Ül egy nap a *sehzáde* a szobájában és egyre azon gondolkodik, hogy meg tudja-e azt a lányt szólaltatni és hogy milyen halál vár rá, ha nem éri el a célját?

— Min gondolkozol, *sehzádém!* — szólal meg egyszerre a fülemüle. — Ugyancsak nekibúsultad magad.

Csakúgy kapkod nagy zavarában a *sehzáde*, hogy talán egy *dzsin* szólalt meg a madárban. Szinte megremeg a félelmében és alig mer még csak ránézni is a fülemülére.

— Talán *Allah* akar rajtam segíteni — gondolja a legény és odafordul a madár felé:

— óh, fülemülécském, — mondja— a szótlan szttifáw-kisasszony a szerelmem és azon gondolkodom, hogyan jussak a közelébe.

— Óh, *sehzádém*, — feleli a madár — van is azon mit gondolkozni. Könnyebb dolog sincs annál. Bemész ma este a *szerájba* és engem is magaddal viszel. Hét fátyol takarja a *szultán*-kisasszonyt, úgyhogy se őt nem látja meg senki, se ő nem láthat meg senkit. Elrejtész engem a zsámoly alá és úgy fordulsz hozzá a szavaddal. A szultán-lány még csak megmukkanni se fog.

— Akkor fordulj én felém és mondjad: Ha a Szttifó«-kisasszony szóba se akar velem állani, legalább te kis zsámolyka beszélj velem. — Ügy teszel, mintha a zsámolynak beszélnél, én pedig a zsámoly alól felelek a kérdésedre.

Alig várja a *sehzáde*, hogy a *padisa* elé kerülhessen és hogy elmondhassa neki a szándékát. Ránéz a *sah* a legényre, megkedveli, megsajnálja és így szól hozzá:

— Fiam, kár volna a te szép életedért. Nekem fogadalmam van, hogy aki megszólaltatja a lányomat, annak feleségül adom oda; aki pedig nem tudja megszólaltatni, annak a fejét vágatom le.

Sok-sok legénynek vágattam már le a fejét, nagy vár lett a koponyájukból. Hagyd abba fiam, hogy pajtásaid sorsára ne kerülj.

Leborul az ifjú a *padisa* előtt és úgy rimánkodik neki:

— Egy éve hogy vándorlók a lányodért. Vagy meghalok érte, vagy pedig megszólaltatom és feleségül kérem tőled.

Azt feleli neki a *padisa*:

— Én megtettem a magamét, *Allah* legyen a segítségedre.

Kiadja a *padisa* a rendeletet és viszik a *seh-zádét* a *szultán*-kisasszony színe elé. Belép a szobájába, veszi a madarat a hónalja alól és odarejti a zsámolyszék alá. Aztán odalép a lány elé és üdvözli, ahogy egy *sah* udvarában szokásos. Kérdezet tőle egyet-mást, de hiába, mintha ott se volna a lány előtt. Ismét elkezdi a *sehzáde*:

— *Szultánom*, későre jár már az idő és még egy szóra se méltattál engem. Talán ebben a zsámolyban több könyörület lesz, öhozzá intézem a szavaimat.

Azzal odafordul a zsámoly felé, üdvözli és tudakozódik a hogyléte meg a sorsa felől.

— Köszönöm neked, *sehzáde*, — feleli a fülemüle a zsámoly alól — amióta csak megvagyok, senki se állt velem szóba. *Allah* küldött ide téged, hogy megörvendeztess és hogy kibeszélhessem magam. Ha meghallgatsz, egy történetet fogok neked elmondani.

— Szólj, szívesen meghallgatlak — feleli a *sehzáde*.

Rákezdi erre a fülemüle:

— Egy lánya volt az egyszeri *sáhnak*. Hárman szerették meg és mindegyike el akarta venni. Azt feleli nekik a lány apja:

— Egy-egy mesterséget tanuljatok meg és aztán jöjjetek vissza. Az kapja meg a lányomat, aki a legügyesebb lesz köztetek.

Egyszerre indul el a három legény és mennek, míg egy forráshoz nem érnek el. Megállanak és abban állapotnak meg, hogy mindegyikőjük más-más úton induljon tovább. Gyűrűiket a forrás köve alá teszik és aki előbb tér vissza, vegye magához a gyűrűjét. Így fogják majd megtudni, hogy melyikük jött már vissza és melyikük nem. Azzal lehúzzák a gyűrűiket, odateszik a kő alá és ahányan, annyifelé indulnak útnak. Egyikük azt tanulja meg, hogy hat hónapi utat hogyan lehet egy óra alatt megtenni, a másik a távolba látást tanulja el, a harmadik meg, hogy hogyan támasztható fel a halott. Aztán visszatérnek és ott találkoznak a forrás mellett.

A távolba látó azt mondja, hogy nagy beteg a *padisa* lánya, egy-két óra múltán meg is fog halni. A második azt mondja, hogy olyan orvosságot fog ő készíteni, hogy ha meg találna halni, akkor is életre kél tőle. Csakhogy ki jut el idejében a beteghez. Megszólal a harmadik, hogy eljut 6 oda a kellő időben. Azzal odaadják neki az orvosságot és még le se telt az egy óra, már ott is van a *szerájban*. Utolsókat vonaglott a beteg lány. Megitatják vele az orvosságot és legott elmúlt a betegsége.

Megjön rövidesen a másik kettő is és előadják a *sáhnak* a tudásukat.

Egyet int a fülemüle a *sehzádnak* és így szól hozzá:

— Ej, *sehzádném*, ha rajtad múlna a dolog, melyeknek a három közül adnád oda a lányt?

— Annak, — feleli a *sehzáde* — aki az orvosságot készítette.

A madár a távolba látónak adná, a *sehzáde* az orvosságosnak, egyik sem enged a maga igazából. Szántszándékkal nem említették a harmadikat.

— Mégis csak furcsa, — gondolja a *szultán-kisasszony* — hogy a harmadikra még csak nem is gondolnak, pedig azon múltott a lány élete, hogy idejében ott volt az orvossággal. Nem tudja magát türtőztetni, hanem lerántja magáról a hét fátyolt és így formed rá a beszélgetőkre:

— Bolondok, hát nem az érdemelne meg inkább, aki az orvossággal sietett oda! Hisz ha nincs ott idején, elpusztult volna az a lányka.

Csak ez kellett a *sehzáde* nak. Sietnek a hírrel, hogy megszólalt a *sah* lánya, vége lesz a sok búbanatnak. Észbe kap azonban a *szultán-kisasszony* is, és mert élt a gyanúperrel, hogy csellel csikarták ki a szavát, azt kívánja, hogy egyszer, de három ízben kell őt megszólaltatni. Csak akkor lesz annak a legénynek a felesége.

Hazatér a szegény *sehzáde* és búsulásnak adja a fejét.

— Ne búsulj, — vigasztalja a fülemüle — estére megint elmegyünk a *szerájba*. Ezúttal nem a zsámoly alá fogsz elrejteni, mert darabokra tördelte a *szultán-kisasszony*, hanem a polcra helyezel el.

Veszi a *sehzáde* a madarat és megyen vele a *szerájba*. Belép a lány szobájába, a madarát ráteszi a polcra és megint elkezd a mondókáját. Egy mukkot se válaszol neki a lány. Odafordul a *sehzáde* a polc felé és így szól hozzá:

— Ej, polcocskám, a *szultán*-kisasszony nem áll velem szóba, veled hadd beszélgetek legalább. Hogy mint szolgál az egészséged?

Válaszol a fülemüle a polcról:

— Köszönöm a kérdésed *sehzádem*. Nem kellettél a *szultána*-kisasszonynak, hát gondolod, hogy szóba állhatsz velem is. Ha meghallgatnál, egy történetet mondanék el neked.

— Hadd hallom, — feleli a *sehzáde*.

— Volt egyszer egy asszony, — kezdi a fülemüle — három kérője volt egyszerre. Az egyiknek *Mézes*, a másiknak *Olajos*, a harmadiknak meg *Vajas* volt a neve. Ügy járogattak el az asszonyhoz, hogy egyik se tudott a másikáról semmit. A legerősebben még *Olajos* szerette az asszonyt. Egy szer, amint fésiilködik az asszony, egy ősz szálat pillant meg a hajában.

— Ó jaj, — sopánkodik magában — úgy látszik, hogy öregedni kezdek. A kérőim majd elfordulnak tőlem és még hoppon találok maradni. Ideje hogy válasszak magamnak és hogy békében töltssem el életemet.

Siet és még aznap meghívja a kérőit, de úgy, hogy mindegyike egy-egy órával későbbben látogassa meg. Legelsőnek *Olajos* volt a hivatalos. Mielőtt még eljött volna, lemegy az asszony a kertjébe, egy sírt ásat meg és egy halottas lepedőt tesz

oda melléje. Sír-rí az asszony, amikor megérkezik *Olajos*. Kérdi az asszonytól a baját.

— Ó, barátom, — tördeli kezeit az asszony — meghalt az apám és a kertünkben temettem el. Egy rossz szellem bújhatott bele szegénybe, mert felkelt a sírjából és eltűnt. Ha szeretsz engem, jöjj le a kertbe, vedd fel a halottas lepedőt és feküdj bele a sírba, három órán át maradj benne. Ha majd visszajön az apám, azt hiszi majd, hogy egy másik halott van a sírjában és elmenekül innen.

— Te éretted — mondja *Olajos* — nemcsak ogy gödörbe, de még a tengerbe is bedobom magam.

Azzal lemegy a kertbe, magára ölti a lepedőt és belefekszik a verembe.

Letelik az egy óra és *Mézes* kopogtat be az ajtón. Még erősebben sír-rí az asszony és ennek is elkeszergi a baját.

— Ha szeretsz, — mondja neki — sírkő gyanánt állj oda a sírhoz és ha megmozdul benne a rossz szellem, üsd agyon egy kővel.

Odaáll *Mézes* a sírhoz és úgy lesi a rossz szellemet.

Alig telik le az egy óra, amire *Vajas* lép be az ajtón. Látja a kesergő asszonyt és tudakolja a baját.

— Hogyne keseregnék, — feleli az asszony — mikor meghalt az apám, eltemettem és a sírjában sincs nyugta. Rossz szellemmé lett egy ellensége és nézd, ott leskelődik rá a sírjában. Ha szeretsz egy kissé, menj ahoz a szellemhez és hozd ide nekem.

Siet *Vajas* a sírhoz, kiragadja belőle a szellemnek vélt *Olajost* és szalad vele az asszonyhoz. Nézi *Mézes* a dolgot és azt hiszi, hogy megkettőződött

a szellem. Ragadja a követ, hogy megölje őket, *Olajos* azt hiszi, hogy a szellem kezébe került és viaskodásukban, tülekedésükben ráismernek egymásra. Még csak most kezdődik el Isten igazában a nagy veszekedés.

Egyet int a fülemüle a *sehzádnak* és így szól hozzá:

— Ej, *sehzádem*, ha rajtad múlték, melyiknek adnád oda az asszonyt? Én Fogasnak adnám oda.

— Inkább *Mézesnek*, — feleli a *sehzáde* — mert sokat fáradozott a sír körül.

Vitatkoznak egymással, hogy kit illet inkább az asszony és szándékosan nem említik *Olajost*.

— Mégis csak különös, — pattan fel a *szultán-kisasszony* — hogy ép *Olajosról* feledkeztetek meg. Három órán át feküdt a sírban, őt illeti meg az asszony.

Megszólalt a *szultána-kisasszony*, megint nagy az öröm a *szerájban*. Restelli a lány, hogy ellii bázta, de még hátra a harmadik este.

Visszatér a *sehzáde* a szobájába és estére kelve megint megszólal a fülemüle:

— *Sehzádem*, ne a polcra tegyél ma este, mert azt úgyis összetöri a *szultán-lány*, hanem helyezd el szépen az ajtaja küszöbére. Megint csak el-el fogunk beszélgetni.

Alighogy beesteledik, már ott a legény a leány szobájában, a fülemüle meg a küszöbön. Hiába akarja megszólaltatni, még csak feléje se néz a *szultán-kisasszony*.

Odafordul a *sehzáde* a küszöb felé és azzal kezdi el a beszélgetést. Válaszol rá a fülemüle és a következő történetet meséli el:

— Volt egyszer egy ács, egy szabó meg egy *szófia* (növendék pap). Együtt indultak útra, elértek egy városba és mind a hárman egy szobába költözködtek. Nappal dolgaik után látnak és csak estére kerülnek együvé. Egy éjjel, amint fekszenek, felébred az ács és kávéfőzőt főz magának meg csibukozik hozzá. Kerülgeti az álmot és hogy eltöltse az idejét, elővesz egy nagy fadarabot és egy tizenhárom—tizennégy éves lányt formál ki belőle. Aztán lefekszik és elalszik.

— Kisvártatva a szabó ébred fel és meglátja azt a fából faragott lányalakot. Kapja magát, ruhát szab neki, megvarrja és felöltözteti. Azzal lefekszik és elalszik.

Hajnal felé a *szófia* is felébred. Meglátja azt a lányalakot, arca akár a teli hold, ruházata hozzáillő, szinte sajnálja, hogy élettelen. Imádsághoz mosakodik és úgy könyörög *Alahhoz*, hogy keltse életre a fábut. Lelket küld *Allah* a fába és mintha csak álmából ébredne, úgy kel életre a leányzó. Párját se találnád a szépségének.

Reggelre felébrednek, és amint megpillantják a leánykát, menten beleszeretnek mindannyian. Mindegyike magának akarja és kész a parázs veszekedés.

Egyet int a fülemüle a *sehzádnak* és így szól hozzá:

— Ej, *sehzádem*, ha rajtad múlna, melyiknek ítélnéd oda a leánykát? Én az ácsnak adnám oda.

— Inkább a szabónak, — feleli a *sehzáde* — mert az varrta neki a ruhát és azzal emberi formát adott neki.

Meg se említik a *szoftát*, mintha a világon se volna.

— Ti bolondok, — csattan fel a *szultán-kisasszony* — hát a *szoftát* hol hagytátok? Hisz ha ő nem imádkozik, fabábúnak maradt volna az a leány, nem pedig embernek. A *szoftáé* a leány, senki másé.

Aj de szaladnak a *padisá*hoz, hogy harmad-ízben is megszólalt a leánya. Megszólalt a szótalán, vége a sok veszedelemnek. Most már beszél a *szultán-kisasszony*, legszívesebben a vőlegényével, a deli *sehzáde*val. Még akkor szerette meg a leányt, amikor először megszólaltatta, és most már ő kéri az apját, hogy ünnep legyen az eljegyzése. A lakodalomhoz is készülődnek, amikor azt mondja a *sehzáde*:

— Nekem is van hazám, *sah* apám és *szultán* anyám; itt volt az eljegyzés, otthon legyen a lakodalom.

Szól a padisa rendelete és indul az új pár a *sehzádeék* birodalmába. Annyi a kísérete, hogy a fele is sok lenne. A másik *padisánál* se volt boldogabb ember, mikor a fia jöttét megtudta. Olyan lakzit csaptak, hogy negyven napig, negyven éjig meg se pihentek és csak a negyvenegyediken ha gondoltak az öreg asszony korsóira. Elhozatták az öregot és ott éldegélt ő is, boldog a boldogak között, szerencsés a szerencsések között. Három alma hull az égből, neked is jusson belőle, nekem is, meg aki elmesélgetett nektek.

XII.

Varázs-turbán, varázs-korbács, varázs-szőnyeg.

Hol volt, még a régi világban volt, volt egyszer két testvér. Apjuk, anyjuk meghalt és ami vagyon maradt, azt két részre osztották. A nagyobbik fiú boltot nyitott; a kisebbik meg, tarfiú is volt meg eszelős is, egész nap csak lustálkodott. Addig járta az evés-ivás meg a sétálgatás, míg elfogyott egy nap az utolsó *párája* is. Odamegy a testvérehez és attól kér vagy egy-két *gurust* (piasz tért). Ennek is a végére járt, megint csak a bátyjához fordult.

Megunta az idősebbik a sok zaklatást. Fogja, pénzzé teszi a vagyonát és hajóra száll, hogy más országba vándoroljon. Neszét vette az öccse és mielőtt még elindult volna a hajó, rálopódkodik valahogy és elbúvik, hogy észre ne találják venni. A nagyobbik is élt a gyanúperrel, hogyha megtudja az öccse a szándékát, idáig is eljön utána. Nem is mert mutatkozni a hajón, egyre bujkált az emberek elől. De alighogy nekieresztik a vitorlát, az egyik jobbról kerül elő, a másik balról és megint a bátyja nyakán az öccse.

Bosszankodik a nagyobbik, de hiába, viszi

őket a hajó. Az egyiptusok országában szállottak ki. Azt mondja a nagyobbik az becsének:

— Te csak maradj itt a parton, én meg megyek és két öszvér után nézek, hogy tovább utazhassunk innen.

Lekuporodik a fiú a földre és úgy várja a bátyját. Várja-várja, de hiába várja. — Majd felkeresem — gondolja magában és útra kel ő is, hogy ráakadjon a bátyjára.

Megyen megyen, mendegél, nagyot, kicsit lépdégél, hat hónapig síkon jár s amint egyszer hátránéz, hát csak éppen hogy egy árpanyit haladt előre. Szaporábbat lépeget, violákat tépeget s amint ismét körülnéz, egy hegy alja áll előtte. Három legényke ugyancsak veszekedik egymással. Negyediknek odanéz és kérdi tőlük, hogy mi az, amin hajbakaptak.

— Egy apának vagyunk a gyermekei, — kezdi el az egyik — a minap meghalt és örökségkép íme ezt a turbánt, korbácsot meg szőnyeget hagyta ránk. Ki a turbánt fejre rántja, senki szeme meg nem látja; aki a szőnyegre terül, kézben korbács egyet cserdül, madármódra messze repül. Kié legyen a turbán, kié az ostor, kié a szőnyeg, ez a mi nagy vesződésünk.

— Egyé legyen mind a három — kiáltozza valamennyi.

— Az enyém, a legnagyobbé.

— Engem illet, mint középsőt.

— Hát én meg a legkisebbik.

Szóra szóval, botra bottal, alig tudja a tarfiú őket szétválasztani, úgy nekirontanának egymásnak.

— Nem úgy lesz a, — veszi ítélőre a dolgot — nyilat készíték egy kis fából és kilövöm. Ti utána szaladtok és aki leghamarább itt lesz vele, azé lesz majd mind a három.

Repül a nyíl s fut a három legényke, hogy melyik éri el leghamarább. A tarfiú meg egyet gondol, fel a turbánt a fejére, rátelepszik a szőnyegre, egyet csap az ostorával és — hipp, hopp, ott legyek, ahol a bátyám — arra eszmél, hogy egy nagy város van előtte.

Jár-kél a városban és látja, hogy a *paáisa* egyik embere kiáltozgat valamit. Azt adja tudtára a világnak, hogy leánya a *szultán*-kisasszony eltűnik éjjelente a *szerájból*. Aki megtudja, hogy hová lesz, azé a leány meg a fele királyság.

— Ehol én, — kiáltja a tarfiú — vigyetek a *padisa* elé; itt a fejem, ha meg nem tudom.

Ott a legény a palotában, este meg a *szultán-leány* szobájában. Lefekszik és úgy lesi félszemmel a történeendőket. Csak azt várja a leány, hogy elaludják az a tarfiú. Tút szúr a talpába és hogy nem ébredt fel rá a legényke, veszi a gyertyát és kioldalog a szobájából.

Fején a turbán, úgy siet utána a tarfiú és amint kilép az ajtón, majd hogy bele nem ütődik egy *arabba*. Az *arab* fején egy nagy aranytál, az aranytálon a *szultán*-leány, ép hogy ki akarnak surranni a *szerájból*. A tarfejú se bolond, hogy gyalog menjen mellettük. Egyet ugrik és rajta a tálon ő is, majd hogy le nem billentek róla. Meghőköl az *arab* és kérdi a leánytól, hogy az Istenért, mit csinál; csepp hája, hogy le nem ejtette a tálról.

— Meg se moccantam, — feleli a leány — ahogy a táltra tettél, úgy maradtam veszteg.

Alig tesz az *arab* egypár lépést, érzi, hogy nehezebb ez a tál, mint máskor volt. Megint csak a *szultán*-leányhoz fordul:

— Mi történt ma veled, *szultánom*? Olyan nehéz vagy ma, hogy majd leroskadok alattad.

— Be különös vagy ma; — feleli a lány — nem lettem én se több, se kevesebb.

Fejét csóválja az *arab* és megy tovább a terhével. Amint mennek, mendegélnek, elérnek egy csodaszép nagy kertbe. Ezüst a fája, arany az ága, gyémánt a virágja. Letör a legény egy ágat és amint zsebre teszi, hát csakúgy sóhajtozik meg siránkozik a fácska:

— Ember fia de megkínzott, ember fia megtépázott.

Egymásra néz a lány meg az *arab*, sehogy sincs rendén a dolog.

— Egy tarfejűt küldtek ma be hozzám, — mondja a lány — mintha annak a szele üldözne bennünket.

Ismét tovább mennek és másik nagy kertbe lépnek be. Arany a fája, gyémánt az ága, smaragd a virágja. Innen is letör a legény egy ágat és amint zsebre dugja, olyat csattan az ég föld, olyat visong a sok fa, hogy ijedtükben majd lehulltak a tálról.

— Ember fia de megkínzott, ember fia megtépázott — hallatszik innen is, onnan is.

Sehogy se tudta az *arab*, hogy mire vélje a dolgot.

Eljutnak aztán egy hídroz, a hídon át egy tündér-szerájhoz, hát már várja a lányt a töméntelen rabszolga. Két kezük a mellükön, úgy hajolnak előtte porig. Leszáll a szultán-kisasszony a tálról, leugrik utána a tarfiú is és amint hozzák a gyémánttal meg drágakövekkel kirakott papucsokat, veszi a legény az egyikét és zsebre dugja. Felhúzza a lány a felét és hiába keresik a párját, eltűnt biz az nyom nélkül. Egy másik pár papucsot hoznak, annak is eltűnik a fele.

Egész odáig vannak a bosszúságtól. Besiet a lány papucs nélkül, utána a tarfiú, fején a turbán, kezében meg a korbács és a szőnyeg. Benyit a lány egy szobába, hát ott az arab *peri*, a *szeráj* gazdája. Olyan a két ajka, hogy egyikével az eget, másikkával meg a földet söpri.

Ráförmed a lányra, hogy minek várakoztatta meg és hogy hol maradt ily későn? Elmondja a lány a tegnapi tarfiút, az úton történeteket és hogy hogyan tűntek el a papucsai. Vigasztalja a *peri*, hogy im sokat törődjék a dologgal, talán csak képzelődik.

Leülnek és hozatja a *peri* a különféle *serbet*-italokat. Gyémántos kupából öntik a lánynak és amint nyújtja feléje egy rablány, olyat csap a fiú a szolgáló kezére, hogy leejti és darabokra töri az edényt. Ebből is eldugott egy darabot a tarfiú.

— Nem megmondtam, — kiáltja a *szultán-kisasszony* — hogy sehogy sincsen rendén a dolog. Nem kell nekem se *serbet*, se semmi, jobb ha mentül előbb hazafelé nézünk.

Csitítja a *peri* és hozatja egy szolgálóval az ennivalókat. Hozzák a kis asztalt, rajta a sok tál

ételt és amint egyenként eszegetnek belőle, a mi tarfiúnk is hozzálát. Csak elhül a másik kettő, hogy egy harmadik helyről is fogyasztják az ételt. Hát még amikor az édességek mellől is hol egy kanál, hol meg egy tálca tünedez el.

— Fele se tréfa — gondolja a *peri* — és most már ő se bánja, ha jókorább tér is vissza a *szultán-kisasszony*. Búcsúra nyújtja a kezét és amint kíséri az ajtóig, középük csúszik a fiú és olyat ránt rajtuk, hogy az egyik jobbra bukfenecz el, a másik meg balra. Szinte belesápadnak a nagy ijedelembe. Hívják az arabot a tállal, a lány beleül és indulnak a *szerajból* kifelé. Kardot ránt elő eközben a tarfiú, nekigyürkőzik és olyat csap vele a *perire*, hogy lenyisszantja a fejét. Ahogy legurult a válláról a feje, olyan rémítőt rengett az ég, olyan erőset dörgött a föld, olyan üvöltés, olyan riadalom támadt, hogy a tarfiú azt se tudta rémületében, hogy hanyadán van.

— Jaj minékünk, ember fia megölte a *padi-sankat* — hangzik mindenfelől.

Kapja a tarfiú a szőnyeget és ráül, aztán veszi a korbácsot és mikorára a *szultán-lány* visszaérkezett a szobájába, már javában hortyogott a legény.

— Ebadta kopasz varangya, — mondja nagy mérgesen a lány — sokat nyugtalanítottál az éjszaka.

Elővesz egy tüt és beleszúr vele a fiú talpába.

— Bizonyosan alszik, hogy meg se moccant — gondolja a lány és nagy álmosan lefekszik ő is.

Másnap már korán felverik a tarfiút az álmából. Kérdik tőle, hogy végére járt-e a dolognak, mert különben a halálé.

— De végére ám, — feleli vissza — csakhogy nektek nem mondom meg. Vezessetek a *padisa* elé, ott majd meglátjátok.

Bevezetik a *padisához*, ott meg azt mondja, hogy csak úgy beszéli el a történetet, ha a város közepére gyűjtik az embereket.

— Így tán csak a testvéremre is ráakadok — gondolja magában.

Jönnek a városbeliek a piac közepére. Ott il a tarfiú egy emelvényen, mellette a *padisa* meg a *szultán-kisasszony* és kezdi beszélni a dolgot úgy ahogy megtörtént, a táltól kezdve egész a *peri* haláláig.

— Ne higgy neki *padisa* apám, hazugság az egész¹, *padisa* apám — hajtogatja a lány.

Előszedi erre a zsebéből a gyémántokat, a drágaköves ágat, az aranyos papucsokat, a drága kanalakat, csészéket és már-már beszéli a *peri* halálát is, amikor megpillantja a testvérét, ott állott a többi emberek között. Se kérd se hall, csak leugrik az emelvényről és szalad egyenesen a bátyja felé. A bátyja is szalad, ő is szalad és addig szaladnak, míg utói nem érik egymást.

Előkerülnek aztán mind a ketten, a nagyobbik is elbeszéli az esetét, a fiatalabbik is, és kéri a tarfiút a *padisát*, hogy a *szultán-lány* is, meg a fele országa is a bátyjáé legyen. Neki elég az ő bűvös turbánja, korbácsa meg szőnyege, eléli ő azokból akár holta napjáig is. Csak a bátyja közelében maradhasson meg.

Legjobban még a *szultán-lány* örült, amikor meghallotta, hogy meghalt az ő *peri* ura. Erő-

vel rabolta volt el egy nap a szobájából és úgy elvarázsolta, hogy nem szabadulhatott többé tőle. örömeben arra is ráállott, hogy a tarfiú testvére legyen az ura és oly nagy lakodalmat csaptak, hogy negyven napig, negyven éjig egyre csak mulatoztak.

Én is arra jártam és amint *piláfort* (rizst) kértem a szakácstól, olyat talált a kezem fejére csapni, hogy még most is attul sántítok.

XIII.

A vén szipirtyó.

Volt is meg nem is volt, volt egyszer két öreg asszony. Az egyik nyolcvan esztendőös volt, a másik meg kilencven esztendőös. A nyolcvan esztendőös anyámnak szólította a kilencven esztendőst, a másik meg csak gúnyolódott a fiatalabbikkal.

Sétálgatnak egy nap a kertjükben és az öregebbik így gúnyolódik a fiatalabbal:

— Lánykám lánykám, gyémánt lánykám, rózsaaarcú szép kis lánykám, két szemednek búzákékje, szemöldököd feketéje; nyíló rózsza a te szócskád, cseresznyeszín az ajkacska; két narancs a te két melled, akár a hó fehér kebled; életemnek a varázsa, teli holdnak a képmása. Kár azért a két ezüst kezédért, hogy rózsát kell szedegetnie és megszórhat a tövisre; kár azért az arany hajadért, hogy fénylő arcod elfedi.

Ép akkor haladt el a *sehzáde* a kapujuk előtt és végighallgatta a beszédjüket. Azt mondja a lakájának:

— *Lala*, jól jegyezd meg magadnak ezt a házat, holnap majd ide jössz vissza az anyámmal.

Megérkeznek a palotájukba és így rimánkodik a *sehzáde* az anyjához:

— Anyácskám, egy lánykát tudok egy házban, hátha háztűznézni mennél oda.

— Szívesen, fiacskám, — feleli az anyja és már másnap reggel beül a *lalával* egy kocsiba, utána vagy négy palotabeli asszony, úgy mennek az öreg asszonyék háza felé. Bekopogtatnak a házba, belépnek és fogadja őket a kilencven esztendő. El-elbeszélgetnek egy keveset, egymásnak az egészsége után tudakozódnak, míg elő nem áll a *szultán*-asszony a fia szándékával.

— *Allah* áldassék érte — feleli az öreg — aranyékszer a lánykám, minden foga egy-egy gyöngysor, egyetlenje a világnak.

— Nem láthatnám? — kérdezi a *szultán*-asszony.

Ó, — feleli az öreg — hátha megrontja a tekinteted és lány nélkül találok maradni. Meg aztán szégyellős is a lánykám, nem szívesen mutogatja magát.

— Legalább a kisujját ha láthatnám — kéri a *szultán*-asszony.

— Egy-két nap múlva jöjjetek el megint, megpuhítom akkorára — feleli a vénség.

Visszatérnek a szerójbéliek a palotájukba, az öreg asszony meg egy pacalt kerít valahonnan elő, rácsavarja a nyolcvanasnak a kisujjára, *hennával* (rózsaszín festékkel) befesti és úgy várják a lánykérőket. Egy-két nap múltán megint beállítanak és a lány ujját nézné meg a *szultán*-asszony. Odamennek ajtajához és beszél a kilencven esztendő:

— Angyalképű kis leánykám, mutasd meg a kisujjadat.

A kulcslyukon át mutatja a másik az ujját, jól rá volt a pacal feszítve.

— Milyen szép lehet az a lány, — gondolja a *sehzáde* anyja — szinte fénylik az ujjacskája.

Egy gyémántgyűrűt vesz elő a zsebéből és ráhúzza a lány ajjára. Megbeszélnek aztán az esküvő napját és visszatérőben a palotájukba, csakúgy osztogatják az ajándékféléket.

Folyik a készülődés a *szerájban* és indulóban a lakodalmas kocsi, hogy előhozza a menyasszonykát. Felöltözteti a kilencvenes a nyolcvanast, fátyollal takargatja és indulnak a palotába. Amint megérkeznek, előbb a kilencvenes száll ki és elkezd, hogy:

— Köntöskét borítsatok a lányomra, akárki fia lánya meg ne tekinthesse.

Ráadják a köntöskét, beviszik a *szerájba*, annyik is egy szobájába. Megkezdődik eközben a lakzi, mulat a sok násznép, míg bele nem fáradnak a sok evés-ivásba. Benyit a *sehzáde* a tündérje szobájába és amint leszedi róla a fátyolt, majd hogy hanyatt nem esik ijedtében. Csupa százánc fonnyadt arca, alig maradt egy-két foga, sárga keble, vánnvadt melle, ilyen az ő felesége. Úgy felháborodik a pórul járt *sehzáde*, hogy fogja az öreg asszonyt és az ablakon át kidobja egy kertbe. A tündérek *padisájáé* volt véletlenül az a kert.

Egyetlenegy lánya volt ennek a *padisának* és amióta csak a világra jött, se a nevetését nem hallották, se a sírását. Ép a kertben búslakodott emiatt a *padisa*, amikor meghallja a nyögdécselest. Odalép, hát egy öreg asszony fekszik a fűben.

— Mi itt a keresni valód! — kérdi tőle a *padisa*.

— Ide dobtak, hát itt vagyok — nyögdécsel az öreg.

— Furcsa egy öreg asszony, — gondolja a *padisa* — megmutatom a lányomnak, hátha elneveti magát rajta.

Az volt a *padisa* lányának a baja, hogy sose látott még emberi arcot; azért nem sírt soha és azért nem nevetett.

Mondja a *padisa* az öregnek, hogy hátha megnevetethetné a lányát.

— Talán megnevettetem — mondja az öreg asszony.

Azzal hozza a *padisa* a lányát és mutatja neki a furcsa öreg asszonyt.

— Ó leánykám, tündérlánykám, — szólal meg az öreg asszony — láttál-e már életedben ilyen szép gyöngysor fogakat, ilyen ajkat, ilyen szájat, keblemnek a két narancsát, teliholdnak a képmását!

Olyan furcsa volt az öreg asszony, olyan furcsa a beszédje, hogy kitört a lányból a nagy kacagás.

— Kacag a lányom, nevet a lányom — örvendez nagy boldogan a *padisa*.

— Most még csak azt szeretném, ha megrikatni is tudnád — mondja az öreg asszonynak.

Elkezdi erre az öreg asszony, hogy van neki egy kilencven esztendőös anyja, az keseríti el az életét.

— Fiatalnak öltöztetett fel, a *sehzádéval* véte-tett el és úgy csúffá tett, hogy az ablakon át dobtak ki a kertbe.

Csakúgy potyogtatta szegényke a könnyeit. Magsajnálta az asszonyt a lányka és sírva hűl latja a könnyeit ő is.

Teljessé lett a *padisa* boldogsága, sirt is már a lányka meg nevetett is. Felviszi az asszonyt a palotájába és azt mondja neki, hogy kívánjon tőle valamit és be fog a kívánsága teljessedni.

— Azt szeretném, — mondja a nyolcvan esztendő — ha tizenöt éves lehetnék megint.

Nyomban megtette neki a tündérek *sáhja* és olyan egy szép lány lett belőle, hogy rózsa nyílott a két arcán, búzakékes a két szeme, fekete a sztm-öldöke, cseresznyeszín az ajaka, hófehér a keble hava. Lemegy a kertbe és ott üldögél, ahova a *sehzáde* dobta volt le.

Másnap odalép a *sehzáde* az ablakához és lenéz a kertbe, hogy kilehelte-é csúf lelkét az a minapi boszorkány. Hát ott látja azt a csodaszép tizenöt esztendő lánykát.

— Talán nem jól néztem meg tegnap — gondolja magában és egy kötelet bocsát le a lánynak, hogy kösse a derekára és felhúzza vele a szobájába. Ott folytatták a lakodalmat, ahol tegnap megkezdték volt és ők lettek a világ legboldogabbjai.

Néhány nap múlt el azóta. Fúrta a kilencvenes szipirtyót a kíváncsiság, hogy mi lett azzal a másik öreggel. Bekopogtat a *szerájha* és ugyancsak eláll a szeme-szája, amint ránéz a fiatallá lett öregre.

— Hogy történt a dolog? — kérdi a menyecs-kétől.

— Úgy, — feleli — hogy éjfélkor kilopózkodtam és egy rézművesnél kivasaltattam magam. Be-dugott a rézműves a tűzbe, én meg biztattam, hogy fújja, fújtassa, amíg csak tüzet nem fog a testem. Aztán kihúzott és kivasalt, attól lettem fiatallá.

Ez kellett a vén szipirtyónak. Még aznap éjjel volt, hogy odasiet egy rézöntőhöz, felkölti, hogy nyomban vasaltassa ki.

— Tán elment az eszed, — mondja a rézműves — hogy a halálotat akarod.

— Te csak dugj a tűzbe, aztán fújjad, fújtassad, úgy vasalj ki aztán — erőszakoskodik az öreg.

Megharagszik a rézműves és begyűjt a kemencéjébe. Beledobja az asszonyt a tűzbe és amint kikezdi a tűz, kiáltozza az öreg, hogy csak fújja, fújtassa tovább. Nem kellett azt sokáig fújtatni, úgy porrá égett a vén banya, hogy alig maradt valami belőle. Az ifjabbik pedig megszabadult és boldogan élt a *sehzádéval*.

XIV.

A favágó meg a három lánya.

Volt egyszer egy favágó, ennek meg három lánya. Abból éldegélt ez a favágó, hogy minden nap a hegyek közé ment, fákat hasogatott és aztán eladta.

Egy reggel ismét megy a hegyek közé és amint javában hasogatja a fákat, egy *dervis* jelenik meg előtte és köszönti:

— *Szelám álejküm*, favágó apó!

Fogadja a favágó a köszöntést és kérdi tőle, hogy mi jóval jött.

— Kérdezek tőled valamit, — feleli a *dervis*
— vájjon meg tudsz-e rá felelni f

— Hadd hallom hát — mondja a favágó.

Azt kérdezi a *dervis*:

— Mi a hold, mi a csillag, mi az éjszaka, mi a nappal? Három napod van, hogy megfelelhess rá, különben levágotom a fejed.

Azzal elmegy a *dervis* és mint *padisa* tér vissza a palotájába.

Kifakad a mi favágónk és így kesereg a során:

— Teremtő *Allah*, mit kiildtél a fejemre? Szegény ember vagyok, mit tudom én az ilyesmiket?

Úgy nekikeseredik a gondtól, hogy abbahagyja a munkát és ballag vissza, hazafelé.

A legidősebbik lánya nyit neki ajtót és meg látja a bánatot az apján.

— Mi történt veled, apó? — kérdezi tőle. — Egészen megváltozott az arcod.

— Ó jaj lányom — feleli az öreg — egy dervissel találkoztam az erdőben és ezeket mondotta nekem.

Elmondja a lányának a dervis kérdéseit.

— Hahha — kacag fel a lány — én meg azt hittem, hogy azt fogod rá felelni, hogy semmi baja a lányodnak, csak egy edényünk fedele repedt meg.

— Pusztulj a szemem előtt — formed rá a lányára — még gúnyt űzöl belőlem.

Szedelőzködik másnap a favágó és megyen ismét a hegyek közé. Tavában vagdossa a fákat, amint megint előtte a *dervis* és kérdi az embertől, hogy tudja-e már a feleletet!

— Nem tudom biz én — feleli a favágó.

— Két napig még gondolkozhatsz rajta — mondja a dervis-*padisa* és otthagyja az embert.

Töpreng a favágó, a munkát is abbahagyja és bandukolgat hazafelé. Ezúttal a középső lánya nyit neki ajtót és látja, hogy csupa aggodalom az apja arca.

— Mi a baj, apó, hogy olyan hamar visszajöttél! — kérdi a lánya.

— Hogy még te is kinevetnél, mint a nénéd! Láss csak a dolgod után — mondja neki az apja.

— Hátha segíthetek a bajodon? — mondja a lánya.

Neki is elmondja az apja, hogy mit akar tőle a dervis.

— Hahaha, — kacag a lány — én is azt hittem, hogy azt fogod mondani, hogy semmi baja a lánynak, csak az edényünk fedele repedt meg.

— Takarodj a szemem elől te is — azzal kergeti el a lányát.

Egész éjszaka nem hányt be a szemét a favágó. Reggel megint csak a hegyek közé megy és ismét találkozik a *dervissel*.

— Kitaláltad már apó? — kérdi a favágótól.

— Dehogyan találtam ki, — feleli az ember és úgy neki fekszik a búsulásnak, hogy megint abba hagyja a munkát és botorkál hazafelé.

A legkisebbik lánya nyit neki ajtót és kérdi az apjától, hogy mi a bánatja. Még csak szóba se akar állani a lányával, de addig rimánkodik neki, addig könyörög hozzá, míg el nem mondja neki a baját.

— Apácskám, — feleli a lány — mi van azon nem tudni való? Ha majd eljön holnap a *dervis*, azt mondod neki, hogy: te *padisa* vagy a hold, vezéred a csillag, a sok rabszolgád az éjszakát jelenti, a nappalt meg a sok alattvalód.

Egész éjjel elismételgeti a favágó, hogy el ne felejtse másnapra.

Veszi másnap a baltáját és könnyű szívvel siet a hegyek közé. Íme a dervis és kérdezi:

— Nos apó, tudod már?

— Tudom — feleli a favágó. — Te *padisa* vagy a hold, vezéred a csillag, rabszolgád az éjszakát jelenti, a nappalt meg a sok alattvalód.

— Három lányod van, — feleli a *padisa* — hat hónapja hogy viselősek.

Azzal otthagyja az elálméklodó favágót és megy haza.

Szeget üt a dolog a favágó fejébe, fogja magát és indul ő is hazafelé. A legkisebbik lánya fogadja és kérdezi, hogy megadta-e a feleletet?

— Meg, — mondja az apja — de nem értem a feleletét.

Elmondja a lányának, hogy mit mondott ró-luk a *dervis*.

Másnap, még alighogy megvirradt, egy hintó áll meg a kapujuk előtt. Beizennek a favágóért és azt mondják neki:

— A *padisa* küldött, a *szera*ba visszük a lányaidat.

Szól az apja a lányainak, hogy kászolódjanak, vár rájuk a hintó. Három batyut gyömöszöl össze a kislány és a gyomrukra téteti oda a lányoknak. Azt mondja a legidősebbik testvérének:

— Ha kérdi tőled a *padisa*, hogy mi a kívánságod, azt feleld neki, hogy süteményt szeretnél enni.

A másik nénjének meg azt mondja:

— Ha tőled is megkérdezi, azt mondd neki, hogy húst szeretnél enni.

Aztán felülnek a hintóra és mennek a *szera*ba a *padisa* színe elé. Bájuk néz a *padisa* és kérdezi a legidősebbiktől, hogy mi a kívánsága?

— Süteményt szeretnék enni — feleli a lány.

— Az édesség-készítőmnek legyen a felesége — adja ki a *padisa* a rendeletet.

— Hát te lányom, mit akarsz? — kérdezi a középsőtől.

— Húst szeretnék enni — feleli a lány.

— Ez meg a mészárosomnak legyen a felesége

— rendelkezik a *padisa*.

— Nos, lánykám, hát neked mi a kívánságod?

— kérdezi a legkissebbiktől.

— Levegőből halat, tengerből vajat szeretnék enni — feleli.

— Hát van a levegőnek hala, van a tengernek vaja? — kérdi csodálkozással a *padisa*.

— *Padisa* uram, — feleli a lány — hát a lány lehet-e hathónapos viselő?

Úgy megtetszett a *padisának* a lány felelete, hogy a vezérének adta oda feleségül.

Olyan egy lakodalom volt a *szerájban*, hogy nem maradt az országban éhező ember.

XV.

Türelemkő, türelemkés.

Volt egyszer egy szegény asszonynak egy lánya. Az asszony odajárt fehérruhát mosni, a lányka meg otthon foglalatoskodott a hímzőasztala körül.

Ül egy nap az ablakánál és amint javában hímezget, varrogat, egy kis madár repül a hímzőasztalára és azt mondja a lánynak:

— Ó leánya, szegény lányka, holt embernél a *kiszmeted* (sorsod). — Azzal tovább repül.

Odalett a lány nyugalma és beszél este az anyjának, hogy miket mondott neki egy madár.

— Ajtót, ablakot jól zárj be, — mondja neki az anyja — úgy ülj le a munkádhoz.

Másnap reggel ajtót, ablakot bezár, úgy kezd a munkájához. Egyszerre csak prrr... ott a kis madár a hímzőasztalán.

— Ó leánya, szegény lányka, holt embernél a *kiszmeted* — mondja és aztán ismét elrepül.

Még jobban megijed a lányka és ismét elpanaszodik az anyjának.

— Holnap megint csak zárj be ajtót, ablakot, — tanácsolja neki az anyja — te pedig bújj be a szekrénybe. Gyűjts benne gyertyát és úgy fogj a munkádhoz.

Alighogy elmegy reggel az anyja, bezár a lány mindent, gyertyát gyújt és hímzőasztalostul bezárkózik a szekrénybe.

Alig tesz egy-két öltést, ott a madár előtte:

— Ó leányka, szegény leányka, holt embernél a *kiszmeted*. — Azzal megint prrr... és elrepül.

Azt se tudja a szegény leányka, hová legyen nagy nyugtalanságában. Félredobja a munkát és egyre azon töpreng, hogy mit jelenthet a madár mondása. Az anyja se különben, amint megtudja estére a dolgot. Másnap otthon marad, hadd lássa azt a madarat ő is. De biz aki nem jött többé, az a madár volt.

Örökös a nyugtalanságuk, vége a békességes életüknek. Ki se mozdulnak a házból és egyre lesik, egyre várják, hátha megint bevetődik a madár.

Jönnek egy nap a szomszéd lányok és kéri az asszonyt, hogy engedje el velük a lányát. Mulatozni, kergetőzni mennek egy kissé, hátha elfelejti a búját, bánatát. Nem meri az anyja elengedni, de úgy ígéri, hogy vigyáznak a lányára, úgy fogadják, hogy nem tévesztik szem elől, hát elengedte végül.

Megy a sok lány a mezőre, virágok közé. Táncolgatnak, pajzánkodnak, míg csak le nem áldozóban a nap. Haza jövet megállanak egy forrásnál és egyet-egyét hörpintenek belőle. Odamegy a szegény asszony lánya is és amint issza a vizet, íme egy fal emelkedik közé, meg a lányok közé. Olyan egy fal, hogy szem olyat még nem látott. Hang át nem juthat, olyan magas; ember meg nem kerülheti, olyan széles. Ó be megijedt a sok szegény leányka. Az a siránkozás, az a futkározás,

az a kétségbeesés, hogy mi lesz azzal a lánnyal, meg a szegény anyjával.

— Nem megmondtam, — mondja az egyik — hogy ne hívjuk magunkkal?

— Mit mondjunk most az anyjának, — sopánkodik a másik — hogy kerüljünk a színe elé?

— Ez az oka; ő az oka; te hívtad őt; nem nem, te hívtad — egyre folyik a szóbeszéd, egyre nézik a nagy falat.

Az anyja várja ezalatt a lányát, kiáll a kapu ajtajába és úgy lesi a jöttüket. Jönnek a lányok nagy siránkozva és alig merik elmondani, hogy mi történt a lánnyal. Fut az asszony a nagy falhoz és belül a lánya, kívül az anyja, addig sírnak-rínak, míg csak a könnyükben tart.

Elszenderedett a lány a nagy sírásban és amint felébred másnap reggel, egy nagy ajtót pillant meg a fal mellett.

— Megtörtént, ami megtörtént volna; eltört, ami eltört volna, gondolja a lány és fogja, kinyitja az ajtót.

Olyan szép egy *szera*j áll előtte, hogy álmában se látta a párját. Benyit a csarnokába és vagy negyven kulcsot pillant meg a falon. Fogja és amint rendre nyitja vele a szobákat, hát az egyikben ezüst, a másikban arany, a harmadikban gyémánt, a negyedikben smaragd, szóval mindegyikben más-más drágakő, hogy csakúgy vakítja a fényük a szemet.

Benyit végül a negyvenedikbe, egy ifjú *bej* fekszik benne kiterítve, mellette egy gyöngylegyező, a mellén meg egy írott papiros.

— Negyven napig legyezgető, mellettem elimádkozó, megtalálja a *kiszmetjét* — ez volt a papirosra ráírva.

Eszébe jut a lánynak a kis madár, hogy íme, csakugyan egy halottnál a sorsa. Mosakodik az imádkozáshoz és legyezővel a kezében, úgy ül le a *bej* mellé. Éjjel-nappal legyezgeti, szüntelenül imádkozik, míg csak meg nincs a negyvenedik napja. Az utolsó nap reggelén kinéz egy kissé az ablakon és egy *arab* lányt pillant meg a palota előtt. Gondolja, hogy felhívja egy percre, hadd imádkozzék a *bej* mellett, míg ő megmosakodik és rendbe szedelőzködik.

Felhívja a fekete lányt és odaülteti a *bej* mellé, hogy imádkozzék egy kissé helyette és legyezgesse a *bej* arcát. A lány meg lesiet, megmosakodik, nekiöltözködik, hogy módjával fogadhassa a *bejt*, ha majd felébred.

Eközben elolvassa az *arab* lány a papirost és mialatt odakésik a lány, felébred az ifjú. Körülnéz és ahogy megpillantja a feketét, átöleli és feleségének szólítja.

Alig hitt a szemének a szegény lányka, amint benyitott később a szobába. Hát még amint rátámadt az *arab* lány:

— Én *szultán*-lány létemre nem átallok a ruhámat, — formed rá a szegény lányra — ez a cselédféle meg ilyen cifrán mer előttem megjelenni.

Kikergeti a szobából és küldi a konyhába, hogy végezze a dolgát, a főzést-sütést.

Feltűnik a *bej*nek a dolog, de nem szól egy szót se. Az *arab* lány a felesége, a másik meg a konyhában mindeneskedik.

Bájrám (ünnepe) felé járt az idő és amint ilyenkor szokás, meg akarja a *bej* a háza népét ajándékozni. Előbb a feleségét kérdezi meg, hogy mit hozzon neki *hajrámra*. Olyan ruhát akar az *arab*, hogy tű ne járja, olló ne vágja. Lemegy aztán a konyhába és a lánytól is megkérdezi, hogy mit akarna.

— Türelemkő sárgaszínű, türelemkés barnanyelű, ezt a kettőt hoznád nekem — mondja a lány.

Útrakel a *bej*, megveszi a feleségének a ruhát, de a türelem követ meg a türelem kését sehol se tudja megtalálni. Anélkül kell, hogy visszatérjen. Hajóra száll és indul hazafelé. Amint már feleúton vannak, egyszerre csak megáll a hajó és se előre, se hátra többé. Megijed a kapitány és azt mondja az utasoknak, hogy szavanemtartó ember van a hajón, amiatt nem mehetnek tovább. Előáll erre a *bej* és mondja, hogy ő az, aki a szavát meg nem tartotta. Kiteszik a *bejt* a partra, hogy előbb váltsa be az ígéretét és úgy térjen vissza a hajóra.

Megy a *bej* a tengerparton, tengerpartról nagy völgyekbe, addig jár-kél, addig bolyong, míg egy nagy forrásra nem bukkan. Elfáradt volt a vándorlásban és alighogy rátámaszkodott a forrás kövére, egyszerre csak egy nagyajkú *arab* terem előtte és kérdezi tőle, hogy mi a kívánsága.

— Türelemkő sárgaszínű, türelemkés barnanyelű, ezt a kettőt hoznád nekem — feleli a *bej*.

A másik pillanatban már ott a kezében a kő meg a kés. Visszasiet vele a hajóhoz, rászáll és még idejekorán otthon volt a *bájrám*-ünnepekre. Átadja a ruhát a feleségének, a követ meg a kést pedig leviszi a konyhába. Bántotta a *bejt* a kíván-

csiság, hogy mihez kezd velük az a lány. Estefelé belopódzkodik a konyhába és úgy lesi meg a dolgot.

Alighogy ráesteledett a lányra, veszi a kést a kezébe, a követ meg maga elé teszi és hozzákezd a beszéléshez. Elmondja, hogy mit mondott neki háromszor az a kis madár és hogy milyen félelembe ejtette vele, őt is, az anyját is. És amint ránéz a köre, a türelemköre, egyszerre csak puffadoz-dagadoz, a sárgája forr meg sistereg, akár csak ha érzés élne benne.

Folytatja aztán a lány, hogy hogyan tévedt a *bej* palotájába, negyven napig hogyan imádkozott mellette és hogy éjjel-nappal hogyan legyezgette. Elmondja továbbá, hogy az utolsó napon hogyan bízta az *arabra* az imádkozást, míg ő mosakodni meg öltözködni ment le.

Egyre jobban puffad a kő, egyre jobban dagadoz; csakúgy forr és sistereg, mintha mingyárt szét akarna pukkadni.

Elmondja végül a lányka, hogy hogyan csalta meg az *arab* és ahelyett, hogy őt vette volna el a *bej*, az *arab* lány lett a felesége.

Úgy felhabzik, úgy megdagad az a kődarab, mintha csak szíve volna neki. Elmondja a lány a mondókáját, a kődarab meg egyet durran és szétmállik.

Fogja erre a lány a bicska nyelét és elkezdi:

— Ó, te sárga türelemkő, te csak egy kődarab vagy és mégse tudtad kibírni. Hát én gyenge lányka, szegény lányka, hogy tudjam mindezt elszenvetni?

Azzal kapja a kést és már-már magába döfné, ha elő nem rohanna a *bej* és meg nem ragadná a kezét.

— Te vagy az én *kiszmetem* — kiáltja a legény és felviszi a palotájába, az *arab* szolgáló helyére.

Az álnok feketét megöleti, a lányka anyját meg elhóztatja és úgy élnek nagy boldogságban.

Kis madárka száll le néha a *szerájnak* ablakába és elcsicsergi nagy vidáman:

— Ó leányka, boldog lányka, a *kiszmetjét* megtalálta.

XVI.

Rózsa-szépe.

Egyszer volt vagy nem is volt, régesrégi időkben, szitáltak a szalmában, a teve még kupec; volt, az egér meg borbély volt, kakukmadár szabó volt; a szamár még szolgáskodott, teknősbéka pékeskedett; csak tizenöt éves voltam, apám bölcsőben ringattam; hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy molnárnak egy fekete macskája.

Volt egyszer egy *padisa*, ennek a *padisának* meg három lánya. A legidősebbik negyven éves volt, a középső harminc, a legkisebbik meg húsz esztendő.

Felbízta a legidősebbik lány a legkisebbiket és ilyen levelet írat vele az apjának:

— *Sah* apám, az egyik néném negyven, a másik meg harminc éves és még sem adta őket férjhez. Én bizony nem akarok addig megöregedni, míg férjhez nem megyek.

Olvassa a *padisa* a levelet, hivatja a három lányát és így szól hozzájuk:

— Ehol mindegyikötöknek egy-egy nyíl. Lőjétek ki és akié hová esik, ott keresse a szerencséjét.

Veszi a három lány a három nyilat és elsőnek a legidősebbik lány lövi ki. A *vezér* fia *szerájáig* repült a nyíl, a *vezér* fiának lett a felesége. A középső lány a *sejk* (főpap) fia zérójába repült, annak adták oda feleségül. A legkisebbik veszi aztán elő a nyilat, ellövi, hát biz az egy szolgálégény viskójába esett.

— Nem jó volt, nem jó volt — kiáltják az emberek. Még egyszer kilövi, megint csak odaesik. Harmadszorra is megújrázzák, meg-meg a szolgálégény viskójába.

Megharagszik a *padisa* és ráförmed a lányává:

— No te rusnya, megkaptad amit megérdemeltél. A nénéid, lám, azok türelemmel vártak, meg is kapták a jutalmukat. Te voltál a legkisebbik és mégis te írtad azt a levelet. Megkaptad érte a büntetésed. Takarodj a szemem elől, ott a helyed a szolgaured mellett.

Azzal viszik a lányt a szolgálégényhez és odaadják neki feleségül.

Ott éldegélt a szegény lányka az ura viskójában. Idő telik, idő múlik és változóban a lány állapota. Letelik a kilenc hónap meg a tíz nap és siet az ura egy bábaért. Se ágya, ahová ledőlhetne a lányka; se tűz, ahol megmelegedhetnék, pedig a tél is a nyakukon.

Sírtában-ríttában egyszerre csak mintha megnyílnék a viskó fala és három tündérlány lépne ki belőle. Az egyik fejtül áll, a másik láb túl, a harmadik meg az oldalánál, úgy sietnek a lány segítségére. Rendbe hozzák a viskót és amire szét-

néz a lányka, tiszta nyoszolyában a helye, mellette meg ott az újszülött lánykája.

Ellátják a tündérek a dolgát és amikor már távozóban vannak, egyenként lépnek oda az ágyhoz. Azt mondja az egyik:

— *Rózsa* legyen lányod neve; gyöngy hulljon, ha sírva fakad.

Folytatja a második tündér:

— *Rózsa* legyen lányod neve; rózsa nyíljék, ha mosolyog.

A harmadik meg azzal végzi:

— *Rózsa* legyen lányod neve; lépte nyomán fii zöldéi jen.

Egyszerre tűnik el aztán a három tündér.

Keresik közben a bábát, nem tudnak ráakadni. Haza néz a legény, hát csak elképed a látottakon. A felesége gyerekágyban, rendes tiszta nyoszolyában és csakúgy ragyog a szegényes viskója. Hát még, amikor a három tündért is meg tudja. De meg a kislány a kis bölcsőjében, olyat még nem látott a világ.

Nőtt-nődögélt a lányka, napról-napra gyarapodott, évről-évre növekedett. Aki csak egyszer ránézett, mind ott felejtette a szívét és gyöngy hullott, ha sírva fakadt, rózsa nyílott, ha mosolygott, lépte nyomán fű zöldellett. Járt is a kis Rózsa-szépe híre szájról-szájra.

Eljutott a híre a palotába, a *sehzáde* anyjához is.

— Vagy ez lesz a fiam felesége, vagy senki a világon — fogadkozik magában.

Hívatja a fiát és mondja neki, hogy olyan tündérhozta lány van a városban, hogy hull a

gyöngy, ha sírva fakad; nyit a rózsá, ha mosolyog; lépte nyomán fű zöldellik. Sietős az útja, háztűz-nézőbe indul.

Álmában már látta volt a lánykát a *sehzáde*. Egyre égette azóta a szerelem tüze, csak szégyelte magát az anyja előtt. Pedig mennél jobban vonakodott, annál jobban akaródzott neki. Indul a *szultán*-asszony egy palotabélivel és benyitnak a szegényes viskóba. Elmondják, hogy mi járatban vannak és hogy *Allah* parancsából, meg a saját szívük szerint is, a *sehzáde*nek kéri meg a lánykát. Megörülnek a nagy szerencsének és hozzálatnak a nagy készülődésekhez.

Annak a palotabéli asszonynak is volt egy lánya, szépecske is volt, egy kicsit hasonlított is Rózsa-szépéhez. Bántotta az asszonyt, hogy azt a szegény lányt veszi el a *sehzáde*, egy szolgálégény ivadékát, nem pedig az ő lányát. Ő bizony — gondolja magában — megcsalja valahogy őket és Rózsa-szépe helyett az ő lányát véteti el. Úgy is tett, ahogy kigondolta magának.

Eljött a lakodalom napja és azon kezdte, hogy sós ételekkel étette meg a menyasszonyt. Vesz aztán egy korsó vizet meg egy nagy kosarat, felülnek a menyasszonyos kocsiba és hármasban mennek a palota felé. Rózsa-szépe, a palotás-asszony, meg a tulajdon lánya.

Útközben, amint haladnak a *szeráj* felé, megszomjazik a lány a sok sós ételtől. Friss víz van a korsóban, kér belőle a lány vagy egy kortyot.

— Nem addig, — feleli a palotás-asszony — míg a fél szemedet ide nem adod érte.

Égette a lányt a nagy szomjúság és addig

addig, míg kivájta a fél szemét és odaadta egy ital vízért.

Tovább mennek-mendegélnek, megint csak megszomjazik a lány. Ismét rimánkodik egy korty vízért.

— Adok, ha a másik szemedet is ideadod — feleli az asszony.

Annyira kínoztta volt szegényt a nagy szomjúsága, hogy a másik szemét is odaadta vízért.

Veszi az asszony a lány két szemét, elteszi, a világtalan lányt meg belegyömöszöli a kosárba és otthagyja a hegy tetején, egyedül egymagára. Menyasszonyi ruhába öltözteti a lányát, viszi a *sehzáde*hoz és átadja neki, hogy: fme, itt a feleséged.

Kezdődik a nagy lakodalom és mikor beviszik a menyasszonyt a vőlegényhez és leemeli az arcárol a fátyolt, látja, hogy nem az álmabeli lány áll előtte. De mert hasonlított rá egy kevéskét, nem szólt senkinek semmit.

Másnap egyre a felesége körül a *sehzáde*. Tudta volt az álombéljéről, hogy gyöngyöt hullat, ha pityereg, hogy rózsza nyílik ha sírdogál és hogy lépte nyomán zöldéi a fű. Ennek pedig se gyón gye, se rózsája, se zöldelő füve. Sejtí a *sehzáde*, hogy mesterkedhetett valaki és hogy nem az ő álombelije vált valóra.

— Majd csak kitudódik valahogy, — vigasztalódik a szégyellős *sehzáde*.

Szegény Rózsaszépe ezalatt ott sír-rí a hegy tetején és sírtában-ríttában csakúgy hullanak a szeméből a gyöngyök. Alig férnek már el a kosárban. Egy szemetes járt éppen arrafelé és amint

meghallja a lányka keserves siránkozását, nagyot ijed és szepegeve kérdezi:

— Szellem vagy-e, tündér vagy-e?

Azt feleli a lány vissza:

— Se nem szellem, se nem tündér, magadféle élő ember.

Odamerészkedik lassacskán a szemetes, felnyitja nagy óvatosan a kosarat, hát ott sóhajtozgat egy szegény világtalan lány. Csakúgy hullanak a gyöngyök a szeméből. Kiemeli a lányt a kosarából, elviszi a kunyhójába és úgy sincs a világon senkije, hát lányának fogadja. Úgy viseli a gondját, mintha saját gyermeke lenne. Sírdogál a kislány, hulldogál a sok gyöngy, alig győzik a sze-degetését,. Abból élnek ezután, hogy el-eladogatnak egy-egy szemet belőle.

Jócska idő telt el megint azóta. Üldögél egy nap Rózsa-szépe a kunyhóban, eszébe jut valami és elmosolyodik rajta. Csakúgy nyiladoztak az ajkáról a rózsák. Kezébe vesz egy rózsát, kissé elgondolkozik és azt mondja a nevelőapjának:

—Vedd ezt a rózsát, apó, haladj el vele a *sehzáde* palotája előtt és kiáltsd be a kapun, hogy rózsát árulsz rózsát, olyat hogy ritkítja a párvát. Ha a palotás-asszony találna kijönni, el ne add neki pénzért. Azt mondjad neki, hogy csak ember-szemért eladó.

Veszi az ember a rózsát és megy vele a *szeráj* elé.

— Rózsát árulok rózsát, — kiáltja be a kapun — olyat, hogy ritkítja a párvát.

Pedig nem is volt még rózsaeérés ideje. Meghallja a palotás-asszony a rózsát és gondolja ma-

gában, hogy jó lesz a lánya hajába. Hívja a szegény embert és kérdi tőle, hogy mennyiért árulja.

— Pénzért nem eladó, — feleli az ember — csak emberszemért.

Megvolt még a Rózsa-szépe szeme, odaadja azért a rózsáért. Hátha a *sehzádenak* is megjön tőle a kedve. Viszi az asszony a rózsát és odatűzi a lánya hajába. Hogy megörvendezett a *sehzáde* a rózsának, ráismert benne a tündérje virágjára.

— Majd csak kitudódik valahogy — vigasztalódik a szégyellős *sehzáde*.

Visszaballag eközben az öreg és nyújtja oda a félszemet a lányának. Odailleszti a helyére, *Allah*-hoz könyörög a lányka, széttekinget és íme, már lát is a félszemével. Úgy megörült a szegény lányka, hogy rózsa nyílt mosolyogtán. Odaadja az apjának azt is, hogy megint menjen vele a *szeráj* elé és szemért adja el a másik rózsát is. Veszi az öreg a rózsát és még jóformán nem is kínálgatja, már ott a palotás-asszony érte.

— Éppen kapóra jön, — gondolja magában — a *sehzáde* már nézegette a felrózsázott lányomat. Megveszem ezt a másikat is, hátha jobban megszereti a feleségét.

Hívja az embert a rózsával, de megint nem adja pénzért, emberszemet akar érte. Odaadja az asszony a másik szemet is, az öreg meg siet vele haza és átadja a lánykának. Rózsa-szépe ezt is a helyére illeszti, *Alláhhoz* fohászkodik, aztán szétnéz és úgy megörül a két szép szeme világának, hogy csakúgy hulldogál a rózsa a mosolygására. Még szebb lett az arca, pedig eddig is szép volt.

Sétára indul egy nap a lányka és zödel a fű lépte nyomán s ha mosolyog, rózsát hullat. Hogy, hogy nem, a palotás-asszony is észreveszi és ugyancsak megretten a nagy ijedelmétől. Mi lesz vele meg a lányával, ha kitudódik a dolog. Megtudja a szegény szemetes lakását, benyit a viskójába és ráijeszt a szegény öregre, hogy boszorkányt rejteget a házában. Sose látott volt még boszorkányt, majd holtta vált ijedtében. Mitévő legyen? — kérdi az asszonytól.

— Tudd ki belőle, — tanácsolja neki az asszony — hogy mi a talizmánja. Ha megtudjuk, végére járok én a dolgának.

Alig jött haza a lányka, már kérdi tőle az öreg, hogy ember szülöttje létére, hogyan tanulta el a bűbájoskodást. Nem gondolt a lány rosszra és elmondja az apónak, hogy három tündértől kapta a talizmánját. Azért a rózsza, a gyöngy meg a fű és hogy addig az élete, ameddig a talizmánja.

— Mi is hát az a te talizmánod? — tudakolja az öreg.

— Hegy tetején kis őzike, ha ő meghal, én se élek — feleli a lányka.

Másnap már ott a palotás-asszony és megtudja az embertől a talizmán titkát. Siet nagy örömmel hazafelé és elmondja a lányának, hogy hegy tetején kis őzike, fogassa meg *sehzáde* urával. És még aznap rimánkodik az urának, hogy hegy tetején kis őzike, annak a szívét akarná megenni. Szól a *sehzáde*, megfogják a kis vadat, leölik, a szívét kiszedik és megetetik a *szultán*-asszonnyal.

Abban a pillanatban, amikor az őzike meg-

ölték, Rózsa-szépe is elhalaványodott és élettelenül terült el a földön. Sajnálta a szemetes nem is, megsiratta nem is, fogta és eltemette.

Egy korállszem volt az őzike szíve csúcán, senki se vette rajta észre. Amint eszi a *szultán-asszony* a szívet, legurul a koráll, egyenesen a lépcső alá, mintha oda akarna elrejtőzködni. És ahogy telik az idő, lebetegszik a *szultán-asszony* és olyan egy kislánya született, akár csak a *Rózsa-szépe*. Gyöngy hullott, ha sírva fakadt, rózsza nyílt, ha mosolygott, lába nyomán fű sarjadt.

Elgondolkozik a *sehzáde*, hogy íme, más a lánya, más az anyja. Álmában se találja nyugtát és addig tépelődik, addig hánykolódik, míg elszenderedik és Rózsa-szépe jelenik meg előtte. így szól hozzá az álmában:

— Ó, *sehzádém*, én jegyesem, lelkem ott a lépcső alatt, testem temető porában, kislánykád az én leányom, talizmánom kis koráll ja.

Alighogy felébred a *sehzáde*, odasiet a lépcsőhöz és megtalálja a korállszemet. Felveszi, viszi a szobájába és leteszi az asztalára. Nőtt eközben a kis lánykája, tellett-múlott az idő is és amint bejön egyszer az apjához, meglátja a korállt az asztalon és utánakap. Úgy eltűnt a kislány, korállostul mindenestül, mintha sose lett volna a világon. A három tündér ragadta el a gyermeket, viszik anyjához a sírba és amint a halott szájába esik a korállszem, új életre ébred ez tőle.

A *sehzádénak* se volt nyugta, megy a temetőbe, hátha ott találja a gyermekét. Kibontatja a sírgödröt, felnyitja a koporsót, hát íme, ott az álmabeli Rózsa-szépe, leánykája az ölében, taliz-

mánja kis korállja. Kilépnek a sírból, összeölelkeznek, mint egy test egy lélek és mindkettőnek a szemeiből csakúgy peregnek a gyöngyök, ajkaikról csakúgy hulldogálnak a rózsák és csakúgy sarja dzik a fii utánuk.

Meglakol a palotás-asszony meg a lánya. Rózsaszépe meg a szemetes-apja meg a *szultán*-kisasszony anyja mind együvé kerül és negyven napi, negyven éji lakodalom, örökkétig dínom-dánom.

XVII.

A két testvér.

Két egytestvér lakott volt egyszer egy városban. Az egyik nagyon gazdag, a másik meg nagyon szegény volt. Legényember volt mind a kettő, egy magukról kellett gondoskodniok.

Elmegy egyszer a szegénye a gazdaghoz és egy kis enivalóért könyörög hozzá.

— Pusztulj előlem a pokolba, — rivall rá a testvére — olyan nagy vagy, mint egy karó és mégse tudsz magadon segíteni. Nem vagyok én a te pénzes zacskód, takarodj és keress.

Szó nélkül távozik a szegény és nyakába veszi a világot. Addig megy, addig mendegél, míg össze nem rogy a fáradságtól meg az éhségtől. Egy fa tövénél dől el és amint töpreng magában, látja hogy negyven *dev* (ördög) törtet elő a nagy messziségből. A fa odvában húzza meg magát és onnan pillantgat kifelé, hogy merrefelé mennek a *devek*.

Egy kődarab volt a fa közelében, odajön a sok *dev*. Elkiáltják magukat, hogy *csanga* és megnyílik előttük a kődarab. Mikor belépnek rajta, azt kiáltják hogy *csunga* és bezáródik utánuk a kő. A fában tölti az éjszakáját és várja, hogy megint előkerüljenek a *devek*. Alighogy megvirrad, hallja

ismét a *csatiga* szót és megnyílik a kő. Egymásután tódul ki a sok *dev*. Hallja aztán a *csüng a* szót és megint lezáródik a kődarab.

Alighogy eltakarodnak a *devek*, előbúvik ő is az odúból és odamegy a kőhöz.

— Vájjon megnyílik-e nekem is? — gondolkodik magában és egyet gondol kettőt lép, kiröptenti a száján a *csangát*. Megnyílik íme a kődarab és se szó, se beszéd, belép a nyílásba. Elmondja aztán a *csüngát* is és záródik utána a kődarab. Egy-kettőt botorkál a barlangban és egy szobáig tapogatódzik el. Amint benyit a szobába, meglát benne egy asztalt, az asztalon negyven kulcsot. Veszi a kulcsokat és nyitogatni kezdi vele az ajtókat. Benyit az első szobába, hát csupa arany van benne. Benyit a másodikba, az meg ezüsttel van tele. A harmadikban rubint, a negyedikben smaragd, az ötödikben meg a többiben egyéb drágakő, addig-addig, míg a negyvenedik szobához ér el. Amint ezt az ajtót is kinyitja, hát lányok tete-mével volt tele. Becsukja hamarosan az ajtót, a kincses-szobákból meg teletöltögeti a zsebeit meg a gelebét, a kulcsokat megint a helyére teszi és visszasiet a kőhöz. *Csangát* mond megnyílik, kilép rajta a szabadba, aztán meg *csunga* és ismét bezárul a kőlap.

Egyszerre lett nagy gazdag ember a szegény legényből. Legelsőnek a testvére kérdezi meg tőle, hogy hogyan jutott a gazdagságához. Elmondja neki a testvére, úgy ahogy történt, ted te is — feleli a testvére —; csak arra vigyázz, nék-e én is abba a csodabarlangba?

— Ahogy én megtettem, azonmód megtehe-

ted te is — feleli a testvére; — csak arra vigyázz, hogy azt a két szót el ne felejtsd valahogy.

Hazasiet az ember, egy nagy zsákot vesz magához és meg se áll, míg meg nem találja a követ. *Csángót* mond, a kő megnyílik, belép rajta és aztán *csunga*, a kődarab rázáródik. Megtalálja a kulcsokat, kinyitja vele a szobákat és úgy teletölti a zsákját, hogy alig tudja visszacipelni a kőhöz. Jaj, de nem jut eszébe a *csanga*. Hiába kiáltoz, hiába erőlködik, csak nem nyílik meg a kőlap.

Közeledik az este, a *devek* is visszatérőben vannak. Ügy fél tőlük, hogy a fogai is megvacognak bele.

— Nem marad más hátra, — gondolja — mint hogy visszarakom a kincseket a helyükre, én meg elbúvok valamerre. Tán meghallom tőlük azt a két szót.

Azzal veszi a zsákját és visszacipeli a kincseket. Lezárja az ajtókat és amint lőt-fut egyik szobából a másikba, egy kemencét pillant meg egy sarokban.

— Ó, itt pompásan elbújhatok — gondolja magában és felmászik a kemence tetejére.

Megjönnek eközben a *devek* és *csángót* mondanak, belépnek, *csungát* mondanak, bezáródik a barlang.

— Megvan, — örvendez a kemencén az ember — holnap majd én is elmondom a *csanga-csungát* és rendben lesz a dolgom.

Egyszerre csak elkiáltja magát egy *dev*, a negyven közül a legfiatalabbik, hogy emberszagot érez.

— Réteken meg mezőkön jártunk, — csitítják a többiek — annak a szagát érzed.

Nem enged a legfiatalabbik, hogy ő bizony emberszagot érez.

— Fickó, — mondják a testvérei — még má-dár se repülhet errefelé, nemhogy halandó ember.

— Nem, — makacskodik a fiatal *dev* — ember jár a barlangunkban. El nem megy innen, míg rá nem találok.

Azzal szobába be, szobából ki és addig szag-lás, addig kapirgál, míg rá nem akad a kemence tetején. Úgy hozta le onnan a meggémberedett embert.

— Nem megmondtam, — mondja a testvérei-nek — hogy ember jár a barlangunkban? fme itt áll, la.

Kérdik az embertől a *devek*, hogyan tudott a barlangjukba jutni. Csak ötöl-hatol szegény feje és úgy remegnek az ajkai, hogy hang se jön ki a torkából. Nagy nehezen aztán mégis csak kinyögi a valóságot.

Azt mondják neki a *devek*:

— Szegény ember volt a testvéred és a te lel-ketlenséged hozta meg a szerencséd. A te sorsod pedig az lesz, hogy ő érette is meg fogsz bűnhődni.

Azzal neki esnek és egynek-egynek alig jutott egy-egy falat a húsából. Az ő vagyona is a test-vérének jutott, volt is a boldogságból része.

XVIII.

A peri-tündér palotája.

Még a régi időkben volt, akkor éldegélt valahol egy szegény asszony meg egy leánykája. Olyan szegények voltak, hogy a mindennapi kenyerüket se tudták megkeresni. Olyan öreg volt már az a szegény asszony, hogy ki se mozdulhatott a kunyhójából és a lánykáját kéri, hogy nézzen szét a faluban, hátha megkereshet egy kis kenyérré valót. Könnyek helyett vért sírdogálva indult el hazulról a lányka és ha viseltes is meg szakadozott is a felöltője, mindenkinek megakad a szeme a nagy szépségén meg a mélységes szomorúságán. De csak addig, amíg látják s amíg el nem tűnik szem elől. Nincs aki segítsen rajta, vagy aki egy kis darab kenyérkét juttatna neki. Az idő is ráesteledett, az útját is eltévesztette. Csak nem irgalmaz rajta se Isten, se ember és hol az éhségtől van összeroggyanóban, hol meg a nagy fáradtságtól.

Addig megy szegényke, addig mendegél, míg össze nem esik és aléltságában el nem szenderedik. Még álmában is azt látja, hogy vánszorog az úton és amint egy kertféle helyhez ér, egy ősz szakállú *pir* áll meg előtte. Bot van az egyik kezében, a

másikban meg az olvasóját pergeti. Odaborul a lányka a *pir* elé és így könyörög hozzá:

— Beteg anyámon akartam segíteni, ó szent atyám, és azt se tudom, hogy találok ismét haza. Segíts rajtam, hogy éhen ne pusztuljunk és hogy ismét anyámhoz kerülhessek vissza.

Egy botocskát vesz ki a *pir* az övéből és oda-nyújtja a leánynak:

— Vedd ezt a botocskát, — mondja neki — ne félj, majd megmutatja ez neked az utat.

Még akkor is sírdogált a lányka, mikor felriadt volt az álmából. Elgondolkozik az álmán, meg azon a furcsa *dervisen* és amint szétnéz maga körül, hát ott a botocska mellette. Szinte azt hiszi, hogy még mindig álmodik és hol a szemeit töriilgeti, hol azt a botot nézegeti. Megfogja a botocskát, biz az bot, nem pedig álom. Talán *Allah* küldte, gondolja magában és a kezébe veszi, úgy indul vele útnak.

Ahogy bandukolgat az úton és a botjával leleér a földre, egy arab kerül hirtelen eléje és kérdi tőle, hogy mi a kívánsága. Úgy megijed a lányka, hogy torkán akad a szó. Még egyszer kérdi az arab, hogy mi hát a kívánsága?

— Éhes vagyok, — feleli megszeppenve a lányka.

Egy szemfordulat és előtte az arab, egy nagy tálat vesz le a fejről. Ránéz a lány a nagy táltra, hát vagy húsz tányér van rajta és ahány tányér, annyiféle étel; meleg meg hideg, édes meg sós. azt se tudja, melyikhez nyúljon előbb. Ebből is kóstol, amabból is és amint a földhöz ér a botja,

megint ott az arab és eltűnik a tállal. Most már tudja, hogy mire való a botocska.

Folytatja a botocskájával az útját és egyszerre csak azon veszi magát észre, hogy egy nagy *szeráj* áll előtte. Amint lassacskán közelebb merészkedik, hát egész a kapubejáratig két hosszú sorban áll a szolgasereg előtte; turbánosan, kaftánosan, kezük a mellükön, földig hajolnak meg előtte. Elül megy az ételhordó arab és nyájas szóval hívogatja, tessékeli be a *szerájba*. Nézi a lányka az arabot meg a sok embert és azt hiszi, hogy vagy rossz helyre került, vagy pedig a *kiszmetje* van közeledőben. Befelé indul a *szerájba*, ott meg rabszolganők, szép *húrt* lányok állanak sorba, míg csak a lépcsőig nem jut el. Szép egy nagy terem nyílik meg odafent előtte. Közepén egy szökőkút, körülötte rózsák meg virágágy, a falak mentén kerevetek, csupa gyémántok meg drágakövek ragyogása, rózsák illatozása, madarak danája, akár csak a menyorszáiban. Mintha álomországban lett volna, úgy nézdegélt a lányka.

Egy tükörben látja meg magát, rongyos ruhája csakúgy foszladozik róla, keze arca mosdatlan, haja meg fésületlen. Botocskája jut ismét eszébe és amint egyet dobant vele a földön, már előtte a csodatevő arab. Ruhafélét meg tisztálkodni valót kér tőle a lányka. Jaj, az a sok gyémántos, selyem meg bársonyhímzéses ruha, gyöngyös papucs, meg minden egyéb más. Megtisztálkodik, megfésülködik és úgy nekiöltözködik, hogy alig ismer magára, a tükörben. Majd meg a sok ételt találják elébe. Szegény anyja jut megint az eszébe, hogy vájjon mit csinálhat nagy nyomorúságában. Elfogja a

bánat és sírtában-ríttában, meg aztán nagy fáradtában is, elnyomja az álom és elalszik az aranyos nyoszolyájában.

Tündérek palotájába került a lányka, a *perik padisájának* lakott volt benne a fia. Benyit a *sehzáde* a szobájába és amint megpillantja benne a lánykát, úgy rajta felejt a szemét, hogy le se veszi többé róla. Felébred a lányka és ámuló szemével ő is csak a *sehzádet* nézegeti. Mintha csak a szerelem poharát ürítették volna ki. összeszedi magát a legény és megkérdi a lánykát, hogy hogyan jutott el idáig. Mindent elmond neki a lányka, még a minapi álmát se felejt el.

— *Szultánom* — mondja neki a *sehzáde* — én *peri* vagyok, te meg halandó lány vagy, de mégis csak te leszel a feleségem. Menjünk az apámhoz, a *padisához*, hogy ő segítsen a bajunkon, különben végeznek veled a *perik*.

Bánja is a lány az életét, csak a *sehzáde* ja legyen vele boldog. Odamennek a *padisá* hoz és mutatja neki a lánykát, szívének a választottját.

— Fiam, — mondja a *sehzáde* — olyan szép ez a lányka, hogy a mi fajtánkban sem találhatsz különbre. Azt se bánom ha elveszed, csak aztán baj ne legyen belőle. Sok a boszorkány a halandók közt, könnyen megronthatnak bennünket és az országunknak is sokat árthatnak.

— Apácskám, — feleli a fia — ha el nem vehetem ezt a lánykát, így is úgy is a halál fia vagyok. A mi talizmános ruhánkba öltöztessük fel a lánykát és megromlik tőle a varázsereje, ha ugyan van benne.

Megnyugszik a *padisa* és megkezdik a lakodalmat, amúgy a *perik* szokása szerint, és egymásé lesz a boldog pár.

Idő teltével kis fia született a *sehzáde* feleségének. Foglalatoskodik a gyermekével és megint eszébe jut az anyja, hogy az is mennyit bajlódhatott vele. Sokat sírdogál az asszony, mikor senki se látja, hogy vájjon nem halt-e meg a sok nyomorúságtól. Észreveszi egyszer a *sehzáde* és kérdi a feleségétől, hogy mi bántja a lelkét. Elmondja neki az asszony, hogy min aggodalmaskodik éjjel-nappal.

— *Szultánom*, — feleli a *sehzáde* — könnyű ezen a bajodon a segítség.

Egyet dobant a lábával a földre és eltűnik előle a *sehzáde*. Megkeresi a felesége anyját és egy reggel bekopogtat hozzá,

Nyögdécselget az asszony, amint ajtót nyit az idegennek.

— Tán eltévesztetted az ajtót, — mondja az öreg asszony — amint megpillantja a legényt.

— Anyácskám, — feleli a legény — azért jöttem, hogy elvigyelek innen.

Azzal fogja az asszonyt és egy-kettőre ott vannak a *szerájban*, a lánya oldala mellett.

— Anyácskám! — sikolt fel az asszony és sír-rí örömeiben meg boldogságában, hogy mellette az anyja. Csak most nézeget szét az öreg asszony. Olyan szép itt minden, akár csak a menyországban; leánya akár egy *húrt*, mellette meg arany bölcsőben egy gyermek, az ő lánykájának a gyermeke. Alig hisz a szemeknek és egyre csak azt kér-

dezi a lányától, hogyan került ide és hogy nem a másvilágon vannak-e?

Mindent elbeszél neki a lánya, csak azt felejtette el, hogy meg is éhezhetett azóta az anyja. Hozatja a sok szép ételt, ellátja ruhával, kényelemmel mindennel és boldogságukban azt se veszik észre, hogy *perik* közt, *perik* országában élnek.

XIX.

A hamupipőke legény.

Volt is, nem is volt, ha volt is, még abban az időben volt, mikor *Allah* szolgája sok volt, volt egyszer egy szegény asszonynak három fia meg egy lánya. A legkisebbik fiú amolyan félkegyelmű volt, egész nap a hamuban hánykolódott.

Szántani megy egyszer a két nagyobbik és mondják az anyjuknak, hogy főzzön nekik valamit, majd kihozza a húgocskájuk a mezőre. Közel ahhoz a mezőhöz a háromarcú *dev* ütött volt tanyát, féltek is tőle a környéken. Magyarázzák a lánynak, hogy merre menjen, merre ne, hogy közelébe ne kerüljön valahogy a *devnek*.

Megfőzi az asszony az ebédet, megy vele a lány a mezőre és hogy hogy nem, a *dev* útjára talál tévedni. Alig kerül szegény feje egyet, már előtte a *dev* felesége és kérdi a holtra ijedt lánytól, hogy honnan vetődött erre a vidékre. Addig beszéli rá s addig hitegeti, míg bemegy vele a házába, hogy ott majd elrejtí az ura elől.

Pedig ott leste már őket a *dev* és amint betérnek a házba, mondja az asszony a lánynak, hogy valami harapnivalót fog neki készíteni.

— Én majd a tésztát gyúrom, te meg éleszd a tüzet — mondja a lánynak.

Alighogy megkezdi az élesztőt, elősompolyog a *dev*, egyet tát a száján és lenyeli a láíykát ruhástul, mindenestül.

Várják közben a fiúk az ebédet, de se lány se étel. Itt a délután, itt az este, hazafelé indul a két legény. Megtudják az anyjuktól, hogy még reggel elment a lány, sejtik hogy mi történt vele. Kettőt se gondol a nagyobbik, indul a *devék*hez a húga után.

Jártában-keltében, csibukot szíttában, virágokat szagolgatva, a kávéját iszogatva, egy útszéli kemencéhez ér el. Egy öreg ember áll a kemence mellett és kérdi a legénytől, hogy mi járatban van erre felé. Elmondja a legény, hogy a hűgát keresi a dérnél és hogy meg nem nyugszik addig, míg el nem pusztítja az ördög-fajzatát.

— Addig meg nem ölheted, — feleli az ember — míg meg nem eszed ezt a kemencében sült kenyeret.

— Nem nagy dolog — gondolja magában, kihúz egy cipót a kemencéből és alighogy beleharap, otthagya a kemencét emberestül cipóstul. Majd hogy ki nem égette a belét. Addig szaladt, míg egy nagy kazánt nem látott meg az úton. Borral volt tele. Egy öreg ember állott a kazán mellett és kérdi a legénytől, hogy mi erre felé a keresnivalója. Ennek is elmondja a legény a baját és azt is, hogy a háromarcú *devvel* volna némi elintézni valója.

— Nem mész avval semmire, — mondja az öreg — míg egyet nem hörpintesz ebből a borból.

Belekóstol a legény és: Jaj a gyomrom, jaj a beleim, úgy eliramodik onnan, hogy meg se állana,

ha két híd nem állana el az útját. Az egyik híd fából van, a másik meg vasból; a két híd túlsó végén meg két almafa, az egyikén éretlen az alma meg savanyú, a másikon érett meg édes.

Leste a *dev* az úton, hogy vájjon melyik hidat választja, a fát-e, avagy a vasat és hogy vájjon melyik almába fog beleharapni, az édesbe-é, vagy a savanyúba. Elér a legény a hidakhoz és a fahíd még leszakadhat, — gondolja — a vason kél át; meglátja a két fát, a savanyú még éretlen, — gondolja — az édesből szakít le magának. Egyéb se kellett a *dev*nek. Küldi a feleségét a legény elé, a házába csalogattatja és egy-kettőre a *dev* gyomrába kerül ő is.

Hogy hosszú ne legyen a mondókánk, a másik legény se akar az utolsó lenni, indul ő is a két testvére után. ő se bír a kenyérből enni, neki is rágja a bor a gyomrát, a vashídon megy át, nem pedig a fából valón; az édes almából eszik, nem a savanyúból, ő is belekerül a *dev* gyomrába.

No de most jön a java, a hamu közt nőtt legény. Látja az anyja, hogy kászolódik a bamba a hamuból, mintha mehetnékje támadna neki is. Kéri a fiát, hogy öreg napjaira ne hagyja cserben. Ha a többi már el is ment, legalább ő maradjon meg mellette. Hallani sem akarja a legény.

— Nem addig, — mondja a hamupipőkés — míg elő nem kerítem a testvéreimet és míg ki nem taposom a lelkét annak a *dev*nek.

Felugrik a kuckójából és amint egyet rázkódik a hamu közt, olyan fergeteg kerekedik belőle, hogy ahány szántóvető a mezőn, mind otthagya az ekéjét és fut kiki, amerre a szeme lát.

Összeszedi a legény a sok ekevasat és viszi egy kovácshoz, hogy egy lándzsát csináljon neki belőle. De olyat ám, hogy ha a levegőbe repíti és onnan az ujjára esik vissza, szét ne törjék a vasa. Megcsinálja a kovács a lándzsát és átadja a legénynek. Fogja a legény, felröpíti a levegőbe és amint visszaestében alátartja az ujját, darabokra törik a lándzsa. Még nagyobbat rázkódik meg a legény és a szélvész elől ismét menekülnek a gazdák. Még több ekét szed össze a legény és viszi a kovácshoz, hogy erősebb lándzsát csináljon neki. Elkészül a másik lándzsa, felröpíti, ez is összetörik az ujján. Olyan nagy égháborút támaszt harmadszorra a legény, hogy nem maradt ekevas a környéken. Megcsinálja a kovács a harmadik lándzsát is és amint alátartja az ujját, nem törik össze a fegyver.

— No megjárja — mondja a legény s azzal veszi a lándzsát és útra kél vele.

Addig megy, addig mendegél, míg elérkezik a kemencéhez. Fogadja az öreg ember és kérdi az ügyét-baját. Mondja neki a legény, hogy *devet* megy ölni. — Csak úgy, — mondja az ember — ha megeszi a cipóját, amoda meg ha iszik a borából. Nekigyürkőzik a legény, megeszi a cipókat mind, kiissza a borát mind és amint ismét tovább megy, meglátja a két hidat ő is, túlról meg a két almafát.

Lesi a háromarcú a legényt és ugyancsak inába száll a bátorsága, láttára a legény nagy teteteinek. A vashídon mindenki fia átkelhet, — gondolja magában — megy biz ő a fahídon. Az édes almából se nagy mesterség ám enni, eszik a savanyújából.

— No, — mondja a megrémült *dev* a feleségének — ezúttal nem megyünk sokra a fúj tatással; készítsd csak elő a lándzsámat. Azzal kell megmérkőznünk.

Már messziről meglátja a legény a *devet*, egyenesen feléje tart és tisztességtudással köszönti.

— Ha nem köszöntöttél volna, — mondja a *dev* — menten elnyeltelek volna.

— Én meg, — feleli a legény — ha a köszöntésemet nem fogadtad volna, egy lándzsadobásra végeztem volna veled.

— Ha olyan nagy a bátorságod, — szól a háromarcú — elő avval a lándzsával.

Kapja a *dev* a lándzsáját és amint teljes erejéből nekilódítja a legénynek, dirib darabokra törrik az ujján.

— Most énrajtam a sor — mondja a legény; egyet suhint a lándzsája és az orrán repül ki a *dev* lelke.

— Még egyszer, ha férfi vagy — nyögi a *dev* nagy erőlködve, de amint azt feleli a legény, hogy:

— Nem én, anyám is csak egyszer szült engem a világra — az utolsó lelkét is kiadja a *dev*.

A *dev*-asszonyt keresi meg aztán a legény, azt is útnak indítja az ura után és amint kettéhasítja az ördögöt, előtte a három testvére. Veszi őket és indul velük hazafelé.

Megszomjajztak volt a *dev* gyomrában és amint a feleúton megláttak egy avatag kutat, kérik a hamu közt nőtt testvérüket, hogy hadd merítsenek egy-egy ital vizet. Lecsavarják az övüket, egymáshoz kötik és leeresztik rajta a legidősebbiket. De alig a feleúton, oly kegyetlenül jajveszékél, — jaj,

húzzatok fel, mert elégek — hogy fogták a kötelet és visszahúzták a kútból. A középső testvérüket eresztik le aztán, azzal is azonosmód járnak.

— Most én rajtam a sor, — szólal meg a hamulegénye — de vissza ne húzzatok ám, akárhogy kiabálnék is.

Leeresztik a legényt és a feleúton ő is nekikezdi az abajgatást. Ügyet se vetnek rá a testvérei és addig engedik utána az övét, míg le nem ér a kút fenekére. Egy kapu nyílik meg előtte és amint benyit rajta, olyan három virágszál-lány áll előtte, akár három holdnak a teli szépsége. Felriad a három *szultán*-kisasszonyt. *Padisa* lánya a *devek* barlangjába. Ha kedves az élete, meneküljön, míg nem késő. Nem megy a legény egy tapodtat sem, végzett ő már különb delekkel is.

Száz szónak is egy a vége, mi se nyújtsuk a beszédünket. Megöli a legény a *devet*, kiszabadítja a három *szultán*-kisasszonyt. *Padisa* lánya volt a három virágszál, hét esztendeje, hogy el-abolták őket az apjuktól. A két nagyobbikat a két bátyjának szánja, a kisebbiket, ez volt a legszebb, magának jegyzi el. Megtölti a korsóját vízzel és viszi a lányokat a kút fenekéhez, a nyílás alá.

Előbb az idősebbiket húzatja fel, az legyen a legidősebbik bátyjáié; aztán a középsőt, az meg a fiatalabbik bátyjáié. Harmadiknak az ő jegyesére kerül a sor. Azt akarja a lányka, hogy előbb ő kerüljön ki a kútból és csak utána a legény.

— A testvéreid — mondja a legénynek — még meg találnak rád haragudni, hogy engem tartogattál magadnak és csupa irigységből nem húznak majd fel a kútból.

— Akkor is megtalálom én az utamat, — feleli a legény, és akárhogy kéri a mátkája, nincs annyi lelke, hogy rábeszélje.

Egy szekrényke van a lány gél ebében, előveszi és átadja a jegyesének.

— Ha bajba találsz jutni, nyisd fel ezt a szekrénykét. Egy darab kovakő van benne és ha egyet ütsz rá, egy *arab* ugrik eléd és nincs az a kívánságod, amit ne teljesítene. Ha csakugyan itt rekednél a kútban, menj a *dev* palotája elé és állj oda a forrásához. Két juhocska jön oda mindennap, egy fehér meg egy fekete. Ha a fehérbe fogódkodól, a föld színére kerülsz, ha pedig a feketébe, a hetedik föld fenekére dob le.

Elbúcsúzkodnak egymástól és már húzzák a lányt a kútból. Meglátják a legények a legkisebbiket, a legszebbiket, hát nem elfogja őket az irigység? Megharagusznak az öccsükre, ott hagyják a kútban és mennek a három lánnyal hazafelé.

Egyebet se tehetett a legény, megy a *devek* palotája elé, odaáll a forráshoz és várja a két juhocskát. Ehol ugrándozik már egy fehérje meg egy feketéje, hogy egyet hörpintsenek a forrásból. Oda ugrik a legény hozzájuk, a fehér juh helyett a feketét ragadja meg és egyszerre csak azon veszi magát észre, hogy a hetedik föld fenekén heverész.

— Ezt a vidéket is hadd járóm be, — gondolja magában, fogja és nyakába veszi az alsó világot.

Keveset megy sokat megy, éjjel megy nappal megy, hegyen megy völgyön megy, addig-addig, hogy nem bírja tovább és megáll egy nagy fánál, hogy megpihenjen alatta. De nini, mi mozog azon a fán. Egy kígyó csúszik rajta felfelé és már-

már lenyelné a fán visongó madárfiókákat, ha engedné a legény. Veszi gyorsan a lándzsáját és egy csapásra kettészabja a kígyót. Aztán meg, mint aki elvégezte a dolgát, ledől a fa alá és mert fáradt is volt, melege is volt, azon nyomban elaludt.

Jön nagy visongva a madárkák anyja a smaragd *Anka* és úgy meglebegteti a szárnyait, hogy a föld is belesötétül. Meglátja a fa alatt szendergő legényt és azt hiszi, hogy ez az ő ellensége, aki évről-évre elpusztítja a magzatjait. Már-már feléje csap a csőrével, hogy apróra darabolja a testét. Hogy sipognak erre a madárkák, hogy ne bántsa azt a legényt, az ölte meg nagy ellenségüket, a kígyót. Csak most látta meg az *Anka* a kettészabott állatot.

Dehogy bántotta az alvó legényt. Kerülgeti legyezgeti, két szárnyával fedegeti, hogy ne süsse szegényt a napvilág. Felébred aztán a legény az álmából, hát akár egy nagy sátor, olyan felette az *Anka* két szárnya. Odamegy hozzá a madár és mondja neki, hogy jótettéért jót várjon, kívánjon tőle valamit, akármit.

— A föld színére szeretnék feljutni — kívánja a legény.

— Felviszlek, — mondja a smaragd-madár — ha van negyven mázsa juhhúsod meg negyven hordó vized. Ráülsz vele a hátamra és ha *gik-et* mondok, etetsz, ha pedig *gakot* mondok, itatsz.

Eszébe jut a legénynek a szekrényke, kiveszi belőle a kovát, egyet ver rajta és — Mit parancsolsz, *szultánom?* — előtte a világnagyszájú *arab*. Negyven mázsa juhhúst, negyven hordó vizet kér a legény. Már hozza is az *arab* a húst meg a vizet,

beteszi egy általvetőbe, felül vele az *Anka* hátára és úgy elrepülnek, akár a szélvihar. Ha *gik-et* mond a madár, hússal eteti meg; ha *gak-ot* mond, megitatja. Egyik földről a másikra, úgy jutnak fel a föld színére.

Leszáll a legény a madárról, előveszi a szekrényét és mondja az előpattanó arabnak, hogy hozzon hírt a három *szultán*-kisasszonyról. Kisvártatva ehol az arab, ép akkor érkezett oda, amikor már készültek a lakodalomhoz. A *szultán-lányokat* is elhozta magával és négyen ülnek az *Anka* hátára, úgy indulnak a három lányék országába. *Gik-et* mond a madár, hússal etetik, *gak-ot* mond, vízzel itatják. Negyedmagával volt a legény, több étel kellett az *Ankának* és amikor ismét *gik-et* mond, már elfogyott volt a sok hús. Veszi a legény a handzsárját, kivág egy darabot a combjából és azt nyújtja oda a madárnak. Megszagolja az *Anka* az emberhúst, de nem eszi meg, hanem ott tartogatja a csőrében a nyelve alatt.

Megérkeztek a három lányék országába. Leszállnak a lányok a madárról, leszáll a legény is, de úgy fáj a lába, hogy egy lépést sem tehet előre.

— Te csak menj, — mondja az *Ankának* — én még pihenek előbb egyet.

— Hej, ravasz kópé, hej — feddi a madár, és azzal kiveszi a húsdarabot a szájából, visszailleszti a helyére és úgy nekiegyenesedik a legény, mintha sose vágott volna bele a húsába.

Bezzeg nagyot ámult a város, amint előkerült a három *szultán*-kisasszony. Még a saját szemének se akarta a *padisa* elhinni. Nézi és öleli az egyiket, nézi és csókolja a másikat, nézi és csókolja a

harmadikat és amint elbeszéli neki a szabadulásukat, királyságával együtt mind a három lánya a legényé. *Padisa* lett a hamu közt nőtt rusnyából.

Szólítja a fiatal *padisa* az arabját és elhozatja vele az anyját meg a húgát. A két bátyja ott maradt, ott nyomorogtak továbbra is. A *padisa* húgának a *vezér* fia lett az ura és olyan egy lakodalmat csaptak, hogy még a *devek* országában is megirigyelték.

XX.

A varázstükör.

Volt egyszer egy favágó, ennek meg egy fia. Nagyon öreg volt már a favágó és mikor érezte, hogy közeledik a vége, így szól a fiához:

— Fiam, ha maholnap meghalok, menj továbbra is abba az erdőbe, ahová én járogatok fát vágni. Vághatsz amennyit akarsz, csak egyet kímélj meg, ahhoz hozzá ne nyúlj valahogy.

Másnapra meghalt az öreg. Halála után veszi a fiú a szamarát meg a baltáját és megy az erdőbe favágni. Egy nap, amikor javában hasogatja a fákat, eszébe ötlik az a tilalomfa és eltűnődik rajta, hogy vájjon mi lehet az oka, hogy eltiltotta attól a fától az apja.

— Lappanghat valami abban a fában, én bizony megyek és megnézem — gondolja magában.

Ráül a szamarára és megy egyenesen a fa felé. Es íme, amint közeledik hozzá, megindul a fa és kezd a legény előtt távolodni. A favágó halad a fa után, a fa meg távolodik tőle. Addig-addig, míg rájuk nem esteledett.

— Felmászok egy fára — gondolja a legény — és azon töltöm el az éjszakámat. Holnap majd csak utolérem azt a fát.

Azzal megköti a szamarát, felmászik egy fára és azon várja be a reggelt. Amint felébred másnap reggel és leszáll a fáról, hát hült helye a szamarának. Farkasok falták fel, csak a csontja maradt meg. Veszi a baltáját és ballag megint a fa után; hogyha már oda a szamara, legalább azt a fát had érhesse utól. Csak nem tudja a fát utolérni, egyre távolodik előle. Megint megpihen éjszakára és harmadnapra is a fa nyomában halad. Megy mendegél a fa után, egyszerre csak egy kígyó meg egy elefánt bukkan eléje, életre-halálra viaskodnak egymással. Az elefánt foga már-már a kígyó szájába furakodott. Meglátja a két állat az embert és emígy könnyörög a kígyó:

— Szabadíts meg jó ember a bajomtól, törd ki ezt a nagy fogat. Meghálálom a jószágodat.

Az elefánt is megszólal:

— Ha megölöd ezt a kígyót, nem felejttem el a jószágodat.

Gondolkodóba esik a legény és mert könnyebb a kígyó dolga, azon segít és kettétöri az elefánt fogát.

— Segítettél rajtam, — mondja a kígyó — én is segítek rajtad. Szegődj hozzám útitársnak, hogy megháláljam a jószágodat.

Azzal útrakelnek és addig mennek, míg egy forráshoz nem érkeznek. Így szól a kígyó a legényhez:

— Én beszállok a vízbe, te pedig meg ne mocanj a helyedről. Elsötétedik a mindenség, vihar támad és ködbe borul a föld pora, jégeső esik, a hegyek egymásnak ütődnek, mennydörög és vil-

lámlik, de te ne ijedj meg semmitől. Embernek kerülök majd elő és vége szakad az ítéletidőnek.

Azzal becsusszan a kígyó a vízbe és olyan égi-háború keletkezik, hogy azt se tudja a legény, hogy hol a feje meg az esze. Egyszerre csak egy dalia jelenik meg előtte, amire elül a vihar és útrakelnek a nagy békességben.

Keveset mennek, sokat mennek, kávéat isznak csibukoznak, jácintokat ültetgetnek. Azt mondja a kígyófiú:

— Itt az anyám háza a közelben. Ha bekopogtatok az ajtón, azt mondom majd neked, hogy gyere be testvér te is. Kérdezi majd az anyám, hogy ki az én testvérem. Az, — felelem neki — aki megmentette az életemet. Elmondom neki a megszabadulásomat, amire téged is behívnak a házba és ott fognak marasztalni. Ne fogadd el a meghívást, mondd, hogy sok a dolgod. Aztán kávéval meg csibukkal kínálnak meg, azt se fogadd el.

— Semmit se fogadsz el tőlünk? — kérdezik anyámék.

Azt feleld rá, hogy egy tükördarabka van a polcon, azt elfogadod.

Elindulnak aztán a ház felé és bekopogtatnak az ajtón. Kinyitja az anyja az ajtót és amint készlődnek befelé, mondja a kígyófiú a legénynek, hogy: Gyere be testvér.

— Ki az a te testvéred? — kérdezi az anyja.

— Ki volna más, — mondja a fia — mint aki megmentette az életemet.

Bemennek a házba és helyyel kínálják meg a legényt.

— Utas vagyok, — mondja a fiú — másfelé van dolgom.

Kávét, csibukot hoznak neki, azt se fogadja el.

— Fiam, — mondja a kigyófiú anyja — vendégünk vagy, valamit csak elfogadsz tőlünk.

— Ha azt a tükördarabkát ott a polc mellől nekem adod, azt elfogadom — feleli a fiú.

— Azt nem adom oda — mondja az asszony.

— Hát több az a tükörcserép, mint az én életem? — méltatlankodik a fia. Az életemet mentette meg ez a legény, te meg ezt a kívánságát se akard teljesíteni?

Veszi az anyja a tükröt és odaadja a legénynek. Legott útrakél vele.

Kezében a fiúnak a tükör és amint ballag az úton, forgatja a kezében, hogy vájjon mire lesz jó ez az üvegdarab. Belenéz a tükörbe és egy arab terem előtte, hogy az alsó ajka a földig, a felső ajka meg az égig ér fel.

Szinte reszket a legény a nagy félelemtől.

— Mit parancsolsz, *szultánom*, — kérdezi az arab.

Nagy szepegve feleli a legény, hogy valami harapnivalót szeretne.

Alig egy gondolat és ott a legény előtt a sok jóféle étel, életében se látott különbet. Rogyásig eszik a legény és amint eltűnődik a dolgán, egyre az jár a fejében, hogy mi is van azzal a tükördarabbal. Megint belepillant, ismét előtte az irdatlan ajkú arab.

— Mit parancsolsz, *szultánom*, — kérdi ismét tőle.

— Egy *szerájt* szeretnék — feleli nagy félénken a legény.

Alig egy gondolat és olyan egy *szera*j áll előtte, hogy még a *padisáénál* is különb.

— Tűnjék el a *szera*j — mondja ismét az arabnak, és legott eltűnik a *szera*j, mintha sose lett volna ott.

— Most már rendben vagyok, — gondolja a legény magában — mindenem meglesz, amit csak kívánok.

El-elgondolkozik a boldogságán és visszaemlékezik az otthonára, az ő padlójának szépséges leányára. Olyan szép volt az a leányzó, hogy széles e világon se akadt párja. Előveszi a legény a tükrét és belenéz. Előtte az arab és várja a legény parancsát.

— Egy *szera*jt teremts elő nekem — mondja a legény — és helyezd el benne a *szultán*-kis asszonyt, az én országom *padisáknak* a lányát. Nekem is legyen ám helyem abban a *szera*ftban.

Körül néz a legény, hát ott ül egy nagy *szera*ftban, mellette meg a hazájabeli *szultán*-kisasszony. Kettőt dobban a két szív és én a tied, te az enyém, esküszik egymásnak az örökké tartó hűséget.

Nagy a szomorúság a *padisa* házában. Eltűnt a lánya, a *szultán*-kisasszony és akárhogy keresik meg kutatják, biz annak mintha nyoma veszett volna. Embereket küldet világgá és vagyont ígér annak, aki rátalál a lányára. Így se akadnak a nyomára.

Egy öregasszony jelentkezik egy nap a *padisá*-

nál, hogy török-szakad, de ő megtalálja az elveszett *szultán*-kisasszonyt.

— Egy nagy ládát csináltass nekem, — mondja az öregasszony — bádogból legyen a belseje és élelem is legyen benne vagy három napra való. Betétetsz aztán abba a ládába és a tengerre bízod a sorsomat. A többi aztán az én dolgom.

Megcsináltatja a *padisa* a nagy ládát, enni-innivalót tétet bele, az öregasszonyt is belebújtatja és szélnek ereszti őket a tengeren. Addig hányódik-vetődik a hullámokon, míg a legény *szeráj*ához nem ér el. Egy falu volt ott a közelben és ép halászok állottak a tenger partján. Megpillantják azt a ládát és horoggal meg kötelekkel a partra vonszolják a tengerből. Kinyitják, hát egy öregasszony van benne.

— Ki miféle vagy; honnan kerültél ide? — kérdik tőle a halászok.

— Óh, gyermekeim, — siránkozik az asszony — az ellenségeim, hogy fusson ki a két szemük, juttattak erre a sorsra. *Allahnak* tesztek vele jót, ha megmondjátok nekem, hogy hol lakik ennek a *szeráj*nak a gazdája. Hátha a szolgálatába fogadná szegény fejemet.

Megsajnálják a siránkozó asszonyt és mutatják neki az utat a *szeráj* felé, a *bejhez*. Siet az asszony a palotába és kopogtat a nagy márványkapun. Ép az ablaknál állott a *szultán*-kisasszony és lekiált az öregasszonyhoz, hogy mi járatban van errefele?

Elsírja az öregasszony a nyomorúságát és rimánkodik a lánynak, hogy fogadja a szolgálatába.

— Ha megjön, estére a *bej* — feleli a lány, —

megkérdezem tőle. Vadászni megy nappal, várd meg, míg hazaérkezik.

Menten kitalálta az öregasszony, hogy a *padisa* lányával van dolga. Estére megérkezett a *bej*, és mondja neki a lány az öregasszony kérelmét.

— Hát csak maradjon a palotában — mondja a *bej*.

Megtelepszik az asszony a *szeraóban* és nézdegél jobbra, nézdegél balra. Látja, hogy se kukta a házban, étel-ital mégis van, se kiszolgáló cselédség és mégis rendben van minden. Odamegy egy nap a lányhoz és azt mondja neki:

— Egyesegyedül vagy, tán unatkozol is. Ha kívánod, be-benézek hozzád és elszórakoztatlak.

— Majd megkérdezem a *bejtől* — feleli a lány.

Estére megjön a *bej* és mondja neki az öregasszony óhaját.

A *bej* beleegyezik és bejáratos lett az asszony a lányhoz. Üldögélnek egy nap a szobában és beszélgetésközben kérdezi a lánytól, hogy ki hozza elő azt a sok ételt, mikor kukta nincs is a házban.

— Én se tudom, — feleli a lány — majd megkérdem a *bejtől*.

Amint megérkezik a *bej*, kérdi a lány az étel-ital dolgát. Nem volt gyanú a *bej* szívében és mutatja a lánynak azt a tükördarabot. Másnap már tudja az öreg asszony és néhány nap múlva így szól a lányhoz:

— Szívecském, miért a *bejnél* az a tükördarab? Jobb lenne, ha te őriznéd magadnál. Hátha szükséged lenne itt-ott rá.

Estére már kéri a lány a tükröt, a *bej* megodaadja neki.

Megtudja az öreg asszony, hogy hol őrzik a lány a tükröt, ellopja egy nap tőle és belenéz.

Megjelenik előtte az arab és parancsolja neki az öreg asszony:

— Ezt a *szerájbeli* lányt vidd el innen, a *szerájt* meg égesd porrá, hogy csak a hamva maradjon meg. A *bejt* meg a macskáját ültess rá, enni-valót is tehetsz elibök.

Viszi az arab a lányt a *padisa szerájába*, ezt a palotát meg felgyújtja és ráülteti a hamujára a *bejt* meg a macskáját. Enni-valót is tesz elibök.

Ott ül a szegény fiú a hamuban, veszi az ételt és készülődik hazafelé, hátha rátalál a lányra. Addig megy, addig mendegél, míg meg nem érkezik a hazájába. Úgy lerongyolódott szegény feje, hogy emberi ábrázata is alig maradt meg. Benéz egy nap a *padisa szerájába* és kéri a kuktát, hogy nem fogadná-e szolgálatába. Megegy rajta a kukta szíve és helyet ad neki a konyha egy zugában; de a lelkére köti, hogy senki előtt se merjen valahogy mutatkozni. Dolgozgat a legény a konyhában és időközben megtudja valahogy, hogy a *szerájban* a lány.

Megbetegszik egy nap a kukta és amint gondolkodik, hogy mitévő legyen már most, hozzá lép a legény és kérdi tőle, hogy tán valami baj érte az egészségét.

— Azon gondolkozom, — feleli a kukta — hogy beteg vagyok és nem tudom, hogy hogy lás-sam el az étel dolgát.

— Amiatt ne aggódj, — mondja a legény — ha megmutatod, elkészítem én az ételeket.

A kukta megmagyarázza neki, a legény meg

elkészíti a sok ételt és amint viszik a *padisa* lányáflak, odacsúsztat abból az ételből, melyet a palotája helyén hagytak volt neki, meg a macskájának. Amint megpillantotta a lány azt az ételmaradékot, menten kitalálta, hogy megjött a legénye. Hivatja a kuktát és kérdi tőle, hogy nincs-e valaki mellette a konyhában?

— Nincs senki — mondja a kukta.

Még egyszer kérdezi a lány, megint csak azt a feleletet kapja. Harmadszorra is megkérdezi a kuktától.

— Egy szegény ember kéredzkedett be hozzám, — feleli a kukta — az készítette a mai ebédet.

Siet a lány az apjához és mondja neki, hogy egy szegény ember van a konyhában és olyan ügyes a főztje, hogy kávésának szeretné a lakása körül. Nem bánja az apja és hívatják a legényt kávéval mit főzni. Egymásra talált a két szív és ha csak szerét ejthetik, meg-megállanak egymással egy-egy szóra.

Neszét veszi az öreg asszony a dolognak és besúgja a *padisának*, hogy a lánya összeszűri a levét a kávéval és édeskednek egymással.

Dühbe gurul a *padisa*, hogy még egy kávé merészkedik a lányához és megparancsolja a hóhérjának, hogy vágja le annak a legénynek a fejét. Veszik a hóhérok a legényt és amint viszik a vesztőhelyre, úgy elkönyörög nekik, hogy megesik rajta a szívük, elviszik egy barlangba és ott hagyják.

A legénynek egyre nyomában volt a macskája. Utána ment a barlangba is és mind megölte az egereket. Egy nap, öt nap és ahány egér csak

odakerült, valamennyije elpusztult. Látja az egerek *sahja*, hogy oda a sok egér-katonája és kereszti, hogy mi okozza ezt a nagy pusztulást. Meglátják végül a macskát meg a gazdáját. Odamegy a *sah* a legényhez és könyörög neki, hogy mentse meg az egereit, mert nem marad katonája.

— Megmentelek, — mondja a legény — ha messze egy *szérájban*, egy öreg asszonytól elloptad a tükrét és idehozod nekem.

Az egerek *sahja* összehivatja az egereit és kérdi tőlük, hogy ismeri-e valaki közülök azt az öreg asszonyt. Egy sánta egér biceg elő és tisztességtudóan így szól:

— Én ismerem, hisz én dézsmálom meg a szekrényében az ételeit. Azt is láttam, hogy lefekvéskor a feje alá dugja azt a tükröt.

— Akkor — mondja a *sah* — siess és lopd el nekem azt a tükröt.

— Megteszem, — feleli az egér — ha még két egeret adsz mellém.

Ótrakél a három egér és mennek abba a *szérájba*, be az öreg asszony szobájába. Kikukucsálnak az egérlyukból és látják, amint eszi az öregasszony a vacsoráját. Megszólal a sánta egér:

— Ha majd lefekszik az asszony és elalszik, én majd odamászok a mellére és megcsiklandozom a farkammal az orrát. Miközben tüsszent egyet és egy kicsit emelni fogja a fejét, ti gyorsan odafuttok és kihúzzátok a tükröt a vánkosa alól.

Csak azt várták, hogy elaludják az asszony. Megdezsmálják elébb a vacsoráját és mikor látják, hogy elaludt az asszony, odalopózkodnak az

ágyába, a sánta egér egyenesen a mellére és megcsiklandozza a farkincájával az orrát.

— Hepsi, hepsi — prüsszent az asszony és miközben emelinti a fejét, kilopják a vánkosa alól a tükröt. Szaladnak a tükörrel a saljukhoz, a *sah* odaadja a legénynek, hogy most már mentse meg a katonáit. Veszi a legény a macskáját és sietnek nagy boldogan elfelé. Alig haladnak egy-két órácskát, veszi a legény a tükröt és belepillant.

— Mit parancsolsz, *szultánom*? — kérdezi az arab.

A legény egy szép rend ruhát kér meg néhány csapat katonát. Alig egy pillanat és már előtte a ruha meg a sok fegyveres. Felöltözködik a legény, lóra ül és úgy megy az embereivel a *padisa szerrájába*. Látja a *padisa* a sok fegyverest és ide-oda futkos, hogy mit akar az a sok ember, amikor nincs is háborúja se a szomszédjával, se senki mással.

Ebbe vágat a legény és azt mondja neki:

— Vagy a lányodat adod hozzám feleségül, vagy elpusztítom az országodat.

Megijed a *padisa* és behívja a legényt a palotájába. Elmondja a legény a történetét és olyan nagy az öröme a *padisának*, hogy a lányát is odaadja, a trónusát is. Negyvennapos volt a lakodalom, hát még a nagy dínom-dánom.

XXI.

A jövendőmondó.

Volt egyszer egy asszony, az asszonynak egy ura. Javakorbeli volt még az ember és ha nem is verte fel a pénz a házukat, valahogyan csak elégedéltek. Az idő meg a gond össze tette az embert és fehér hajával meg a szakállával, kilencven éveshez hasonlított a negyvenöt éves ember.

Fürdőbe megy egy nap a felesége, hát olyan nagy a sokadalom, hogy alig talál magának való helyet. Híre kelt, hogy a csillagvizsgálónak is eljön a felesége és azért sereglett össze a sok asszony, hogy látni akarták azt a csillagvizsgálónét.

Hangzik az uccán a muzsika és jön a híres asszony a fürdőbe. Megtisztelik a jövetelét és az első helyre tessékelik le. Megsértődik a mi öregünk felesége és ahogy estére hazaérkezik a fürdőből, így szól az urához:

— Ember, vagy csillagvizsgáló leszel, vagy itt hagyom a házat.

— Asszony, — feleli az ember — a mindennapi kenyerünket csak megkeresem valahogy. Ha egyhez-máshoz értek is, de hogy mi fán terem a csillagvizsgálás, azt bizony nem tudom. Hisz jóformán még írni se tudok, hát még csillagokban olvasni.

Nem hallgat az asszony a szóra és váltig azt hajtogatja, hogy vagy csillagvizsgáló lesz az ura, vagy otthagya a faképnél.

Nem tudja a szegény ember, hogy mitévő legyen. Beül a kávéházba és amint búsulásnak adja a fejét, odamegy hozzá a szomszédja és kérdi tőle, hogy mi nyomja a lelkét. Elmondja az ember a nagy baját.

— Sose búsulj, — vigasztalja a szomszédja, — segíték én a te dolgodon.

Jól ismerte ez az ember a fiirdős asszonyt, ahhoz ment el tanácsért.

— Mondd annak az öregnek, — tanácsolja neki az asszony, — hogy jöjjön ide egy nap a fürdő elé, hozzon magával papiroost, tentát meg tollat és firkantson itt vele egyet-mást, mintha írástudó lenne. Majd eligazítom én valahogy a dolgát.

Előszed az öreg egy ócska asztalt, egy törött findzsába meg tentát önt és odaállít egy nap a fürdő kapuja elé. *Hodzsának* nézték az arra menők. A csillagnézőnek megint eljött a felesége és miközben szappanozzák a fürdőben, egy drága gyűrűjét lelopattják az ujjáról és a hulladékba rejtik el. Csak az öreg ember tudott róla meg a fiirdős asszony. Elkészül az asszony a fürdőssel és amikor indul kifelé, egyet sikolt, hogy jaj elveszett a drága gyűrűje. Volt nagy lótás-futás meg kavarodás a fürdőben. Megszólal végül a fiirdős asszony:

— *Úrnő-efendim*, egy *hodzsa* üldögél a kapu előtt, hátha tőle kérnénk tanácsot.

Szaladnak a *hodzsáért* és elmondják neki az

esetet. A *hodzsa* úgy tesz, mintha nem tudná és egyet-kettőt firkant a papirosán.

— A hulladékban keressétek, — mondja — ott kell lenni annak a gyűrűnek.

Azt mondja a fürdős asszony:

— Lám lám, eszünkbe se jutott az a hely.

Azzal küldi a szolgálkat a szemetes helyre és megtalálják benne a gyűrűt. Nagy volt az öröme az asszonynak és csak úgy osztogatta a *baksisokat* (ajándékokat) a szolgálai között.

Egy-két nap se múlt el azóta és a *szultán-asszony*nak is elveszett a gyűrűje. Egy rabszolgája lopta volt el tőle. Tüvé teszik a *szerájt* a gyűrűért és amint ép keresgélnek-kutatgatnak, látogatóba érkezik a csillagvizsgáló felesége. Meghallja a gyűrű dolgát és legott elmondja, hogy neki is elveszett volt a minapában egy gyűrűje és hogy milyen ügyesen talált rá a fürdőbéli *hodzsa*. Egy embert szalajtanak el a hodzsáért. Ott ült a *hodzsa* a fürdő előtt és se szó se beszéd, viszik a *szerájba* a szultán-asszony elé.

— *Hodzsa* efendi, — mondja neki a *szultán-asszony* — elveszett egy gyűrűm, neked kell megtalálnod. Ha reggelig meg nem lesz, a fejed fogja megbánni.

Bajban van a szegény *hodzsa*. *Állóhoz* fohász-kodik nagy kétségbeesésében és rimánszik a segítségért. Meglátja a rabszolga az imádkozó *hodzsát* és úgy megijed a tettétől, hogy be sem hányta éjszaka a szemét.

— Most már mindegy, — gondolja magában — megyek és a *hodzsától* kérem a segítséget.

A *hodzsanak* is nagy volt a félsze és amint

gyötrődik nagy kínjában, egyszerre csak beront hozzá a rabszolga, térdre borul előtte és elsírja neki, hogy a gyűrűt ő lopta el és rimánkodik neki, hogy segítse ki a bajából.

— Megsegített a jó *Allah* — gondolja a *hodzsa*— és azt mondja a rabszolgának:

— Ha bevallasz mindent, majd csak segítek rajtad valahogy.

Elmondja a rablány, hogy hogyan történt a dolog és hogy nála a gyűrű.

— Akkor hát — mondja neki a *hodzsa* — vedd azt a gyűrűt és nyelesd le egy libával. Annak a libának törd ketté a féllábát, a többivel aztán ne törődj.

Hívatják másnap reggel a *hodzsát*. Odavezetik a *padisa* színe elé és így szól hozzá:

— *Sah* uram, reggelig kutattam a gyűrű után és állat mutatkozik a jóslásomban. A mi tyúk, kakas, liba meg pulykaféle csak van a *szerájban*, teltesd őket össze a kertben.

Összeterelik a sok baromfit és a *padisa* is be-megy a kertbe, körülötte az udvarabeli emberek. Fogadja a *hodzsa* a *padisát* és nádtoll meg papiros a kezében, nézegeti az állatokat és megpillantja a tört lábú libát.

— *Sah* uram, — szólal meg — fogasd meg ezt a sánta libát és vágasd le, ennek a gyomrában lesz a gyűrű.

Levágják a libát, felbontják, hát nem a gyomrában a gyűrű! Odavan a sok ember a nagy ámélnokástól. Sétál egy-kettőt a *padisa* a kertjében és sétálás közben, hogy hogy nem, egy szöcske téved a kezébe.

— *Hodzsa*, — szól a *padiba* — azt találd ki, hogy mi van a markomban?

Majd hogy a lélegzete el nem áll a *hodzsának*. Már-már azon van, hogy mindent bevalljon a *padisának* és mielőtt belekezdene, inkább magamagának mormogja, hogy:

— Na te szöcske, egyet ugrasz kettőt ugrasz, harmadszorra mégis csak kézre kerülsz.

Kinyitja a *sah* a markát, hát benne a szöcske.

Elámul a sok ember, de legjobban a *hodzsa* áinul el. Nagy lett egyszerre a bölcsessége, odáig volt tőle a *padisa*. Kinevezték csillagvizsgálónak, palotát meg vagyont is kapott hozzá és boldogul élt a feleségével mindhalálíg.

XXII.

Bahtijár bej.

Régesrégii időkben, a tündérek korában, ahogy mentem-mendegéltem, tilos kertet összejártam, míg csak eggyel meg nem jártam. — A lovat befestettem, azt hittem, hogy igaz színe; egy szamarat vásároltam, azt hittem, hogy feleségem; olyan nagyot rúgott rajtam, azt hittem, hogy megsimogat. Nagy utakon egyre jártam, bagolylakta romon háltam, míg csak ismét meg nem jártam. — *Top-háne* nagy golyóbisát, mint a gabnát zsebre vágtam; *Galatának* ménkö tornyát, trombitának számba dugtam; *Leány-tornya* váracs-káját, mint a medvét ölbe vettem; tenger kellő közepére, mint sziklára reá léptem; bejutottam utóvégül, bolondnak a bolondokhoz. Az volt nekem az én bűnöm, hogy elmondtam ezt a mesét, hazug mesét.

Volt egyszer egy padisának egy lánya. Szép volt, akár a teli hold, karsú, akár a ciprusfa, szeme akár a kőszén, haja akár az éjszaka, szemöldöke akár az ív, szempillája akár a nyíl. Nagy kertje volt a palotában, kert közepén vízmedence; ott ült a lány naphosszáig, hímezgetve varrogatva.

Ráteszi egyszer a gyűrűjét a hímzőasztalára, azt se tudta miért. Jön egy kis galamb, kapja a gyűrűt és elrepül vele. Olyan szép volt az a kis galambocska, hogy a szívére szerette volna szorítani. Másnap a kösöntyűjét teszi le a lány, ehol a galamb, azt is elragadja. Úgy epedez a lány a madárka után, hogy se nem evett, se nem ivott, hanem leste a másnapot, hogy megint előrepüljön a galambja. Harmadnapra veszi a hímzőasztalkáját, lefejt róla a csipkekendőjét és maga mellé teszi. Itt a galamb megint, kapja a kendőt és elrepül vele. Alig volt annyi ereje a lánynak, hogy felkelhessen, sírva vánszorog a palotájába és össze-roggyan.

Szalad elő a *dadi*-asszony:

— Miért sirdogálsz ó *szultánkám*, ki bántott meg?

— Beteg vagyok, a szívem fáj — feleli a *szultán*-kisasszony, és egyre sír-rí, egyre sóhajt.

Egyetlen gyermeke volt a lány a *padisának*, félt a *dadi* a híradástól. De látja, hogy egyre halványodik, egyre soványkodik a lány. Fogja, elmegy a padisához és jelenti neki a lánya baját. Megijed az apja, siet a lányához, utána a sok *hodzsa* meg orvos, egyik se érti a betegségét.

Azt mondja másnap a *padisa* vezére:

— Orvos *hodzsa* nem segít a *szultán*-kisasszonyon, másutt lappang az orvossága.

Azt tanácsolja a *padisának*, hogy csináltasson egy nagy fürdőt, betegeket gyógyítson a vize és aki csak megfürdik benne, mind mondja el, hogy mi történt vele.

Csináltatja a *padisa* a fürdőt és országszerte hirdetteti, hogy haja megnő a kopasznak, hallása jön a siketnek, a vak ismét szemvilágra, sánta kelhet a lábára. Csak úgy tódul a sok nép az ingyen-fürdőbe és mind elmondja búját-baját.

Egy tarfejú élt abban a városban meg egy nyomorék anyja, hallották a fürdő hírét ők is.

— Menjünk mi is abba a fürdőbe, — mondja a fiú — hátha meggyógyulunk benne.

— Hogy mehetnénk, — nyögdécseli az anyja — mikor a lábamon is alig állok meg.

— Azon segíthetünk — mondja a tarfiú és azzal kapja az anyját a hátára, úgy viszi a fürdőbe.

Amint mennek mendegélnek, sík mezőben folyó mellett, elfárad a fiú és leülteti az anyját a földre. Egyszerre csak egy kakas halad el mellette, vizeskorsó a hátán.

— Vájjon hova hordja ez a kakas a vizet?
— kíváncsiskodik a fiú és utána kullog az állatnak.

Egy nagy várhoz ér el a kakas, a vár tövében egy nyílás, azon csusszan be a vízzel. A fiú utána és amint nagynehezen átvergődik azon a nyíláson, liát olyan egy palota áll előtte, hogy a szeme-szája is megállott rajta. Sehol egy élő lélek, útját nem állja senki, megy egyenesen a palotába. A lépcsőről az előszobába és addig járja a sok szép szobát, addig bámulja a cifráját, míg bele nem fárad a ténfergésbe.

— Majd csak előkerül egy elevenje is — gondolja magában és elbúvik egy nagy szekrénybe, hogy onnan les el majd valamit.

Kisvártatva kocognak egyet az ablakon és három galamb repül be rajta. Egyet rázkódnak,

hát olyan három szép lány válik belőlük, hogy azt se tudta, melyikre nézzen előbb.

Elkezdi a három lány:

— Jaj de későre maradtunk. Mindjárt itt lesz *padisa* urunk és még csak hozzá se kezdünk.

Azzal veszi az egyik a seprőt és seperget meg tisztogat vele, a másik asztalt terít, a harmadik meg hordja a sok ételt. Aztán megint megrázkódnak és három galamb repül ki az ablakon.

Megéhezett ezalatt a tarfiú és gondolja magában, hogy úgy se látja meg senki, egy-két falatkát biz ő lecsíp az asztról. Kinyújtja a szekrényből a kezét és amint nyúl vele az étel után, olyat koppintanak rá, hogy megdagad a helye. Kinyújtja a másik kezét, még egy nagyobb csapnak rá. Meghökken a fiú és amint visszahúzódik, egy fehér galamb repül be a szobába; egyet rázkódik és egy legényember válik belőle. Odalép a legény egy szekrénykéhez, kinyitja és egy gyűrűt, kösöntyút meg egy csipkekendőt húz ki belőle.

— Óh te gyűrű, be boldog vagy, hogy ujjacs-kája viselgetett; óh kösöntyű, be szerencsés vagy, hogy a karja hordozgatott.

Ezeket sóhajtgatja el a szép legény és a csipkekendővel egyre törilgeti a könnyeit. Aztán megint beteszi őket a szekrénykébe, egyet-egyet kóstol az ételekből és aztán lefekszik.

Az éhes tarfiúra nagynehezen rávirradt a másnapi reggel. Latja a legényt, amint egyet rázkódik és galambként repül el. Előbúvik a szekrényéből ő is, lemegy az udvarra és a vár tövénel megint kicsúszik a nyíláson.

Szegény anyja ott siránkozik a földön, egyre a fia jöttét leste. Ismét a hátára kapja és mennek egyenesen a fürdőbe. Megfürödnek, hát ím az asszony lábra állhat, a kopasznak haja nőtt meg. Hozzáfognak a beszéléshez és amint meghallja a 53w?tá«-ki.sasszony, hogy miket látott, miket hallott az a üti, mintha friss egészség szállott volna belé. Kincset fürdőt, mindent odaígér a fiúnak, ha elvezeti ahoz a várhoz.

Elindul a fiú a lánnyal, megmutatja neki a várfalat, besegíti a nyíláson, elvezeti a galamb szobájáig és mutatja neki a szekrényt, hogy oda rejtőzködjék el. A fiú meg visszatér, övé a fürdő meg a sok kincs és boldogul éldegélnek az anyjával.

Est ideje volt, amint berepült a három galamb. Tisztogatnak sepergetnek, hozzák az ételt és megint elrepülnek. Berepül aztán a fehér galamb, a *szultán*-lánynak a galambja. Majdhogy oda nem szaladt hozzá, hogy a szívére szoríthassa. Hát még, amikor legénnyé változott át, szépséges egy daliává, akár a telihold. Azt se tudja, hová legyen, egyre csak az arcát nézi, egyre csak a szavát lesi.

Odamegy a legény a szekrénykéhez és kihúzza belőle a lányka gyűrűjét, az ő kösöntyűjét meg az ő csipkekendőjét.

— Óh te gyűrű, be boldog vagy, hogy szép ujjá viselgetett; óh kösöntyű, be szerencsés vagy, hogy a karja hordozgatott.

Előveszi aztán a csipkekendőt és amint törülgeti vele a könnyeit, majdhogy meg nem szakad a lány szíve. Egyet koppant az ujjával a szekrény

ajtáján. Odasiet a peri-legény, kinyitja a szekrényt, hát előtte szívének a szép szerelme, karja közt a boldogsága.

Kérdezi a legény, hogy hogyan került ide, a perik palotájába. Elmondja neki a lány, hogy milyen úton-módon és hogy mily betegje volt a szerelmének. Aztán a legény beszéli el, hogy ő is halandó anyának a gyermeke és hogy háromnapos korában lopták volt el a perik. Ide hozták el a palotájukba és padkájuknak tették meg később. Egész nap a perikkel van együtt, csak két órája szabad naponként. Ma még itt maradhat nála, járhat-kelhet mindenfelé és csak estefelé rejtőzködjék el. Mert ha megjön a harminc peri és meglátják nála, nem hagyják életben. Holnap majd az anyja *konokját* (palotáját) mutatja meg neki, ott élélhet békességgel. As két szabad óráját vele fogja eltölteni.-

Veszi másnap a lányt és mutatja neki az anyja *konokját*.

— Ha odamész, — mondja neki a peri — mondd, hogy *Bahtijár bejnek* vagy a választottja és jó szívvel fogadjanak a házukban. Ha majd meghallja anyám a nevemet, el se enged többé a házából.

Odamegy a lány a *konokhoz* és bekopogtat az ajtaján. Egy öregasszony fogadja és amint meglátja a leányzót és meghallja a fia nevét, sírva fakad örömeiben és betessékeli a házba. Jócska ideig éldegélnek együtt és esténként, ha megjön a v galamb, nincsen boldogabb pár náluknál. Perimódra megesküsznek és idő telik idő múlik, gyerek áll a házhoz. Az öregasszony nem tudta meg,

sem azt, hogy a fia jár a házba, sem pedig, hogy lebetegedett a lányka.

Jön megint a madárka, odarepül a lány ablakába és beszél:

— Szerelmetes kis *szultánom*, hogymint van a kis magzatom?

Vissza feleli a lány:

— Semmi baja magzatunknak, jöttét várja az apjának.

— Ha megtudná az édesanyám, — sóhajt egyet a *peri* — a legszebbik szobáját nyitná meg nektek.

Azzal berepül a szobába, emberré változik át és szeretgeti, dédelgeti szeretteit. A két óra letelével megint egyet rázkódik és kis galamb repül ki az ablakon.

Meghallotta az anyja a fia szavait, majdhogy oda nem lett nagy boldogságában. Siet a menyéhez, viszi a legszebbik szobájába és azt se tudja nagy örömeiben, hogy a menyét szeretgesse-e jobban vagy az unokáját. Csak most tudja meg a menyétől, hogy *perik* rabolták volt el a fiacskáját és egyre azon tanakodnak, hogy hogyan szabadulhatna meg tőlük.

— Ha eljön holnap a fiam, — mondja az asszony — úgy igyekezz, hogy lekéssék az idejéről. A többi az én dolgom.

Másnap, amint odarepül a galamb az ablakra, látja, hogy nincs ott a felesége. A szebbik szoba ablakára repül aztán és beszél a feleségének:

— Szerelmetes kis *szultánom*, hogymint van a kis magzatom?

Azt feleli vissza a felesége:

— Nagy a baja magzatunknak, jöttét várja az apjának.

Berepül aztán a szobába, ismét emberré változik át és úgy eltartja szóval a felesége, úgy eljátszadztatja a gyermekével, hogy észre se vette, hogy lejárt a két órája.

Egyet gondolt ezalatt az édesanyja. Egy nagy ciprusfa volt a házuk előtt, harminc galamb szokott volt rá szálldogálni. Mérgezett tüket szedeget elő és teleaggatja velük azt a nagy fát. Aznap este, amikor letelt volt a peri-legény két órája, keresik a galamb-perik a padkájukat és a ciprusfán gyülemlenek össze. Egy-egy túbé szóródott bele a lábuk és mind megöli őket a mérég.

Észbe kap ezalatt a legény és szörnyű nagy az ijedelve, hogy kikésett a palotájából. Kapkod jobbra, kapkod balra és hogy a ciprusfa felé néz, ott látja a harminc peri-galambot. Egyikében se volt már élet. Amily nagy volt imént az ijedelve, ép olyan nagy lett most az öröme. Odaborul a felesége nyakába és mialatt hálálkodik neki, az édesanyja lép be a szobájukba. Se boldogabb anyát, se boldogabb gyermeket ti se láttatok még, én se.

Nagy a sírás, nagy az öröm mindenfelé; az anyja a fiát, a felesége az urát lelte meg. Csapnak is rá olyan nagy lakodalmat, hogy még a negyvenegyedik napon se akart véget érni. ők elérték a céljukat, ettek ittak mulatoztak; mi is siessünk a célunkhoz, együnk igyunk, mulatozzunk.

XXIII.

Ahmed aga ördöge.

Egyszer volt, nem is volt, ha volt is, még abban az időben volt, mikor anyám az én anyám volt, én meg az anyám lánya voltam; mikor anyám az én lányom volt, én meg az anyám anyja voltam. Ekkor történt, hogy egyszerre csak útra keltünk, mentünk mentünk, mendegéltünk. Keveset mentünk, sokat mentünk, hegyen mentünk, völgyön mentünk hat hónapig folyvást mentünk, egyszerre csak hátranéztünk, pornyi helyet hogyha mentünk.

Egy favágó lakott egy országban, *Ahmed aga* volt a neve. Egyebe se volt, mint a szegénysége meg egy veszekedős, zsémbelődő felesége. Ami pénzt csak megkeresett ez a szegény ember, mind elszedte tőle az asszony, még egy *para* se maradhatott a zsebében. Ha az estebédje el volt sózva, hej pedig be sokszor úgy volt és azt találta az ura mondani, hogy — Elsóztad az ételt, anyjuk — mérget vehettek rá, hogy másnap egy csipet só se volt az ételében. Azon sótalan tálalta elő a főztjét. Ha pedig azt merte kimondani, hogy — Sajtalan az étel, anyjuk — annyi só tett másnap az ételbe, hogy kóstolónak is sok lett belőle.

Mi történik egyszer a szegény *Ahmed* apóval? Egypár garast tesz félre a keresményéből, kötelet

mit vett volna rajta. De biz azt is megtalálta az asszony, ott volt pedig eldugva az ura gelebében, és ne neked te szegény ember.

— Hát erre meg amarra, suttymban tán még szeretőket tartogatsz, arra herdáloed el a pénzem?

Hiába esküdözik szegény feje, nem hisz neki az asszony.

— Galambom, — csitítja az ura — hisz istrángot akartam vemji rajta, arra kellett volna az a pár garas.

— Hogy avval az istránggal akasztanának fel — kívánja neki a hitestársa.

— Ugyan már hogy káromkodhatsz ilyen csúnyán? — próbálja az ura a csitítást.

— Még mind kevés a fejednek — áll feljebb az asszonynak és azzal neki az urának, olyan csetepaté, olyan dérdur, hogy azt se tudta *Ahmed aga*, hogyan virradt rá a reggel.

Másnapra kelve felszedelődzködik a favágó, ráül a szamarára és indul útjára a hegy irányában. Csak annyit mondott a feleségének, hogy valahogy utána ne kerekedjék az erdőbe. Az asszony persze csak azért is. Felül az asszony egy másik szamarára és se kérd se hall, utána az mának.

— Ki tudja, — morgolódik magában — mit mivel ott a hegyen, ha én nem vagyok vele.

Látja az ember, hogy nyomában a felesége, de egy szó nem sok, annyit se szól hozzá. Felér a hegyre és hozzálát a favágáshoz. Az asszony meg, akár a nyugtalan lélek, ide-oda jár-kél a hegyen. Mindent megnéz, mindent meglát, csak egy ava-

tag kút került el a figyelmét. Pedig ép egyenesen arrafelé tartott.

— Vigyázz, hé, — kiált rá az ura — kút van előtted, még bele találsz esni.

Majd még szót fogad az asszony, ő bizony közelebb megy. Még egyszer rákiált az ura:

— Nem hallod, hogy húzódj onnan odébb! Ahol a kút előtted ni.

Mit neki az ura szava, csak azért is tovább halad. Azzal egyet lép, kettőt lép, de már a harmadiknál meginog alatta a föld és zsupsz ... bele a kútba. Egyet gondol az ura, bizony ő nem töri magát utána, veszi a szamarát és meg se áll vele hazáig.

Másnap, amint rávirradt az idő, megint felül a szamárra és amint felérkezik a hegyre, mégis csak eszébe jut a felesége.

— Hadd látom, — úgymond — mi lett avval a szegény asszonnyal.

Odamegy a kúthoz, belenéz, de se híre, se hamva a feleségének. Megegett rajta a szíve, mert akárhogy, mégis csak a felesége. Elővesz egy istrángot, leereszti a kútba és lekiáltoz a mélységbe:

— Fogd meg ezt a kötelet anyjuk, hadd húzzalak fel rajta.

Veszi észre az ember, hogy ugyancsak nehezedik a kötél és összeszedi az erejét, úgy húzza húzza. Hát teremtő *Allah*, kit húzott ki a kútból? Egy ördögféle kísértetet. Jaj, de megijedt a szegény favágó.

— Sose ijedj úgy meg szegény ember, — látatja az ördög — hogy a hatalmas *Allah* áldjon

meg érte. Olyan egy veszedelemből szabadítottál ki, hogy ítéletnapig se felejttem el.

Csak bámul a favágó, hogy mi lehetett az a nagy veszedelem.

— Jó sok esztendeje már, — beszéli az ördög — hogy békességben élek ebben a kútban. Nem is tudtam én a bajról semmit mostanáig. Tegnap történt, hogy hogy nem, elég az hozzá, egy öreg asszony hull a nyakam közé. Beleragad a két fülembe, de úgy ám, hogy nem volt szabadulás tőle. Ezer szerencse, hogy te találtál előkerülni. Leeresztettél egy istrángot és lekiáltottad neki, hogy fogdzkodjék meg benne. Ahelyett hogy azt fogta volna meg, engem eresztett el; én megkapom a kötelet és *Allah* áldassék érte, szárazra kerültem. Jótettedért jót várj, ide figyelj most a szómra.

Három falevelet vesz elő az ördög, odaadja a favágónak és azt mondja neki:

— Én most elindulok és belebúvok a *szultán*-kisasszonynak a testébe. Egész odáig lesz majd a lány se orvos, se *hodzsa*, senki se tud a baján segíteni. Meghallod a dolgot te is, odamész a *padisá*-hoz, ezt a három falevelet megvizesíted és ahogy megloccsantod vele a lány arcát, nyomban kibúvók belőle. Gazdag jutalom váraozik majd rád.

Veszi a favágó a három falevelet, zsebreteszi; az ördög jobbra, ő meg balra, mindegyikének a kisebbik gondja is nagyobb a kútba került asszonynál.

Alighogy elhagyja az ördög a favágót, siet és meg se áll a *padisa* palotájáig. Bemegy és neki a szegény *szultán*-kisasszonynak. Csak összerogy a szegény lány és kínjában egyre csak azt kiáltozza:

— Jaj a fejem, jaj a fejem.

Hírül adják a padisanak, hogy nagybeteg a lánya. Bemegy a szobájába, hát egyre csak a fejét sikoltozza. Szaladnak orvosért, szaladnak *hodzsá*-ért, szereket hoznak, füstölőket hoznak, mind nem segít a baján. Hivatnak egy másik orvost, egy másik *hodzsát*, hiábavaló minden. Addig-addig, hogy vagy tíz orvossal, tíz *hodzsával* is megpróbálkoznak, akár egy se lett volna. Egyre visong a *szultán-lányka*: Jaj a fejem, jaj a fejem.

— Ó édes gyermekem, — gyötrődik az apja — neked a fejed, nekem meg a szívem fáj miattad. Mitévő legyek veled? Megyek, hívom a csillagvizsgálókat, hátha azok inkább segíthetnének.

Ahány csillagvizsgálója csak van az országának, mindet hivatja a *padisa*. Mindegyike más füstölőt, más szereket mond, de segíteni egyik se segített a lány baján.

Hát a favágóval mi lett? Élte világát egymagában, akár sose lett volna felesége. Csakhamar el is felejtkezett róla, el az ördögről, a három faleveléről, tanácsostul ígéretestül.

Egyszer, amikor rá se gondolt, jön a *padisa* városából egy hírhozó. Hozza a nagy *fermánt* (parancsot) és hangos szóval azt olvassa ki belőle:

— Nehéz beteg a lányom, a sswlídw-kisasszony. Orvosok, *hodzsák* meg csillagvizsgálók mind megnézték, egyik se tudott a baján segíteni. Aki csak mestere, jöjjön és orvosoljon. Ha *müszülmán* (igazhivő) a meggyógyítója, maga a lányom és holtom után az országom lesz a jutalma, ha pedig *gyaur* (hitetlen) gyógyítja meg, birodalmam összes kincse az övé.

Egyéb se kellett *Ahmed agának*. Bezzeg jutott most eszébe az ördög, a három falevele, de még a felesége is. Odamegy a hírvivőhöz, hogy *Allah* jóvoltából meggyógyítja ő a szaftán-kisasszonyt, ha addig él is. Kap a szón az ember, veszi a favágót és meg se áll vele a *szerájig*.

Ahogy megérkeznek, hírül adják a *padisának* és legott megy a parancs, hogy vezessék be azt az embert a beteg lány szobájába. Még jóformán be se nyitott, már hallja a nagy siránkozást, hogy: Jaj a fejem, jaj a fejem. Veszi a favágó a három falevelet, megvizésíti és ahogy megloccsantja vele a beteget, olyan egészséges lett egyszerre, mintha sose lett volna beteg. Volt nagy öröm meg vigasztás a *szerájban*. Odaadják a favágónak a *szultán-lányt*, *padisa* veje lett a szegény emberből.

Volt ennek a *padisának* egy másik *padisa* barátja, szomszédságban volt az országuk. Hogy hogy nem, ennek a lányát vette a kúti kísértet elő. Azonmód gyötrődik ez a lányka is, szintén nem tudnak rajta segíteni. Addig keresnek, addig kutatnak, míg meghallják a szomszéd *szultán-lány* esetét. Menesztí az embereit' a szomszédjához, hogyha *Allah* az Istene, küldje hozzá a vejét, hadd gyógyítsa meg az ő lányát is. Ha meggyógyul, a második felesége legyen az ő lánya.

Szól a *padisa* a vejének, hogy gyógyítsa meg a szomszédék lányát. Úgy se kerül nagy mesterségébe. Nem szólhatott egy szót sem, útra kel szegény feje és alig hogy megérkezik, már vezetik is a lány szobájába. Megint csak a kútbeli ördöggel került össze.

De bezzeg ráförmedt a szegényre a cimborája.

— Igaz hogy jót tettél velem, — kezdi az ördög — de nem mondhatod, hogy adósod maradtam. Odahagytam érted a szép *szultán*-lányt és egy másikat választottam ki magamnak. Most meg el akarnád tőlem venni? Amiért ezt tetted velem, tudd meg, hogy azt a másikat is elveszem tőled.

No de milyet szeppent erre a mi szegény emberünk.

— Hisz nem is a lányért jöttem én ide, — igaz birtokod az neked. Ha akarod, akár az enyémet is visszaveheted magadnak.

— Hát mi dolgod itt akkor? — riad rá a kísértet.

— Jaj, az az asszony, az a kútbeli feleségem — sóhajjt egyet az ember. — Azt hittem már, hogy megszabadultam tőle.

Nagyot ijed az ördög és rémülten kérdi, hogy tán csak nem került elő megint?

— De elő ám, — sóhajtozik az ember — egyre a nyomomba jár azóta. Nincs annyi lelkem, hogy menekülhessek előle. Ihol ni az ajtónál, ízibe itt terem a beste lelke.

Egyéb se kellett az ördögnek. Úgy otthagya a beteg *szultán*-kisasszonyt, meg a palotát, meg az országot, hogy hírmondó se maradt utána. Azóta se látta többé emberfia.

A *szultán*-kisasszony azon nyomban meggyógyult, második felesége lett a volt favágónak és vitte haza az első mellé. Boldogul éltek, míg meg nem haltak.

XXIV.

A szultánlány és a dev.

Volt egyszer egy *padisának* egy lánya. Úgy szerette az apja ezt az egyetlen lányát, hogy egy percre se hagyta magára és egész nap a szeme előtt kellett lennie. Tizenöt éves lehetett már a leányka, amikor azt mondja neki egy nap az apja:

— Kívánj tőlem valamit, lánykám.

— *Sah* apám, — feleli a lányka — azt szeretném, hogy anyám a mosdót tartsa, te meg vedd a kannát, hogy reggelenként amint felkelek, kezem-arcom megmoshassam.

Haragra lobban az apja és megparancsolja az embereinek, hogy vágják le a lánya fejét. Veszik az emberek a *szultán*-lányt és mert megesett a szívek rajta, viszik a hegyek közé és ott hagyják

Nézdegél a lányka, hogy merrefelé induljon. Egy út nyílik meg előtte és amint hegyen-völgyön, síkon-dombon egyre halad, felér egy nagy hegy tetjére. Egy nagy *szera*j áll előtte és mit tehetett egyebet, kinyitja a kapuját és belép rajta. Seholy élő lélek. Benyit a konyhába, hát egy juh lóg a falon.

— Lakhatik valaki ebben a palotában, — gondolkozik a lányka — különben nem lenne itt ez az ételnek való állat.

Azzal lekasztja a juhót, szétdarabolja, a kályhában tüzet rak, megsüti a juhhúst és tálakba rakosgatja szét. A többi szobát is rendbehozza, megakasztja a *mangáli*, előszedi a kávécsészét és mindenről gondoskodik, hogy készen várja a gazdáját.

Amint ráesteledik az idő és hallja, hogy nyílik a kapu, elrejtőzködik a lányka. Egy félig *dev*, félig emberformájú nyit be a szobába. Benéz a konyhába, hát megvan a juhhús sütvé, tányérokba rakosgatva. Benyit aztán a szobába, hát ég a *mangál*, mellette a csibuk meg a kávézó holmi, öreg volt már az a *dev* nagyon, megörült a szép rendnek.

— *Allah* fizesse meg neki, — mondja — bárki cselekedte is. Az én munkámat elvégezte, az ő dolgain is Isten áldása legyen.

Azzal leül, megvacsorázik, meggyújtja a csibukját, megissza a kávéját és amint elgondolkozik, hogy vajjon ki fordulhatott meg a házában, egyszerre csak azt mondja, hogyha fiú cselekedte meg, a fiának fogadja, ha pedig lány, akkor a leányának. Ne féljen, semmi bántódása se fog esni.

Előjön nagy szepegeve a lányka és odamegy a *dev* hez.

— Gyermekem, — örvendez a *dev* — boldogság a jöttöd, öröm a megjelenésed. Honnan jöttél és merre szándékoztál t

— Senkim sincs nekem, — feleli a lányka — hegyek között jártam és amint mentem mendégéltem, errefelé tévedtem el.

— Lányom, — mondja neki a *dev* — gyermekemnek küldött téged *Allah*. Nekem sincs senkim, pedig immár megöregedtem. Tied most már ez a

szeráj, tehetsz-vehetsz benne, amit csak akarsz, ne félj semmitől.

Azzal nyugalomra térnek. Másnap reggel felkelnek, kávéjukat megisszák, a *dev* megcsibukozik, aztán így szól a lányhoz:

— Lányom, én most dolgom után látok. Fogd ezeket a kulcsokat és nyiss be velük az egyik szobába. Egy arab várakozik ott rád, hogy tisztába hozzon és hogy ruhafélékkel lásson el. Szépen felöltözködjél és tiéd a világ.

A *dev* elmegy, a lányka meg viszi a kulcsokat és benyit abba a szobába. Már várja az arab a sok ruhafélével, szépen megtisztálkodik, felöltözködjék, csakúgy ragyog rajta a sok selyem meg az arany.

— *Szultánom* — mondja neki az arab — szép kertünk is van a palotában, azt tehetsz benne, amit akarsz.

Lemegy a lány a kertbe, odasétál a tóhoz, hát egy kacsza úszkál benne; gyémánt a feje meg a két szárnya. Amint megpillantja a kacsza a lánykát, ráförmed a csőrével:

— Ej te semmiházi, idejöttél úgy-e hogy a *sehzádeinat* elcsalhassad tőlem?

Úgy elhárog, úgy csapdosgat nagy dühében, hogy letöltik a fél szárnya. Megrémül a lányka, hogyha megtudja a *dev*, vége az életének.

— Minek is jöttem le a kertbe? — sopánkodik szegényke és siet vissza a palotabéli szobájába.

Megjön estére a *dev*, megeszik a vacsorájukat és aztán nyugalomra térnek. Szinte fellélekzett a lányka, hogy még csak említés se volt arról a kacsáról. Másnap, amint isszák a reggeli kávéjukat, megint mondja neki a *dev*, hogy menjen be ahhoz

az arabhoz, hadd öltöztesse ismét. Lemegy a lány az arabhoz, még szebb ruhákba öltözködik, még ragyogóbb minden rajta.

— *Szultánom*, — mondja neki az arab — lent az a szép kert, levegőzz meg benne.

Lesétál a lányka a kertbe, ott halad el ismét a tó mellett. Amint megpillantja a kacsá, még dühösebben csapdossa a csőrét.

— Ej te semmiházi, de kicifrálkodtál, a *seh-zádémat* akarnád úgy-e?

Úgy rikácsol, úgy csapkod, hogy a másik szárnya is letörik. Még jobban megijed a lányka és siet vissza a szobájába.

Estefelé megjön a *dev*, megvacsorálnak megkávézni, szó se esik köztük a kacsáról.

Másnap ahogy elmegy a *dev*, megint átöltözködik a lányka és megy azután a kertbe sétálni. Alighogy megpillantja a kacsá, olyan nagy sipogást csap, hogy leszakad a feje. Most rémült csak meg igazán a lányka.

A *dev*nek a lányka volt ez a kacsá és egy *padisa* Ha vetette volt rá a szemét. Egy *kösköt* építtetett a kert közelébe, onnan leskelődött volt a *dev* lányára. Kacsára változtatta magát és egész nap a tóban úszkált, hogy ne láthassa meg a *padisa* fia. Helyette a másik lányt látta meg és végighallgatta a kacsá berzenkedését. Sokkalta szebb volt ez a mi lányunk és mert csak emberi formája volt, egyre őt nézegette a *sehzáde*.

Nem tudta a lány a kacsá dolgát és odáig volt a bánattól, hogy mit szól majd a *dev*-atya, ha meghallja, hogy elpusztult a gyémántos kacsája. A *dev* azonban még csak meg se említette, a lány meg

egyre arra gondolt, hogy mi lesz, ha kitudódik a dolog.

Eközben az történt, hogy odamegy a *seh-záde* az apjához és így szól hozzá:

— *Sah* apám, egy *dev* lakik a közelünkben; olyan szép egy lánya van, hogyha el nem hozod nekem feleségnek, elpusztítom magam.

Izentet a *padisa* a *dev*nek és egy embert küld el hozzá. Eljön az ember a *dev*hez és mondja a *padisa* kérését, hogy a lányát szeretné a fia. Azt feleli a *dev* a *padisa* emberének:

— Fiam, parancs nekem az urad kérése, nincs szavam ellene. Szegény ember vagyok, más egyebet se adhatok a leánnyommal. Ha elég neki ennyi, szívesen látom és meglesz az eljegyzés. Ezer embernél ne hozzon ám többet az eljegyzéshez, mert szegény vagyok, több embert aligha tudnék ellátni.

Visszatér az ember az izenettel, a *padisa* belenyugszik és kitűzik az eljegyzés napját.

Másnap reggel egy csomó kulcsot ad a *dev* a lánynak és azt mondja neki:

— Menj ezekkel a kulcsokkal a sarokszobába és tapsolj egyet a kezeddal. Jön erre majd a sok rab szolgál, de ne ijedj meg tőlük.

Veszi a lány a kulcsokat, benyit abba a szobába és amint összeüti a két kezét, hát csak úgy tódul befelé a sok feketeruhás, fehérruhás rabfiú meg rablány. A ruhája szélét csókolgatják a lánynak és aztán odamennek a *dev* elé. Munkára rendeli őket a gazdájuk, mindegyikét más-másra.

Nyílik eközben a kapu és jön a *padisa* az ezer emberével. Fogadják a sok embert, megvendégelik őket, étel után serbeteket isznak és megkötik az

eljegyzést. Elmenőben azt mondja a *dev* a *padisahnak*:

— *Padisa* uram, ha majd a menyasszonyért jösztek, ötszáz szekérenél ne küldj ám többet a kelengyéért, mert nincs rá érkezésem, hogy többet is adhassak.

Azzal egy-egy díszes ruhát ajándékoz az ezer embernek és indulnak vissza a városukba. Letelik aztán az egy hét és jön az ötszáz kocsi a kelengyéért, meg egy, a *padisa* hintóig a menyasszonyért, hogy azon induljon el a *sehzáde*hez. Megérkeznek a *dev szerájába*, rárakják a szekerekre a kelengyét, de a menyasszonyi hintó sehogyse tesz a *devnek*. Mondja a szolgáinak:

— A legkisebbik hintómat hozzátok csak elő, abba hadd üljön bele a lányom.

Hozzák a szolgák a kis hintót, hát nemcsak hogy a *padisa szerájában*, de a világon sincsen hozzá fogható szép. Beültetik a menyasszonyt és utána az ötszáz szekér, úgy indulnak a *padisa* városába. Megülik aztán a lakodalmat és boldogan él együtt az új pár.

Úgy fordult eközben az idő, hogy háborúja támadt az országnak és a *sehzáde*nek is el kellett menni. Feleségének, a *szultán-asszonynak* megváltozóban volt az állapota és várták a lebetegedését. Előveszik az asszonyt a fájdalmak, bábák szorgoskodnak mellette, csak nem akar megszületni a gyermek. Három nap, három éjszaka kínlódik a fájdalmával, a *devnek* is hírt adnak a lánya szenvedéséről. Siet a *szultán-asszonyhoz* és látja szegénynek a kínlódását. Odalép hozzá és azt mondja neki:

— Lányom, fogd meg ezt az egyik karomat.

Megfogta a lány és íme leszakad. Nagy a ré-
műldözés, hogy leszakadt a szegény *devnek* a karja.

— Sebaj gyermekeim, — mondja nekik a *dev*
— támasszátok csak ide a sarokba.

Veszik a szolgák a félkart és amint oda-
támasztják a sarokba, egyszerre csak egy fa válik
belőle, hogy csupa gyémánt az ága. A másik kar-
ját nyújtja aztán oda, nagy kínjában belekapasz-
kodik a beteg, az is kiszakad a *devből*. Odatámaszt-
ják a sarokba, egy második gyémántfa lett belőle.

— A féllábamat fogd meg — mondja a *dev* a
lányának.

Ahogy megérinti, leszakad az is és alighogy
leteszik a földre, egy aranszékecske válik belőle.
Azonmód a másik lábát, abból is aranszékecske
lett. Egyre tart az asszonynak a fájdalma.

— Fogd meg csak a fejem — mondja a *dev* a
lányának.

Megfogja a fejét és amint egyet jajdul nagy
kínjában, megszületik a gyermek, de a *devnek* le-
szakad a feje.

— Jaj apácskám, mi történt a fejeddel? —
kiáltoz a lánya.

— Dobb csak a szoba közepére — szólal meg
a *dev* feje.

Odadobja az asszony, hát olyan egy ágy tá-
mad a helyén, amelyet még nem látott a világ.
A teste pedig elterül a *devnek* és jaj de milyen
egy szőnyeg van az ágy előtt. Befektetik az ass-
zonyt az ágyba és híre kél a világban, hogy mint
született meg a *szultán*-asszony gyermeke.

Eljut a híre a szüleihez is és azt mondja a
padisa a feleségének:

— Menjünk, nézzük meg a csodaszülést mi is.

Nem tudják persze, hogy kiről van szó és amint belépnek a gyerekágyas asszony szobájába, rájuk ismer a lányuk, de nem árulja el magát. Ránéz a *padisa* a betegre és úgy hozzá nő a szíve, hogy el se akar mellőle menni. Ott állottak a szolgák egy sorba, várják az úrnőjük parancsát. Azt mondja a *padisa* a feleségének:

— Menjünk oda a szolgák közé, fogjuk meg a mosdót meg a kannát; te a mosdót tartod, én meg vizet öntök belé, úgy nézegessük a *szultán-asszonyt* meg a gyermekét.

Azzal veszik a mosdót meg a kannát, odamennek vele az ágy elé és előbb a gyerekágyas asszonynak, aztán meg a gyermekének mosogatják az arcát meg a kezét.

Megszólal az ágyban a *szultán-asszony*:

— *Padisa* apácskám, arra kértél volt egyszer, hogy kívánjak tőled valamit. Én azt feleltem rá, hogy szeretném, ha anyám a mosdót tartaná, te meg vennéd a kannát, hogy kezem arcom megmoshassam. Megharagudtál rám és világgá engedtetek. Lásd, sok esztendő múlt el azóta és íme mégis eljöttetek és itt tartjátok előttem a mosdót meg a kannát. Mégse az én bűnöm lehetett az akkori kérésem, hanem *Allah* rendelkezte úgy el.

— Lányom, — kiált fel a *padisa* — nagyot vétkeztem ellened, *Allah* bocsássa meg a bűnemet. Beteljesedett az óhajtásod, én meg visszanyertem a gyermekemet.

Boldogság volt ezután az életük, öröm a kimúlásuk.

XXV.

A nevető és a síró alma.

Volt egyszer egy *padisán*ak három fia. Üldö-
gél egy nap a legifjabbik a *köskjében* és látja,
hogy egy öregasszony jön a forráshoz vízért. Egy
kavicsot kap fel a *sehzáde*, neki dobja az öreg-
asszony korsójának és eltöri. Nem szól az asszony
semmit, hanem elmegy és egy másik korsóval jön
a forráshoz. A *sehzáde* azt is eltöri egy kődarab-
bal. Másnap megint ott van az öregasszony egy
korsóval, harmadszorra is eltöri a legény.

— Azt kívánom *Allahtól*, — szól az asszony
— hogy a nevető meg a síró alma legyen az epe-
kedésed.

Az öregasszony elmegy, a *sehzáde* pedig egyre
csak azon a két almán töri a fejét. Úgy elepedik
utána, hogy szinte összeesik az arca és ágyba gyen-
gül miatta. Jön a sok orvos meg a *hodzsa*, egyik
se érti a baját. Az egyik azt mondja, hogy vágyó-
dás epezti, a másik meg hogy majd meggyógyítja
az idő. Kérdi a *padisa* a fiától:

— Fiam, mondd meg a bajodat, hátha segít-
hetünk rajta.

— *Sáh* apám, — feleli a fia — a nevető meg
a síró alma az én epekedésem; az gyógyíthat meg

engem, semmi más. Engedd meg, hogy útrakelhessek és felkereshessem.

— Fiam, — inti a *padisa* — gyenge vagy még te ilyen egy útra. Azt se tudod, hogy merre kell menned és hogy rátalálhatsz-e?

— Mennem kell, apám, — mondja a legényke — különben belepusztulok.

A két idősebbik is kéri a *padisát*, hogy hárman induljanak el egyszerre, kézrekerítik ők azt a két csodaalmát.

Nem tehetett mást a *padisa*, útnak engedte a fiait.

Keveset mennek sokat mennek, hegyen-völgyön síkon mennek, míg elérkeznek egy nap egy forráshoz. A forráson egy nagy kő van, az van ráírva, hogy egy hármás út van a forrás mellett. Aki az egyikén elindul, az vissza is fog jönni; aki a másikon indul el, az vagy jön vissza vagy nem; aki a harmadikat választja, az sose jön többé vissza.

Megállanak a hármás útnál és a legnagyobbik azt az utat választja, amelyikről vissza is lehet jönni; a középső, amelyiken vagy visszajön vagy nem; a legkisebbik pedig arra az útra kívánczik, ahonnan nincs többé visszatérés.

— Honnan fogjuk majd megtudni, — tanakodnak egymással — hogy ki jött már meg az útból és ki nem?

Azt mondja erre a legkisebbik:

— Húzzuk le a gyűrűinket és tegyük ide a kő alá. Aki előbb jön vissza, az elveszi a gyűrűjét és majd megtudja a következő, hogy ki jött meg és ki nem.

Ebben megállapodnak és ahányan, annyifelé indulnak el. A legidősebbik addig megy, addig mendegél, míg megérkezik egy nagy helységbe. Bemegy a fürdőbe és inasnak szegődik el. A középső testvér is addig jár, addig kél, míg bele nem botlik egy kávéfőzőbe, bemegy és kávéinasnak áll be.

Most meg lássuk, hogy mi van a legkisebbikkel! Sokat jár sokat kél, hol leül hol felkél, míg megérkezik egy nap egy forráshoz. Ép egy öregasszony járt ott vízért és megkéri a legény, hogy fogadja aznap vendégének.

— Ó, fiacskám, — feleli az öregasszony — olyan szűkecske a házam, hogyha lefekszem, ki se tudok benne nyújtózni.

Egy marék aranyat ad oda neki a legény és kéri, hátha el tudná valahogy helyezni a házában. Megörül az asszony a pénznek és azt mondja:

— Jöjj fiacskám, házam is van, szobám is van, majd csak el leszünk benne valahogy.

Betérnek a házba és evés-ivás meg pihenés után kérdi a legény az asszonytól, hogy merre van a nevető meg a síró alma. Egyet csap az öregasszony a legényre és rákiált:

— Hallgass, azt még emlegetni is tilos erre-felé.

Megint pénzt vesz elő a legény és odaadja az öregasszonynak.

— Fiacskám, — oldódik meg az öregasszony nyelve — ha majd reggelre felkelsz, kimégy a hegyek közé és egy pásztorral fogsz ott találkozni. Ez a pásztor őrzi azt a *szerajt*, ahol az a két csoda-

alma van. Ha rá tudod bírni azt a pásztort és bejuthatsz a *szerájba*, megtalálod benne az almákat. Ha kezedben lesz a két alma, ide siess velük vissza. *

Felkel másnap a legény, elindul a hegyek közé és amint odaér, meglátja a pásztort, amint ép legelteti a juhait. Köszönti a pásztort, az meg fogadja. Xieülnek, el-elbeszélgetnek és kérdi közben a legény, hogy tudja-e, hogy merre van a nevető meg a síró alma? Olyat csap a pásztor a legényre, hogy majdnem eszméletét veszti.

— Elhallgatsz, — kiált rá a pásztor — annak még a neve is tilos errefelé.

Rimánkodik a legény a pásztonak, egy csomó aranyat is odadug a zsebébe és megpuhítja vele az öreget.

— Egy juhot fogok levágni, — mondja a pásztor a legénynek — és tömlőt csinállok a bőréből, hogy beléje bújhassál. Estére aztán beterelem a juhokat a *szerájba* és a tömlővel együtt te is besurranhatsz. Mert megszámlálják ám a juhokat, amint belépegetnek az udvarba, és úgy lépegetsz majd a tömlővel, mintha te is a juhok közé tartoznál. Estére pedig benyitsz abba a szobába, ahol a *szultán*-kisasszony alszik, ott van a két alma egy polcon. Jól vigyázz, mert ha rajtakapnak, vége az életednek.

Azzal levág a pásztor egy juhot, a bőréből tömlőt készít és belebujtatja a legényt. A juhokat aztán betereli a *szerájba* és amint számlálják őket, a tömlő is besurran velük.

Éjfél után lehetett, mindenki aludt a házban.

Kibúvik a legény a tömlőből, felmegy nagy óvatosan a lépcsőkön és benyit abba a szobába. Nyoszolya volt a közepében és egy lányka feküdt benne, szép, akár csak a teli hold. Szemöldöke sötétbarna, acélos kék a két szeme, göndör haja lehulló arany, lencse csillog két kebelén. Amint megáll a legény és szétnézet, egyszerre csak elkacagja magát az egyik alma, a másik meg sírva fakad. Szalad erre a legény ki felé és meg se áll a juhokig.

Felébred a lány a nagy kacagásra meg a sírásra, szétnéz, hát sehol senki. Megijesztett az a két haszontalan alma, gondolja magában és azzal vissza fekszik az ágyába.

Neki bátorodik eközben a legény és megint besurran a lányka szobájába. Lépegetve halad előre és amint utána nyúlna a két almának, hát az egyik ismét elkacagja magát, a másik meg olyanokat sír-rí, hogy felébred a lányka; a legény meg ismét megugrik.

— Semmiháziak, — kiáltja a lány — már másodszorra ébredek fel a lármátokra. Ha még egyszer megteszitek, ellátom a dolgotokat.

Harmadszorra is neki bátorodik a legény és egyenesen a polcnak tart, hogy leszedje róla a két almát. Megint nevet meg sír a két alma, a legény ismét kimenekül a szobából. Mérgeesen ugrik ki a lány az ágyából:

— Arcátlanok, — kiáltja az almáknak — tán megbolondultatok, hogy harmadszorra ébredek fel miattatok?

Azzal fogja a két almát és jól egymáshoz verdesi őket.

Jócska idő múltán megint csak elősomfordál a legény. Oda tipeg a polckoz, előbb az egyik almához nyúl, aztán a másikhöz, kapja őket és szalad velük kifelé, megint a juhok közé. Meg se mukkant ezúttal a két alma.

Másnap aztán kihajtja a pásztor a jukait, a legény kibúvik a tömlőből és még egy marok arany a pásztornak, visszasiet az öregasszony házába. Ahogy megpillantja az asszony a legényt, elővesz egy nagy teknőt és egy kis vizet önt belé. Aztán levág egy tyúkot, a vérét a teknőbe folytatja, oda tesz a vízre egy deszkaszálat és ráülteti a legényt.

Nagy riadalom támadt eközben a *szera*jban. Eltűnt a polcraól a két alma, odáig van miattuk a lányka.

— Háromszor ébresztettek fel az almáim és én nem értettem meg az okát. Pedig azért visongtak úgy, mert meglátták a tolvajt.

Úgy neki keseredik a lányka, hogy szinte belebetegszik a bánatába. Becsukatja a *padisa* a vár valamennyi kapuját, keresik az almákat mindenfelé, akár bottal üthetik a nyomát. Igazmondókat hivatnak, csillagba nézőkkel tanácskoznak és homokot öntenek szét, hogy abból olvassák ki az igazat. Azt olvassák ki belőle, hogy egy véres tengeren egy hajó, a hajón egy legény, annak a kezében a két alma. Jelentik a dolgot a *padisának*, de azt a véres tengert senki se tudja, hogy hol van. Ismét kinyitattják aztán a kapukat és annyiba marad minden. A legény meg búcsút vesz az asszonytól és indul a két almájával. Addig megy,

addig mendegél, míg eljut a hármas út forrásáig. Utána néz a gyűrűknek, ott volt még mind a három. Ujjára húzza a magáét és megy a testvérei után, hátha megtalálja őket.

Keveset megy sokat megy, hegyen-völgyön síkon megy, patakoknak issza vizét, madárnak hallgatja füttyét, addig jár addig kél, míg eljut egy nap egy helységbe. Betér egy kávéházba, hát a bátyja hozza a csibukját. Szóba áll vele és addig kérdez, addig felelget, míg ráismer az is az öccsére. Most már kettesben indulnak útnak, megérkeznek a forráshoz, hát bizony még mindig nem jött meg a harmadik. Elveszik a másik gyűrűt és útrakelnek, hogy megkeressék a testvérüket. Megint eljutnak egy helységbe és egy fürdőbe térnek, hogy lemossák magukról az út porát. Az ő testvérük volt a fürösztő inas. Szóba állanak vele és addig kérdik, addig faggatják, míg ráismernek egymásra. Aztán visszatérnek a forráshoz, előszedik a harmadik gyűrűt is és indulnak hazafelé az apjuk országába.

Kérdi az úton a két nagyobbik, hogy megtalálta-e a két almát. Kihúzza a gelebéből a két almát és mutatja nekik. Úgy elfogja erre őket a vágyódás, hogy egyre csak az almákat néznék, és kérik az öccsüket, hogy hadd gyönyörködhessenek benne. Odaadja nekik a legény, hadd teljék benne a kedvük.

Összeség a két idősebbik, hogy megölik az öccsüket, a két almán pedig megosztozkodnak. Elmennek egy kávéházba és beülnek a kertjébe, hogy egyenek igyanak és pihenjenek egyet. Egy gyékényt kérnek a kávéstól, és hogy senki meg ne

lássá, egy nyitott kútra terítik rá. Nem látta a legkisebbik a kutat és amint ráheverész a *gyékényre*, zsupsz bele a kútba. Mintha észre se venné a két idősebbik. Megisszák a kávéjukat és mennek hazafelé az apjuk birodalmába. Megérkeznek egy szép nap, nagy volt a *padisa* boldogsága, hogy megérkeztek a fiaí.

— Hát az öcsétek hol van? — kérdi a két nagyobbiktól.

— Mi ketten — felelik — elmentünk a nevető meg a síró almáért, íme el is hoztuk. Az öcsénk olyan utat választott, ahonnan aligha van visszatérés.

— Majd megjön, ha életben van — vigasztalódik az öreg és egyre a harmadik fiára gondol.

Az volt a legkisebbiknek a szerencséje, hogy alig volt víz abban a kútban. Ahogy magához tér az ijedségtől, kiáltozni kezd az istenadta, hogy húzzák ki abból a kútból. Ép a kertben sétálgatott a kávé és hallja a kútból a nagy kiáltozást. Egy kötelet bocsát le és felhúzza rajta a legényt. Egyet pihen, kettőt gondol és másnap reggel már útban van ő is hazafelé. Nem megy az apjához, hanem pacalt vásárol magának, a fejére teszi és egy rézműveshez szegődik el inasnak.

Múlik eközben az idő, nemcsak odakint, hanem a *szeraókban* is. Eszébe jut a *padisának* az elveszett két almája és olyan egy olvasót készített, hogy ezer szem van rajta. Átadja az olvasót egyik emberének, hogy járják be vele az országokat és aki úgy tudja végigpergetni, hogy el is beszéli az élete folyását, annál lesz az ő két al-

mája. Veszi a két ember az olvasót és járják vele az országokat; senki se tudta megpergetni. Addig járnak az olvasóval, míg a három testvér országába nem jutnak el. Amint elhaladnak a rézműves előtt, azt mondja a kopaszfejű a gazdájának, hogy megpróbálkozik azzal az olvasóval. Kiszólnak az embereknek, azok bejönnek és odanyújtják a legénynek, hogy kezdje meg a pörgetését.

— Megpergetem, — mondja az inas — de csak a *padisa* előtt.

Veszik erre az inast és mennek vele a *szerájba*. Elmondják a *padisdnak* az olvasót és a két alma gazdájának a törekvését. Ránéz a *padisa* az inasra, leülteti és elmondhatja vele az élete folyását. Beszél a fiú beszél, pergeti az olvasót pergeti és amint odáig jut el, hogy a kútba miként dobták be a testvérei, végére jut az olvasónak.

— Fiacskám, — ugrik fel a *padisa* a székéről — megszenvedtél azért a két almáért és nekem még csak sejtelmem se volt róla.

Átöleli, megcsókolja és alig tud betelni vele, úgy örvendez a magzatjának. Előhivatja a két nagyobbikat és elpusztítja őket a föld színéről. Aztán előveszi a két almát, odaadja a fiának és küldi őket az emberekkel ahoz a másik *padisahoz*.

Vígan vannak útközben és betoppannak egy nap a *szerájba*. Jó szívvel fogadja a *padisa* és úgy megszereti a legényt, hogy maga mellé ülteti, az ohmsót a kezébe adja és úgy beszélteti el vele az életét.

— Fiam, — szólal meg a *padisa* — megkaparítottad a két almát, mert vágyódtál utánuk. A

lányom is odáig van értük és hogy mindketten gyönyörködhesetek benne, egy párrá kell lennetek.

Egyebet se akart a legény, nemkülönben a *szultán*-kisasszony sem és mikor ülték a lakodalmukat, az egyik alma csakúgy kacagott a boldogságában, a másik meg csakúgy sírt az örömeiben.

XXVI.

Mese, mese, meskete . . .

Hárman voltunk egytestvérek, kettő köztünk bolondféle, harmadiknak csepp esze sincs. Elmentünk az íjgyártóhoz, három íjat vettünk tőle; kettő összetöredezett, harmadiknak fonala nincs. Három patakhoz értünk el, ketteje egész kiszáradt, harmadiknak csepp vize sincs. Három kacsza úszkált benne; ketteje már dögrováson, a harmadikban csepp élet sincs. Kilőttük az egyik nyilat, a kacsát edénybe tettük, úgy indultunk hosszú útra. Nem is mentünk, meg még mentünk, hegyen völgyön, síkon mentünk, kávéit ittunk, dohányt szívunk, jácintokat szagolgattunk, annyit jártunk annyit mentünk, míg egy árpányit haladtunk.

Menvést-menvést mentünk, három házat láttunk, kettő tető nélkül, egy meg falak nélkül. Három ember fekszik benne; ketteje már meg volt halva, harmadikban semmi élet. A megholtat arra kértük, hogy edénykét adjon nekünk, hogy a kacsát megsüthessük. Három szekrényt adott nekünk, a ketteje töredezett, harmadiknak oldala sincs. Három tányért találtunk ott, a ketteje lyukas, csorba, harmadiknak feneke nincs. Feneketlent elővettük, kacsát benne megsütöttük. Pajtásaim előállnak, az

egyik már jól van lakva, a másiknak nincs étvágya, nekem pedig étel nem kell. Amelyikünk jóllakott volt, egész kacsát az ette meg, amelyiknek étvágya nincs, az ette meg a csontokat; reájuk megharagudtam, útrakeltem elindultam, dinnyeföldre megérkeztem.

öveimből a kést kivettem, dinnyét vele meg is szegtem, eltűnt a kés eltűntem én, karavánnal találkoztam, a késemet tudakoltam, amire ő azt felelte: körülbelül negyven éve, tizenkét tevét keresünk, tevéket nem találtuk meg, hogy találnád meg a késed. De megharagudtam rájuk, elmentem egy fa tövéhez, egy kosarat találtam ott, benne meg egy holttetemet. Amint jól szemügyre vettem, negyven rabló jött az úton, ők kergettek én futottam. Ismét addig jártam-keltem, míg egy *dzsámit* nem találtam, udvarában megkergettek, felfutottam a tornyára; nem felfutnak én utánam? Megfogtam a kerítését, leestem a kupolára, fájdalommal felpillantok, mire aztán felébredtem.

TARTALOM.

	Lap
<i>Előszó</i>	3
I. A teremtés mondája	7
II. A tündérek fürdője	9
III. Ózike királyfi.	15
IV. A májacska	24
V. A varjútündér	28
VI. A negyven sehzáde	35
VII. A szélördög.	44
VIII. Az egyszeri favágó	63
IX. A haltündér. (Képpel)	66
X. A félelem	73
XI. A szófián szultánkisasszonv.	80
XII. Varázs-turbán, varázs-korbács, varázs-szőnyeg	94
XIII. A vén szipirtyó	102
XIV. A favágó meg a három lánya.	108
XV. Türelemkő, türelemkés	114
XVI. Rózsa-szépe	121
XVII. A két testvér.....	131
XVIII. A pori-tündér palotája	135
XIX. A hamupipőke legény	141
XX. A varázstükör.	151
XXI. A jövendőmondó	163
XXII. Bahtijár bej	168
XXIII. Ahmed aga ördöge. (Képpel)	176
XXIV. A szultánlány és a dev	184
XXV. A nevető meg a síró alma.	192
XXVI. Mese, mese, meskete	203